

San Marcos

Ju'hmëë' kih' Jesús he- ga'sii' Marcos

Ma' kwa' Jwaa' juu' jee' la' hwa' kii'

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Jee' la- ma-løø' ju'hmëë' kih' Jesucristo Joø' Dio, ² lä'koo- ga-jäh' Isaía hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio:

Cheen' jaa- hi- dsa-kwa' juu' kin'.

Hi- he' dsoo' ta' cha'nëh' mah' mi'lluy' jwë' kyah'.

³ Kii- nuuh' koo- lle' he- hlëeh' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih-:

“Mi'llu- hnäh' jwë' kih' Dsa-jøøh' jnän',

mi'lluu- hnäh' hñaah' mah' jäy' kō-dsoo' jwë'”, ga-jäyh'.

⁴ Ma' choo- Jwaa' jmi- koo- hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih-.

Ga'kway' juu' he- saa- dsa- jmi- hi- ga-hlëëyh' dsa- mah' wa' dsa-jëeyh- kyaah' Dio mah' koo- Dio dsë' kih' dso'kye- kiyh'. ⁵ Jwëë' dsa- ga'lla-nää' jee' ma' cheh' Jwaa'. Ga'lla-nää' hi- chaa- jee' jwi- mah- he- na-hee- hwa' Judea hi- lä'ja- hi- chaa- Jerusalén ka-läh'. Lä-jëë- dsa- he' ma' mi-jnäy- he- hliih' he- ma' jmeey- hi- ga'chaa' Jwaa' jmi- dsa- he' cha'jmi- Jordán.

⁶ Hmiih- kih' Jwaa' ma' la' kyaah' jnu- camey- hi- ma' hä- loo- tuyh'. Ma' kuyh- iih- hi- ma' hiyh- jmi- tah' he- ma' cha- moh'. ⁷ Juu' lä-la- ma' kway-, ma' jäyh':

—Këë- ga' jä- jaa- hi- jøøh' ga' lä'koh' ga' jnä'. Hi- ni- sa- tē-dsëen' chiihn' mah' llen- loo- he- hä- tiy'. ⁸ Ma'ra- ju'dsoo' chaan- hnäh' jmi- kyaah' jmi- ba', pero hi- jä- këë- ga' ki- jnä', hi- he' chaa- hnäh' jmi- kyaah' Jmi-llë' Na-jngii'.

Jwaa' ga'chaa' Jesús jmi-

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ga'lloo- koo- jmi- ya-hëë' Jesús koo- jwi- he- chee- Nazaret he- na-hee- hwa' Galilea, ngooy' mah' ga'choo' Jwaa' jmi- kiyh' cha'jmi- Jordán. ¹⁰ Ma' ya-hëë' Jesús cha'jmi-, lä'chah' ja- ga-jëëy' ga-na' gyuuh', ga'jyoo' Jmi-llë' Na-jngii' në' kiyh' laa- lä'koo- jaa- juu-. ¹¹ Hi- ga'lä-nuuh' koo- juu' he- ja' gyuuh', he- ma' jäh':

—Hne- laah' gyuu- kyaan- hi- hnaan-. Peer- chaan- llu' kyaah' hne-.

Ga'ka' hi-sa'llu' dsë' Jesús

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Lä'chah' ja-, ga-jøø' Jmi-llë' Na-jngii' kih' Jesús ta' hwa' kii'. ¹³ Jee' ja- ga-jäy' to'loo' jmi- jee' chaa- jah' hää' mah' ga'ka' Tana' dsë' Jesús. Hi- ga'lla-nää' ángele hi- ma' jmee- ta'he' kih' Jesús.

Ga^løø^l Jesús kway⁺ juu^l hwa^l Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Ma⁻ngëë⁺ ma⁻taah⁻ dsa⁻ Jwaa⁻ neh⁻ñe^l, ngaah^l Jesús ta⁺ hwa^l Galilea na^lkway⁻ ju^lhmëë⁺ lä⁻koo⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih^l. ¹⁵ Ga⁺jäh⁺ lä⁻la⁻:

—Ma⁻dsëë^l jmií⁺, he⁻ tøøhn⁺ na^l he⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih^l. Jëeh⁺ hnäh⁺ kih^l Dio mah^l heeh⁺ hnäh⁺ ju^lhmëë⁺ kiyh^l.

Ga⁺tëeh^l Jesús kyeë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ jwä⁺ hma^l

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Jee⁺ hää⁺ Jesús jwë^l ngoo^l ta⁺ cha^lhoo⁺ jmi⁻jüuh⁻ he⁻ hla⁻ hwa^l Galilea, jee⁺ ja⁻ ga⁺jëëy⁺ Simón Pee⁺ kyaah⁺ Andre⁺ øøyh⁺, ma⁺ tääyh⁺ jwäy⁺ hma^l, jëeh⁺ he⁻ ja⁻ ba⁺ ma⁺ la^l ta⁺ kiyh^l. ¹⁷ Mah^l ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Ya⁻nääh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ jnä⁺ mah^l mi⁻tëën^l hnäh⁺ ha⁻ lä⁻ jmeeh^l hnäh⁺ mah^l leeh⁺ hnäh⁺ dsa⁻, lla⁻ he⁻ ma⁺ leeh⁺ hnäh⁺ hmooh⁻.

¹⁸ Lä⁻chah⁺ ja⁻ ga⁺kyey⁻ sa^lhma^l kiyh^l mah^l ga⁻nääy^l kyaah⁺ Jesús.

¹⁹ Ma⁻ngëë⁺ gyih^l ko⁻niih[~], ga⁺jëëy⁺ Jacobo kyaah⁺ Jwaa⁻ joo⁺ Zebedeo ma⁺ tääyh⁺ neh⁺ na⁺moo⁺, ma⁺ hmiiy[~] sa^lhma^l kiyh^l. ²⁰ Jesús ga⁺tëë^l kiyh^l hi⁻ chah⁺ ba⁺ ga⁻jmeey⁺ ko⁻jøh⁺ kyaayh⁺. Ga⁺jä⁺ ba⁺ Zebedeo jmiiy⁻ neh⁺ na⁺moo⁺ kyaah⁺ lä⁻jëë⁺ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁺ kiyh^l.

Ga⁻lleë⁻ Jesús jaa⁻ jmi⁻lle⁺ hliih^l kih^l jaa⁻ dsa⁻

(Lc. 4:31-37)

²¹ Ga⁻lla⁺nääy^l jwii⁻ Capernaum jmií⁺ ja⁻. Hi⁺ ma⁺ ga⁺të⁺ jmií⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë^l ga⁻he^l Jesús neh⁺ gwah⁺ mäh⁻, hi⁺ ga⁻løøy^l hlëëyh[~] dsa⁻.

²² Peer⁺ ma⁺ dsaa[~] dsëy^l ma⁺ nuuy⁻ nüuh⁺ kih^l Jesús. Jëeh⁺ ma⁺ hlëëyh[~] dsa⁻ lä⁻koh⁺ jaa⁻ hi⁻ jmee⁺ hih⁺ ba⁺, ja⁺ lä⁻koh⁺ ma⁺ jmee⁺ ta⁻jwoh^l kyaa^l ley. ²³ Neh⁺ gwah⁺ ja⁻, ma⁺ hää⁺ jaa⁻ dsa⁻ nüuh⁻, hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺ hliih^l. Ga⁻hlëëyh⁺ koo⁻ ki⁻gaa⁻, ²⁴ ga⁺jäh⁺:

—Ta⁺ kaah⁺ jnääh^l, Jesús dsa⁻ Nazaret. ¿Che⁺ ma⁻ñeh^l mah^l mi⁻llaah^l jnääh^l? Kyuun⁺ ba⁺ hne⁻. Hne⁻ ba⁺ he⁺ hi⁻ na⁻jngëë^l kyaa^l Dio.

²⁵ Ga⁺jüuh^l Jesús kih^l jmi⁻lle⁺ hliih^l he⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Ta⁺ tooh⁺ miih⁺, go⁻hëë^l jee⁺ hääh⁺ kih^l dsa⁻ nüuh⁻ na⁻.

²⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻gwa⁺ ga⁻gyaa⁺ dsa⁻ nüuh⁻ he⁺ ga⁻jmeë⁺ jmi⁻lle⁺ hliih^l kiyh^l, ga⁻hooyh^l koo⁻ ki⁻gaa⁻, ja⁻ ga⁺ ya⁻hëëy^l. ²⁷ Lä⁻jëë⁺ dsa⁻ ma⁺ tääh⁺ jëë[~] dsah⁺, ga⁻ngiiy⁺ juu^l kih^l dsa⁻ kyaayh⁺, ga⁺jäh⁺:

—¿Hee⁻ ba⁺ juu^l na⁻? Hmëë⁺ ba⁺ la^l juu^l na⁻. Peer⁺ beë⁺ juu^l kiyh^l, lä⁻kye⁻ jmi⁻lle⁺ hliih^l jmeey⁺ hih⁺ kih^l mah^l nüuh⁺ kiyh^l.

²⁸ Chah⁺ ba⁺ ga⁻lä⁻cha⁺ juu^l kih^l Jesús lä⁻kaa⁻ hwa^l Galilea.

Ga⁻mi⁻hlää^ʼ Jesús ma⁻choo^ʼ Simón Pee^ʼ*(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

²⁹ Ma^ʼ ya⁻hëë^ʼ Jesús neh⁻ gwah⁻ mäh⁻, ngooy^ʼ kyaah^ʼ Jacobo kyaah^ʼ Jwaa⁻ cha⁻neh⁻ kih^ʼ Simón kyaah^ʼ Andre^ʼ øøyh⁻. ³⁰ Ma⁻choo^ʼ Simón ma^ʼ kyaa⁻ dsaah^ʼ llii^ʼ, he⁻ja⁻ ga⁻jmeey^ʼ juu^ʼ kih^ʼ Jesús. ³¹ Ngoo^ʼ Jesús jee^ʼ kyaay^ʼ, ga⁻sooyh^ʼ goo⁻ dsa⁻më^ʼ he^ʼ ga⁻chaayh⁻ hi⁻ lä⁻chah^ʼ ja⁻ ya⁻hi^ʼ llii^ʼ kiyh^ʼ hi⁻ ga⁻løøy^ʼ jmeey⁻ ta⁻he^ʼ kih^ʼ lä⁻jëë⁻.

Ga⁻mi⁻hlää^ʼ Jesús jwëë^ʼ hi⁻ dsaah^ʼ*(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)*

³² Ta⁻ ga⁻hloo^ʼ ja⁻, lä⁻ ma^ʼ ga⁻hmää⁻ hyoo⁻, na⁻nää^ʼ jwëë^ʼ dsa⁻ na⁻jää⁻ dsa⁻dsaah^ʼ cha⁻në⁻ Jesús hi⁻ lä⁻ja⁻ na⁻jääy⁻ hi⁻ ma^ʼ kye⁻ jmi⁻lle^ʼ hliih^ʼ. ³³ Jwëë^ʼ dsa⁻ chaa⁻ jee^ʼ jwi⁻ ja⁻ na⁻nää^ʼ, ga⁻kayh^ʼ go⁻te⁻ ho⁻hne⁻. ³⁴ Ga⁻mi⁻hlää^ʼ Jesús jwëë^ʼ dsa⁻ hi⁻ ma^ʼ dsaah^ʼ kyaah^ʼ na⁻ku⁻ na⁻ngii⁻ dsoo⁻. Hi⁻ ga⁻hwëëy^ʼ jwëë^ʼ jmi⁻lle^ʼ hliih^ʼ hi⁻ ma^ʼ jää⁻ dsa⁻. Sa⁻ ga⁻kwa⁻ Jesús jwë⁻ ma^ʼ hlëeh^ʼ jmi⁻lle^ʼ hliih^ʼ, kih^ʼ he⁻ kyu⁻ bih^ʼ Jesús.

Ga⁻kwa^ʼ Jesús juu^ʼ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻*(Lc. 4:42-44)*

³⁵ Tiih⁻ go⁻te⁻, hwë^ʼ ga⁻ lä⁻ja⁻, ya⁻hëë^ʼ Jesús jwi⁻ jee^ʼ ma^ʼ gyay^ʼ ja⁻, ngooy^ʼ koo⁻ moh^ʼ jee^ʼ sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ na⁻ngiiy^ʼ kiyh^ʼ kih^ʼ Dio. ³⁶ He⁻ja⁻ ngoo^ʼ Simón kyaah^ʼ dsa⁻kyaayh^ʼ na⁻hnäayh⁻ Jesús. ³⁷ Ma^ʼ ga⁻jnääy⁻ Jesús, ga⁻siyh⁻:

—Jwëë^ʼ dsa⁻ tääh^ʼ hnaah⁻ hne⁻ jee^ʼ oo⁻.

³⁸ He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʼ Jesús:

—Man⁻ ta⁻ jee^ʼ jyoh^ʼ jwi⁻ lä⁻kaa⁻ jäh⁻ la⁻, na⁻kan⁻ juu^ʼ la⁻ ka⁻läh^ʼ. Jëeh^ʼ, kih^ʼ he⁻ la⁻ ba⁻ ja⁻ ma⁻jan⁻.

³⁹ Ma⁻ja⁻ ga⁻ngëë^ʼ Jesús lä⁻kaa⁻ hwa^ʼ Galilea, ma^ʼ kway⁻ juu^ʼ neh⁻ gwah⁻ kih^ʼ dsa⁻ judiu⁻ hi⁻ ma^ʼ hwëëy⁻ jmi⁻lle^ʼ hliih^ʼ kih^ʼ dsa⁻.

Ga⁻mi⁻hlää^ʼ Jesús jaa⁻ hi⁻ ma^ʼ dsaah^ʼ hmih^ʼ høø⁻*(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)*

⁴⁰ Jaa⁻ dsa⁻nüuh⁻ hi⁻ ma^ʼ dsaah^ʼ hmih^ʼ høø⁻ ga⁻mi⁻jëey⁻ Jesús, ga⁻juuyh^ʼ jnëy^ʼ cha⁻në⁻ Jesús, ga⁻chuuy^ʼ kyaah^ʼ:

—Cher^ʼmah^ʼ le^ʼ, leh^ʼ ba⁻ hne⁻ cheh^ʼ dsoo⁻ he⁻ mi⁻sah^ʼ jnä^ʼ —ga⁻jäyh^ʼ.

⁴¹ Peer⁻ ga⁻lä⁻nih^ʼ dsë^ʼ Jesús kih^ʼ dsa⁻ he^ʼ, ga⁻kyey⁻ gooy⁻ në^ʼ kiyh^ʼ, mah^ʼ ga⁻jäyh^ʼ:

—Le^ʼ ba⁻. Wa^ʼ dsa⁻che⁻ dsoo⁻ he⁻ mi⁻sah^ʼ hne⁻.

⁴² Lä⁻chah^ʼ ma^ʼ ga⁻hlëeh^ʼ Jesús ja⁻, ga⁻ääh^ʼ go⁻te⁻ hmih^ʼ høø⁻ ja⁻.

⁴³ Jää^ʼ ja⁻ ga⁻hiyh^ʼ juu^ʼ kih^ʼ dsa⁻ he^ʼ, ga⁻taayh⁻ cha⁻miih⁻ juu^ʼ. ⁴⁴ Ga⁻jäyh^ʼ siiyh⁻:

—Jëë da', ta' jwii' ni' jaa' dsa' he' ma' hlaah'. Gwa' go' hääh' hñaah' kih' jmi' dsa' ba'. Kye' miih' he' kwëeh' hnih' mah' mi' lluyy' hne' lä' koh' lle' ley kih' Moisé. Lä' ja' go' jmeé' mah' lä' ñey' ma' jä' kyah'.

⁴⁵ Hi' ngoo' dsa' ñuuh' he'. Chah' ba' ga' løy' jmeey' juu' ha' lä' ga' la' kiyh'. Kih' he' ja', mo' so' ga' la' ma' dsoo' Jesús jnä' hä' jyoh' jwii', jëeh' ma' dsa' kuh' jwëë' dsa'. Ta' jee' sa' chaa' dsa' ba' ma' ngëy'. Pero ma' ra' he' ga' lla' nää' ba' dsa' chaa' ta' jee' jyoh' ma' hnaayh'.

Ga' mi' hlää' Jesús jaa' hi' sa' liih' goo' tii'

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

2 ¹ Ga'hya' ga' miih' jmi' ja' ga' ga' llaah' Jesús ka' läh' jwii' Capernaum hi' ga' nuu' dsa' gyay' cha' neh'. ² Lä' chah' ja' ga' kuh' jwëë' jwërte dsa' mah' ga' kayh' cha' neh' lä' jiih' sa' ga' lä' joo' ho' hne' jee' ma' dsa' taayh' hi' ga' løy' Jesús kwa' juu'. ³ Hor' ja' ga' lla' nää' kyeë' dsa' jää' jaa' hi' dsaah' hi' sa' liih' goo' tii'. ⁴ Sa' ga' la' ma' dsa' nääy' chuh' kih' Jesús, kih' he' ma' na' kah' dsa'. He' ja' ga' wii' dsa' he' gyuuh' hne' ja', mah' ga' jniyh' miih' ka' luu' hne' jee' gya' Jesús. Ta' jwë' ja', ga' jnaay' dsa' dsaah' he' lä' ma' kyaay' ja' në' jii' kiyh'. ⁵ Ma' ga' jëë' Jesús ha' lä' koo' dsoo' dsë' lä' jëë' dsa' he', ga' jäh' siiyh' dsa' dsaah':

—Gyuuh' kyaan', ma' na' che' ba' dso' kye' kyah'.

⁶ Jee' ja' ma' tääh' ta' jwoh' kyaa' ley. Hi' he' ga' jmeé' huud'së: ⁷ “¿He' la' hlëeh' lä' na' dsa' ñuuh' na'? He' mi' kwayh' Dio ba' na'. Jaa' Dio ba' lih' che' dso' kye' kih' dsa'.” ⁸ Pero chah' ba' ga' lä' kyuuh' Jesús huud'së he' ma' jmeé' dsa' he', he' ja' ga' jäh':

—¿He' la' jmeeh' hnäh' huud'së lä' na'? ⁹ ¿Hee' ga' na' sa' jwëeh', laah' hnäh'? ¿Che' he' chiih' jne' jaa' hi' dsaah': “Ma' na' che' dso' kye' kyah'”, o he' chiih' jnih': “Noo' kii' jii' kyah', mah' gwaah'”? ¹⁰ He' ja' jmeen' he' jwëeh' ga' mah' lä' ngëeh' hnäh', Hi' ga' lëë' ngo' la' ba' na' ngë' jwë' jmi' gyuu' la' mah' chey' dso' kye' kih' dsa'.

Ja' ga' ga' jäh' Jesús siih' hi' sa' liih' goo' tii' he':

¹¹ —Jnä' jwahn' noo', kii' jii' kyah', gwaah' cha' neh' kyah'.

¹² He' ja' chah' ba' ga' noo' dsa' he' cha' në' lä' jëë' dsa', ngaayh' kyaah' jii' kiyh'. Peer' ga' lä' dsaa' dsë' dsa' ma' jëëy' ngaah' dsa' dsaah' he'. He' ja' ga' jmeey' juuh' kih' Dio, ga' jäh':

—Ni' koo' hä' sa' ma' jëë' jne' lä' na'.

Jesús ga' tëëy' kih' Leví

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Ma' ngëë' he' ja', ngoo' Jesús ka' läh' cha' hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Galilea. Jee' ja' ga' lla' nää' jwëë' dsa' jee' ma' cheyh', hi' ga' løy' hlëëy' dsa' ka' läh'. ¹⁴ Jee' ngëy' cha' hoo' jmi' juuh' ja', ga' jëëy' Leví joo' Alfeo, hi' ma' gya' në' ta' kih' kooy' ku' sih'. Mah' ga' jäh' Jesús siiyh':

—Ñā wa' jmeen' ko_jøh'.

He_ja ga'nooy ga'jmeey' ko_jøh' kyaah' Jesús.

¹⁵ Ma'ngëë' he' ja, ma' gya' Jesús cha'neh' kih' Leví, ma' kuyh' kyaah' discípulo kyaay' hi' kyaah' jwëë' dsa' hi' ma' koo' ku'sih' hi' jñah' dsa' wa' hi' cha' hi'. Jëeh' jwëë' hi' he' ma' ga'nää' kyaah' Jesús, he_ja ba' ma' tääyh' jee' ja. ¹⁶ Hi' ma' jëë' fariseo kyaah' ta_jwoh' kyaay' ley he' ma' kuh' Jesús ko_jøh' kyaah' dsa' he', he_ja ga'ngiiy' juu' kih' discípulo kyaay':

—¿Ha' lä' la' juu' ja? ¿He'la' kuh'hijh' ta_jwoh' kyaah' hnäh' kyaah' hi' koo' ku'sih' na, hi' lä'ja kyaah' jñah' dsa' wa' hi' cha' hi'?

¹⁷ Ga'nuu' Jesús he' ga'jäyh', he_ja ga'jeeh' Jesús juu' kiyh':

—Sa' jmee' bii' tē'mē kih' hi' lluu', kih' dsa'dsaah' ba' jmee' bii'. Sa' ma_jan kih' hi' lluu', ma_jan kih' hi' cha' dso'kye kih' ba'.

Ga'ngii' dsa' juu', he'la' sa' tu' discípulo ko_hwëë' he' kuh'hijh'

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Koo' hä' lä' ma' tääh' dsa' kyaay' Jwaa' sa' ma' kuh'hijh', ma' ngiiy' kiyh' kih' Dio hi' lä'ja ma' jmee' dsa' kyaay' fariseo ka_läh'. He_ja ko_llaa' dsa' na'ngii' juu' kih' Jesús:

—¿He'la' ma'la' dsa' kyaay' Jwaa' kyaah' dsa' kyaay' fariseo sa' kuh'hijh', pero dsa' kyaah' sa' jmee' lä'ja? ¿Ha' lä' la' juu' ja?

¹⁹ He_ja ga'jäh' Jesús siiyh':

—Dsa' hi' tääh' jee' dsa'jee' goo' dsa', sa' cha' he' kih' he' tuy' he' kuh'hijh' ta'ko_jiih' gya' dsa'nñuh' hi' dsa'jee' goo' jee' ja. Sa' cha' ti'meeh' dsëy' cher'mah' gya' ba' dsa'nñuh' kyaayh'. ²⁰ Pero lloo' koo' jmi' wa'ra' ga'lee' dsa' dsa'nñuh' hi' dsa'jee' goo' he'. Ma'ja' ga' tu' dsa' kyaay' he' kuh'hijh' mah' chuuy' kyaah' Dio. ²¹ Ni' jaa' dsa' sa' kwa' kih' tøy' koo' hmi' hmëë' nē hmi' ma_gyuh', jëeh' hmi' hmëë' dsa'dsuh' mah' jmee' dsa'gyii' hmi' ma_gyuh' cha'ga'mi'.

²² Hi' lä'ja, ni' jaa' dsa' sa' kwa' kih' chiyh' jmi' mi'jeh' hmëë' neh' loo' ma_gyuh'. Cher'mah' ga'chih' dsa' he' hmëë' neh' loo' ma_gyuh', chah' ba' gyii', jëeh' sa' kwa' jwë' ää'. Tuu' jmi' mi'jeh' hmëë' hi' hee' loo' ka_läh'. He_ja neh' loo' hmëë' ba' dsa'hoo' jmi' mi'jeh' hmëë'.

Ga'hleëh' Jesús ha' lä' la' jmi' he' teeh' dsa' dsë'

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Koo' jmi' he' teeh' dsa' dsë', ga'ngëë' Jesús jee' ma' na_jnäa' chaah' trigo kyaayh' discípulo kyaay'. Ga'løø' discípulo hnäy' miih' sa_gwah' trigo mah' ga'kuyh'. ²⁴ He_ja ga'ngii' fariseo juu' kih' Jesús:

—Jëë' da', ¿he'la' jmee' discípulo kyaah' he' sa' ga'tëëy' jmeey' jmi' he' teeh' dsa' dsë'?

²⁵ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—¿Che' sa' ma' heh' hnäh' lä' koo' ga' jmee' David llo' joo'? Koo' hä' lä' ma' ja' kyoyh', ga' jmee' bii' kiyh' kyaah' dsa' kyaayh'. ²⁶ Jii' ja' Abiatar ma' laa' jmi' dsa' jøøh' hi' ma' hä' goo' gwah'. Jee' ja' ga' he' David ga' kuyh' he' ñiih' he' ma' na' jøø' he' sa' lle' kih' ma' kuyh' hi' ga' kwëyeh' dsa' hi' ma' ga' naä' kyaayh'. Jëeh' ma' la' jmi' dsa' ba' ma' na' ngë' jwë' kuyh' he' ñiih' ja'.

²⁷ Hi' ga' jäh' Jesús ka' läh' lä' la':

—Ga' jmee' Dio jmi' he' teeh' dsa' dsë' he' llu' kih' dsa' ba'. Sa' ga' jmää' Dio dsa' mah' heeyh' dsa' wii' kyaah' jmi' ja'. ²⁸ Hi' lä' ja' Hi' ga' lëë' ngo' la' ba' na' ngë' jwë' jmeey' hih', hee' na' he' ga' tëë' jmee' dsa' jmi' he' teeh' dsa' dsë'.

Ga' mi' hlää' Jesús jaa' dsa' jmi' he' teeh' dsa' dsë'

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

3 ¹ Koo' ka' läh' ga' he' Jesús neh' gwah' kih' dsa' judiu. Jee' ja' ma' hää' jaa' dsa' ñuuh' hi' ma' lä' kii' koo' ma' goo'. ² Dsa' hi' ma' tääh' neh' gwah' ja', ma' tääy' Jesús, jëëy' che' mi' hlääy' dsa' jmi' he' teeh' dsa' dsë' mah' lä' ja' ma' le' ma' hñiiy' kiyh'. ³ He' ja' ga' jäh' Jesús siih' dsa' dsaah' he':

—Noo' da' jee' to' dsaah' la'.

⁴ Hi' ga' ngii' Jesús juu' kih' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja':

—¿Hee' na' na' ngë' jne' jwë' jmeen' jmi' he' teeh' dsa' dsë', che' he' llu' o che' he' hñiih'? ¿Che' llu' teeh' jne' dsa' o che' wa' juu' ba' kih'?

Ti' sih' ba' ga' taah' lä' jëë' dsa' he'. Ni' koo' mo' so' ga' ngiiy'. ⁵ Mah' ga' jëë' Jesús ta' jee' ma' tääh' dsa'. Ga' lä' lleey' kyaayh' hi' ja' meeh' dsëy' ka' läh' kih' he' hweh' dsë' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja'. He' ja' ga' siiyh' dsa' ñuuh' he':

—Ñiih' da' gooh' na'.

Chah' ba' ga' ñiih' dsa' ñuuh' he' ma' goo', hi' ga' jä' go' te' gooy' ja'.

⁶ Pero ma' ga' hwëë' fariseo jee' ja', ga' taayh' juu' kwee' kyaah' dsa' kya' Herode ha' lä' jee' ma' jngëyeh' Jesús.

Peer' jwëë' dsa' ga' kuh' cha' hoo' jmi' juuh'

⁷ Ya' hëë' Jesús ka' läh' ngooy' cha' hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Galilea kyaayh' discípulo kyaay' hi' jwëë' dsa' chaa' jee' ja' ga' naä' kaah' kiyh'.

⁸ Lä' ma' ga' nuu' dsa' lä' jë' he' jmee' Jesús, ga' lla' naä' jwëë' dsa' hi' chaa' hwa' Judea, hi' hi' chaa' Jerusalén, kyaah' hi' chaa' hwa' Idumea, hi' lä' ja' hi' chaa' hngaah' jmi' Jordán ka' läh', hi' lä' kye' hi' chaa' lä' ku' lä' jii' jwi' Tiro hi' Sidón. ⁹ Kih' he' ma' tääh' jwëë' dsa', he' ja' ga' jmeey' mada' kih' discípulo kyaay', ga' siiyh':

—Go' jmee' jä' koo' na' moo' gyan', ngoo' kya' hlääh' dsa' jnä' jee' la'.

¹⁰ Jëeh', jwëë' hi' dsaah' ma' mi' hlääy' jää', he' ja' ga' lla' naä' jwëë' dsa' dsaah' jee' ma' gyay', ma' jmee' dsa' bii' ma' su' miih' cha' gooy' kih'

Jesús. ¹¹ Hi⁺ ma' tääh' ga' jñah' dsa⁻ hi⁻ ma' kye⁻ jmi⁻lle' hliih'. Ma' ga⁻jëëy' Jesús, ga⁻juuyh' jñey' cha⁻në Jesús ma' hooyh⁻ ki⁻gaa⁻ ma' jäyh':

—Hne⁻ laah' Joo' Dio.

¹² He⁻ja⁻ ga⁻juuh' Jesús kih' jmi⁻lle' hliih' mah' sa⁺ mi⁻jnaäy⁺ juu' he⁻ laa' Jesús Joo' Dio.

Ga⁻hña⁻ Jesús lä⁻jëë⁻ gya⁻tuu' apóstole

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Ma⁻ngëë' he⁻ja⁻, ga⁻wii' Jesús lle⁻koh' hi⁺ ga⁻tëëyh' ko⁻llaa' dsa⁻ hi⁻ ga⁻tih' dsëy' hi⁻ ga⁻nuu' bih' he⁻jäy' kyaayh'. ¹⁴ Ga⁻hña⁻ gya⁻tuu' mah' jmee' ko⁻joh' kyaayh' hi⁻ ga⁻cheey' mah' dsa⁻kway⁺ juu' kiyh'. ¹⁵ Hi⁻ ga⁻kway' jwë' mah' mi⁻hläy' hi⁻ dsaah' hi⁻ hwëëy' jmi⁻lle' hliih'.

¹⁶ Lä⁻la⁻ chee⁻ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaay⁻: Simón (hi⁻ ga⁻mi⁻cheey⁻ Pee'), ¹⁷ Jacobo joo' Zebedeo hi⁻ Jwaa⁻ øøh⁻ Jacobo. (Lä⁻uu' dsa⁻ he' ga⁻mi⁻cheey⁻ Boanerge. Jmii⁻ na⁻ hnøø' jäh⁺ joo' ñih'.) ¹⁸ André he', Felipe, Bartolomé, Matá', Tamá', Jacobo joo' Alfeo, Tadeo, Simón dsa⁻ cananita he', ¹⁹ hi⁻ Juda Iscariote hi⁻ ga⁻ngëë' Jesús këë⁻. Ma⁻la⁻ ma⁻hña⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ he', ja⁻ga' ya⁻näy⁻ kiyh'.

Ga⁻jäh' dsa⁻, kye⁻ Jesús jmi⁻lle' hliih'

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ma⁻ngëë' ma⁻ya⁻näy⁻, koo⁻ ka⁻läh' ga⁻kah' dsa⁻ cha⁻neh⁺ jee' ma' tääyh' ja⁻. Ni⁻ mo⁻so⁻ ga⁻kwa' jwë' ma' kuyh⁺ kyaah' discípulo kyaay'.

²¹ Ma' ga⁻lä⁻ñe⁻ hi⁻ chaa⁻ kyaa⁻ Jesús ha⁻ lä⁻ dsa⁻ngëëy', he⁻ja⁻ ga⁻näy' mah' ma' teey⁺. Jëeh' ma' laay', ma⁻hee⁻ go⁻te⁻ dsëy'. ²² Pero ta⁻jwoh' kyaa' ley hi⁻ ya⁻nää' Jerusalén, ga⁻jäyh':

—Beelzebú ba' na⁻ jää⁺ Jesús. He⁻ja⁻ hwëëy' jmi⁻lle' hliih' kyaah' hih' kih' hi⁻ kye⁻ në' kih' jmi⁻lle' hliih'.

²³ He⁻ja⁻ ga⁻hlëeh' Jesús juu' na⁻hmää' lä⁻la⁻:

—Nuu⁻ da' hnäh' hi⁻ jäh' kyen' jmi⁻lle' hliih'. ¿Ha⁻ lä⁻ja⁻ Tana' hwëë⁻ he' ba' dsa⁻kyaayh' neh⁺ tuh⁻dsë' dsa⁻? ²⁴ Dsa⁻ hi⁻ tääh' koo⁻ hwa', cher'mah' teey⁻ kyaah' he' ba' dsa⁻kyaayh', sa⁻ gwëëy'. ²⁵ Hi⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ lä⁻be' dsë' dsa⁻ hi⁻ tääh' koo⁻ cha⁻neh⁺, dsa⁻taah' ko⁻joh', cher'mah' te⁻jëëy' kyaah' he' ba' hi⁻ chaa⁻ cha⁻neh⁺ kiyh'. ²⁶ Ja⁻ba' lä⁻ja⁻ la' kih' Tana', sa⁻ gwëëy' cher'mah' te⁻jëë' jmi⁻lle' hliih' kyaah' he' ba' jmi⁻lle' hliih' dsa⁻kyaayh'. Chah' ba' mi⁻llaay⁺ hñiyy'.

²⁷ Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ le' dsa⁻he' cha⁻neh⁺ kih' jaa⁻ dsa⁻ bee' mah' hiiy' he⁻ cha⁻ kiyh', cher'mah' sa⁻ ga⁻hñuuy' to⁻në'. Jmee⁺ bii' hñuuy', ja⁻ga' le' hwëëy' he⁻ lla⁺ dsëy'. ²⁸ Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo' jwëëhn⁻ hnäh', jmee' ba' Dio jøh⁻ dsë' kih' lä⁻jë⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ jmee⁺ dsa⁻. Hi⁻ jmeey' jøh⁻ dsëy' kih' lä⁻jë⁻ juu' wii' he⁻ hlëeh⁺ dsa⁻. ²⁹ Pero cher'mah' ga⁻hlëeh' dsa⁻ wii' kih'

Jmīlleʹ Nājngii¹, moʹsoʹ jmeey¹ jøh⁻ dsëy¹, lä⁻ ma⁻na⁻bääyh⁻ ja⁻baʹ dsoʹkye⁻ kiyh¹.

³⁰ Gaʹhlëehʹ Jesús lä⁻ja⁻, kih¹ he⁻ gaʹjähhʹ koʹllaaʹ dsa⁻ heʹ, Jesús maʹ kye⁻ jmīlleʹ hliih¹.

Øøh⁻ Jesús kyaahʹ chooy¹

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Këë⁻ gaʹ gaʹlla⁻nää¹ øøh⁻ Jesús kyaahʹ chooy¹, pero kaʹhne⁻ baʹ gaʹjøøy¹, hi⁻ gaʹsiiyh⁻ dsa⁻ hi⁻ maʹ täähʹ jeeʹ ja⁻, chiihʹ Jesús waʹ jäy⁻.

³² He⁻ja⁻ gaʹjähhʹ dsa⁻ hi⁻ maʹ täähʹ kooʹ kih¹ Jesús:

—Hii⁻ maa⁻ kyaah¹ kyaahʹ øøh¹ täähʹ kaʹhne⁻, hnaah⁻ hne⁻.

³³ He⁻ja⁻ gaʹjähhʹ Jesús:

—¿Hii⁻ na⁻, hi⁻ laa¹ maa⁻ kyaan⁻? ¿Hii⁻ na⁻, hi⁻ laa¹ øøhn¹?

³⁴ Mahʹ gaʹjëëy¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ maʹ täähʹ lä⁻kuʹ lä⁻jii¹ jeeʹ maʹ cheyh¹ ja⁻, gaʹjäyhʹ:

—Hi⁻ la⁻ baʹ heʹ, maa⁻ kyaan⁻, hi⁻ la⁻ baʹ heʹ øøhn¹. ³⁵ Lä⁻jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsë¹ Dio, hi⁻ heʹ baʹ dsa⁻mëʹ øøhn¹, dsa⁻nũuh⁻ øøhn¹, hi⁻ maa⁻ kyaan⁻.

Juu¹ na⁻hmääʹ lä⁻koo⁻ la¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ jñee⁻ mīju⁻

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

4 ¹ Koo⁻ ka⁻lähʹ gaʹløø¹ Jesús hlëëyh⁻ dsa⁻ chaʹhooʹ jmi⁻juuh⁻ he⁻ hla⁻ hwa¹ Galilea. Jwëëʹ dsa⁻ gaʹlla⁻nää¹ jeeʹ ja⁻, he⁻ja⁻ gaʹwii¹ Jesús neh⁻ naʹmooʹ. Neh⁻ ja⁻ gaʹgyay⁻ mah¹ gaʹhlëëyh¹ dsa⁻ hi⁻ maʹ täähʹ chaʹhooʹ jmi⁻ ja⁻. ² Ja⁻ he⁻ koo⁻ nëë¹ gaʹmi⁻tëëy⁻ dsa⁻ kyaahʹ juu¹ na⁻hmääʹ. Lä⁻jwëʹ ja⁻ gaʹkwëëyh¹ dsa⁻ nũuh¹. Gaʹjäyhʹ:

³ —Nũu⁻ daʹ hnähʹ. Jaa⁻ dsa⁻ ngoo¹ gaʹjñee⁻ mīju⁻. ⁴ Jeeʹ ngooy¹ jñeey⁻ mīju⁻ ja⁻, gaʹsaa¹ miih⁻ chaʹjwë¹, he⁻ja⁻ ya⁻nää¹ ta¹ gaʹkuh⁻. ⁵ Jyohʹ ka⁻lähʹ mīju⁻ gaʹsaa¹ nëʹ kuu¹ jeeʹ sa⁻ cha⁻ cha⁻miih⁻ gwaah¹. He⁻ja⁻ chahʹ baʹ gaʹhya⁻, jëëhʹ, sa⁻ maʹ nøøʹ cha⁻miih⁻ gwaah¹. ⁶ Pero maʹ gaʹhëh¹ hyoo⁻ gaʹkooʹ. Jëëhʹ, miih⁻ baʹ jmoo¹ maʹ cha⁻, he⁻ja⁻ gaʹlä⁻kii⁻ chaah¹. ⁷ Hi⁻ jyohʹ ka⁻lähʹ mīju⁻ gaʹsaa¹ jeeʹ chaah¹ tooʹ. Gaʹkwa¹ gaʹ chaah¹ tooʹ ja⁻, he⁻ja⁻ gaʹuu⁻ chaah¹ kih¹ jeeʹ naʹtooʹ, moʹsoʹ gaʹkwaʹ mī¹. ⁸ Hi⁻ jyohʹ mīju⁻ ja⁻, gaʹsaa¹ jeeʹ la¹ hwa¹ jmah¹. He⁻ja⁻ baʹ gaʹhii⁻, gaʹkwaʹ cha⁻miih⁻ mī¹. Cha⁻ he⁻ gaʹkwaʹ gyii⁻gyaʹ mī¹ lä⁻koo⁻ chaah¹, cha⁻ he⁻ gaʹkwaʹ toʹloʹgyaʹ dsë⁻ gya¹ mī¹ hi⁻ jyohʹ gaʹkwaʹ hña⁻looʹ mī¹.

⁹ He⁻ja⁻ gaʹjähhʹ Jesús:

—Hi⁻ hnøø¹ heeh⁻ juu¹ la⁻, waʹ heeyh⁻.

¹⁰ Maʹ gaʹjäʹ miih⁻ go⁻te¹ dsa⁻ kyaahʹ gya⁻tuu⁻ discípulo, gaʹngiiy⁻ juu¹ kih¹ Jesús he⁻ hnøø¹ jäh⁻ juu¹ he⁻ gaʹkway⁻ ja⁻. ¹¹ He⁻ja⁻ gaʹjähhʹ Jesús siiyh⁻:

—Hnäh' ba' na'ngëh' hnäh' jwë' lä'ngëh' hnäh' ha' lä' jää' Dio dsa' lä'hih' kih', he' ma' na'hmää' jää'. Pero hi' sa' na'jnää' kih' Dio, hlëhñ' kyaah' juu' na'hmää' ba'. ¹² Lä'ja', ma'ke' jëëy', sa' jnøøyh', ma'ke' nuuy', sa' lä'ngëëy'. Kih' he'ja', sa' dsa'jëëyh' kyaah' Dio mah' koo' Dio dsë' kih' dso'kye' kiyh'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' he' hnøø' jäh' juu'
na'hmää' kih' hi' na'jñee' mi'ju'
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Koo' ka'läh' ga'jäh' Jesús:

—¿Che' sa' ga'lä'ngëh' hnäh' juu' kih' hi' na'jñee' mi'ju'? ¿Ha' ba' la' lä'ngëh' hnäh' jyoh' juu' na'hmää' he' na' ga'jwahn' cher'mah' sa'ngëh' hnäh' juu' la'? ¹⁴ Hih' hi' jñee' mi'ju', hi' he' laa' jaa' hi' kwa' juu' kih' Dio. ¹⁵ Ko'llaa' dsa' hi' ma'nuu' juu', hi' he' laa' lä'koh' mi'ju' he' ga'toh' cha'jwë'. Ga' ma'nuuy' juu' kih' Dio, चाह' ba' gwa' Tana' jñuuyh' juu' he' ma'na'jnää' neh' tuh'dsëy'. ¹⁶ Hi' jñah' ka'läh' dsa' hi' nuu' juu', hi' he' laa' lä'koh' mi'ju' he' ga'saa' në' kuu' jee' sa' cha' cha'miuh' gwaah'. Lä'chah' ma' nuuy' jëë' ba' dsëy'. ¹⁷ Pero ko'hwëë' ba' ja'. Laay' lä'koo' chaah' he' choo' miuh' ba' jmoo' kih'. Wa'ra' ga'jëëy' wi' o go'nää' dsa' në' kiyh', kwaat' kih' juu' he' ma'nuuy', lä'chah' ja'tuy' jwë' kih' Dio. ¹⁸ Heh' mi'ju' he' ga'saa' jee' kih' chaah' too', lä'ja' laa' hi' nuu' juu' kih' Dio. ¹⁹ Pero jee' ga'näy' ja', ma' miuh' lä'ja' dsa'lä'øøy' kih' Dio. Jëh' kye' gyih' hu'dsë' kih' jmi'gyuu' la', hi' hnøøy' lä'chay' cha'miuh' kuu', hi' hee' dsëy' lä'jë' he' ga' cha' jmi'gyuu'. He'ja' sa' jmeey' ni' miuh' ta' llu'. ²⁰ Pero mi'ju' he' ga'saa' hwa' jmah', lä'ja' laa' dsa' hi' nuu' juu' kih' Dio mah' heeyh' ka'läh'. Hi' he' jmee' cha'miuh' ta' llu', lä'koo' mi'ju' he' kwa' ma' gyii'gya', ma' to'lo'gya' dsë' gya', ma' hña'loo'.

Juu' na'hmää' lä'koo' la' kih' wa'je'
(Lc. 8:16-18)

²¹ Lä'la' ga'jäh' Jesús ka'läh':

—Ni' jaa' sa' hih' je' mah' jlëy' kyaah' koo' kyaah', ni' sa' chiyh' neh' jii'. He' chiyh' jee' nii' ba' mah' lä'jnä' lä'kaa'. ²² Lä'jë' he' na'hmää', lloo' koo' jmiuh' lä'jnä', hi' lä'jë' he' sa' jnä', la' kwaat' lä'jnä'. ²³ Hi' hnøøy' heeh' juu' la', wa' heeyh'.

²⁴ Hi' ga'jäh' Jesús ka'läh':

—Jmee' da' hnäh' he' kih' juu' he' nuuh' hnäh'. Jëh', ja'ba' lä'koo' nuuh' hnäh' ko'ja' ba' jiih' lä'ngëh' hnäh' o na'dsë' ga' miuh' ko'ja'.

²⁵ Lä'jëë' hi' ngëë' miuh', hi' he' lä'ngëë' cha'ga'miuh'. Hi' lä'jëë' hi' jmee' ngëë', lä'kye' he' ja' llaa' ba'.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koō⁻ la' kih' jyoh' mi'ju⁻

²⁶ Hi⁻ ga⁻jäh' Jesús ka⁻läh':

—Lä⁻koō⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁻ kih', jeeh' kwee⁻ lä⁻ la' kih' jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ jngëe⁻ mi'ju⁻. ²⁷ Sa⁻ cha⁻ kwaat⁻ la' kih' dsa⁻ he' cher'mah' na⁻gwiiy⁻ o cher'mah' na⁻ney'. Dsa⁻hya⁻ mi'ju⁻ ja⁻, hi⁻ dsa⁻kwaä⁻ lä⁻jmi⁻ lä⁻hwë⁻ ni⁻ sa⁻ ñey⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻la'. ²⁸ Hwa⁻ ba' jmee⁻ dsa⁻kwaä⁻ mi'ju⁻. To⁻ne' dsa⁻hya⁻ mi'ju⁻, ja⁻ga⁻ dsa⁻kwaä⁻ chaah' kih'. Ma⁻ngëe' he⁻ ja⁻, jyoo⁻ le' kih'. Lä⁻hi⁻ ga⁻ mi⁻h, kah⁻ mi⁻ kih'. ²⁹ Hi⁻ ga⁻ ma⁻ää⁻ mi⁻, chooyh' ta' kiyh', jeeh' ma⁻lloo⁻ jii⁻ juuyh' mi'ju⁻ mah' llay' llu'.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koō⁻ la' kih' mi'ju⁻ mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Hi⁻ lä⁻la⁻ ga⁻jäh' Jesús ka⁻läh':

—¿Che' kyuu⁻ hnäh' ha⁻ lä⁻ la' he⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁻ kih'? Jwëeh⁻ hnäh' juu' he⁻ jeeh' kwee⁻ kyaah' he⁻ ja⁻, mah' lä⁻ngëe⁻ hnäh' ha⁻ lä⁻ la'. ³¹ He⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁻ kih', jeeh' kwee⁻ lä⁻koō⁻ la' kih' koō⁻ mi'ju⁻ mostaza. Heh' mi'ju⁻ ja⁻ pih' ga⁻ mi⁻h lä⁻ko⁻ ga⁻ jyoh' mi'ju⁻ he⁻ jngëe⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ la'. ³² Pero ma⁻ngëe' ma⁻jngëe⁻ mi'ju⁻ ja⁻, dsa⁻hya⁻ mah' dsa⁻kwaä⁻ ñii' ga⁻ lä⁻ko⁻ ga⁻ jee' lä⁻jë⁻ joh'. Chaah' mostaza kwa⁻ gooh' kih', lä⁻ja⁻ lä⁻kye⁻ ta' jmee⁻ sii⁻ ne' sa⁻goh'.

³³ Ga⁻kwa' Jesús juu' kih' Dio kyaah' cha⁻mi⁻h juu' na⁻hmää' he⁻ la' lä⁻ko⁻ juu' na⁻hmää' kih' mostaza. Ga⁻hlëe⁻h dsa⁻ ha⁻ koh' jii⁻ lä⁻ngëe⁻ ba'. ³⁴ Ni⁻ koō⁻ sa⁻ ga⁻hlëe⁻h Jesús na⁻hñaa' lä⁻jëe⁻. Juu' na⁻hmää' jmah' ba' ga⁻hlëe⁻h. Lä⁻ ma' ga⁻jä' hñii' ba' lä⁻jëe⁻ discípulo, ja⁻ga⁻ ga⁻mi⁻jnaäy⁻ na⁻hñaa' lä⁻jëe⁻ juu' na⁻hmää' he⁻ ga⁻hlëe⁻h ja⁻.

Ga⁻jmee' Jesús hih⁻ kih' lle' mah' hii' tii'

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Lä⁻ ma' ga⁻nuu⁻ jmi⁻ ja⁻, ga⁻jäh' Jesús ga⁻siyh⁻ discípulo kyaay':

—Man' ta' jyoh' jwoo' jmi⁻juuh⁻ ka⁻läh'.

³⁶ Ja⁻ga⁻ ga⁻hih⁻ discípulo juu' kih' dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' jee' ja⁻, hi⁻ ga⁻jäy' Jesús lä⁻ ma⁻gyay' ja⁻ neh⁻ na⁻moo' ga⁻näy'. Ma' hii' ga⁻ jyoh' na⁻moo' koo' ja⁻, ga⁻ka⁻ dsa⁻ he' mah' ga⁻näy' ta' jee' ga⁻nää' discípulo. ³⁷ Jee' ga⁻näy' ja⁻, ja⁻ koō⁻ lle' tä', ga⁻hi⁻ goo⁻ jwërte. Ga⁻hluh' jmi⁻ lä⁻jiih' ga⁻haa' neh⁻ na⁻moo'. Mi⁻h ga⁻ sa⁻ ga⁻hmäh' na⁻moo' ja⁻. ³⁸ Pero ma⁻na⁻gwii⁻ Jesús ta' ka⁻luu' ja⁻, na⁻dsë⁻ lley' ne' tu'. He⁻ja⁻ ga⁻chaä' discípulo kyaay':

—Ta⁻jwoh' —ga⁻jäyh' — ¿che' ni⁻ mi⁻h hu⁻dsë⁻ sa⁻ kyeh' he⁻ juu' jne' cha⁻jmi⁻ la'?

³⁹ He⁻ja⁻ ga⁻noo⁻ Jesús, ga⁻jmeey' hih⁻ ga⁻jä' tii' lle', hi⁻ ga⁻jäyh' siyh⁻ jmi⁻:

—Ta⁻ tooh' mi⁻h, jä' tii'.

Lä'chah' ja' ga'hna' lle' hi' ga'jä' ti' go'te' jmi'. ⁴⁰ Ma'ngëe' he' ja', ga'jah' Jesús siih' dsa' kyaay' he':

—¿He'la' gah' hnäh' cha'mi' h? ¿He'la' ja' sa' dsoo' hoh' hnäh' kin'?

⁴¹ Peer' ga'lä'goh' discípulo kya' Jesús, he'ja' ga'ngi' jui' kih' dsa'kyaayh':

—¿Hi' ba' na', heh' lä'kye' jmi' hi' lä'kye' lle' nuuh' kiyh'?

Dsa' hi' ma' kye' jmi'lle' hliih' chee' Legión

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

5 ¹ Hi' ga'lloo' Jesús jyoh' jwoo' jmi'juuh' ja' kyaah' discípulo kyaay', hwa' kih' dsa' gadareno. ² Lä' ma' ga'jäay' neh' na'moo' ja', ja' jaa' dsa' hi' ma' kye' jmi'lle' hliih', ga'mi'jee' Jesús. Hi' he' ma' gya' jee' la' to'høø' kih' hlii'. ³ Jee' ja' ma' la' høøy'. Ma'ke' ma' hñuuh' dsih' kyaah' caden~, ni' lä'ja' sa' ga'jmää'. ⁴ Ja' he' koo' hä' ga'hñuuh' dsih' kyaah' caden~ hi' ga'gwë' dsa' tiy' kyaah' jwi' hma' he' hë' too~, pero ni' koo' sa' ga'jmää'. Ga'sa' ga'hna' bih' lä'jë' he' kyaah' ma' na'hñuuh' goo' tiy'. Ni' jaa' dsa' sa' ga'lä'bee' kyaayh'. ⁵ Lä'jmi' lä'hwë' ma' ngëy' moh' ki'hooyh~, hi' lä'ja' jee' la' to'høø'. Hi' ma' jmeey' dsoo' kih' hñi' kyaah' kuu'. ⁶ Uu' ga' ga'jëy' Jesús, he'ja' ngooy' ko'chih' ga'juuyh' jney' cha'në' Jesús. ⁷ Mah' ga'hleeyh' koo' ki'gaa', ga'jäyh':

—Ta' kaah' jnä' Jesús, hne' Joo' Dio Jøøh'. Ma'ra' ju'dsoo', ta' jmeeh' jnä'.

⁸ Ga'hleeyh' lä'ja' jëeh' jää' ba' ga'jah' Jesús:

—Hne' jmi'lle' hliih', go'hëe' kih' dsa'nñuuh' na'.

⁹ Hi' ga'ngi' Jesús jui' kiyh':

—¿Hee' cheeh' hne'?

Mah' ga'jäyh':

—Legión cheen~, jëeh' jwëe' jnääh'.

¹⁰ Peer' ga'chuuy' kyaah' Jesús, mah' sa' hëe' Jesús kiyh' uu' kih' hwa' ja'. ¹¹ Jäh' kih' lle' hwa' ja' ma' tääh' koo' nää' ñe' ma' kuh' nuu'.

¹² He'ja' ga'ngi' jmi'lle' hliih' he' kih' Jesús, ga'jäyh':

—Chee' jnääh' kih' ñe' hi' tääh' oo' mah' dsa'tooh' jnääh' kiyh'.

¹³ Ga'kwa' ba' Jesús jwë'. He'ja' ga'hwëe' jmi'lle' hliih' kih' dsa' he', mah' ga'taayh' kih' lä'jëe' to' mil ñe' hi' ma' tääh' jee' ja'. Lä'jëe' ñe' he' ga'kyuu'. Ma' ga'tëey' koo' lle' hwa', ko'dsoo' jwë' ba' ga'saay' cha'jmi' juuh'. Jee' ja' ga'juuy' neh' jmi'. ¹⁴ Dsa' hi' ma' hää' ñe' he', ga'näay' ko'chih' cha'hliiy' ta' jee' jwi' hi' ta' chuuh' moh', na'jmeeyh' jui'. Hi' lä'jëe' dsa' hi' ga'nuu', na'näa' na'jëe' ha' lä' ga'la'. ¹⁵ Ma' ga'lla'näay' jee' cheh' Jesús, ga'jëy' dsa' hi' ma' jää' jwëe' jmi'lle' hliih' he', ma' gyay' kyeyh' hmi'h, ma'nøh' dsëy' go'te~, he'ja' ga'jwaah' dsa'. ¹⁶ Hi' ga'jëe' lä'jëe' he' ja', ga'jmeeyh' jui' kih' dsa' ha' lä' ga'laa' hi' ma' jää'

jmīlle' hliih' he' hi' ga'jmeeyh' juu' lä'koh' ga'la' kih' ñe'.¹⁷ Ja' ga' ga'løø' dsa' he' chuuy' kyaah' Jesús mah' wa' llaayh' kiyh' ta' jee' jyoh'.

¹⁸ Lä' ma' ga'he' Jesús neh' na'moo', dsa' hi' ma' kye' jmīlle' hliih' he' ga'chuuy' kyaah' Jesús, mah' ma' kway' jwë' ma' dsooy' kyaayh'.

¹⁹ Pero sa' ga'heeh' Jesús:

—Gwaah' kyah' go'koo' juu' kih' hi' chaa' kyah', ha' lä' la' he' juh' gaa' he' ma'jmeey' Dio kyah' hne'. Go'jmeeh' juu' ha' lä' ma'lä'ñih' dsë' Dio kyah' —ga'jah' Jesús siiyh' dsa' he'.

²⁰ He'ja' ngaayh', ga'ngëey' lä'kaa' jwi' he' jah' dsa' Decápoli ga'jmeeyh' juu' ha' lä' la' he' juh' gaa' he' ga'jmeey' Jesús kiyh'. Hi' lä'jëë' dsa' hi' ga'nuu' ga'taah' jëë' dsah'.

Jo'mii' Jairo kyaah' jaa' dsa'më' hi' ma' dsaah'

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Ngaah' Jesús ka'läh' ta' hngaah' jmījuh' kyaah' na'moo'. Ma' ga'llaayh' jee' ja', jwëë' dsa' ga'lla'nää' ka'läh'.²² Jee' ja' ga'lloo' jaa' dsa' chee' Jairo hi' laa' ta' kih' gwah' mäh' jee' jwi' ja'. Ma' ga'jëëy' Jesús ga'juuyh' jney' cha'nëy',²³ mah' ga'chuuy' cha'mi' kyaah' Jesús, ga'jäyh' siiyh':

—Dsa'juuy' chih'më' kyaan', ña' mah' go'kyeh' gooh' në' kiyh' mah' hläy', lä'ja' mo'so' juuy'.

²⁴ He'ja' ngoo' Jesús kyaah' Jairo. Peer' na'lää' na'jlëë' bih' dsa', kih' he' jwëë' hi' ga'nää' kyaayh'.²⁵ Jee' ga'ngëë' Jesús ja', ma' cheh' jaa' dsa'më' hi' ma'hya' koo' gya'to' ji'ñe' he' ma' dsaayh' dsoo' kiyh'.

²⁶ Ma'läh' jëëy' wi', ja' hi' jaa' të'më' ma'kaayh'. Dsa'më' he' ga'mi'llay' lä'jë' he' cha' kiyh', ga'heey' kyaah' të'më'. Ni' mi' sa' ga'la' më', cha'ga'mi' ma' ja' kiyh' koo' jmi' koo' jmi'.²⁷ Ma' ga'nuuy' hlëeh' dsa' kih' Jesús, lä'chah' ja' ga'taayh' hñi' jee' kih' jwëë' dsa' he' mah' ga'suy' mi' cha'gooy' sa'hmi' kih' Jesús.²⁸ Jëeh' ma' laay': "Wa'ra' jah' kih' koo' tëen' su' mi' cha'goon' sa'hmi' kiyh', hlään' go'te'." ²⁹ Lä'chah' ja' ga'hna' dsoo' kiyh' hi' ga'läh'liih' dsa'më' he' he' ga'ääh' go'te' dsoo' kiyh'.³⁰ Hi' chah' ba' ga'läh'liih' Jesús heh' be' kiyh' ga'mi'hlää' jaa' dsa', he'ja' ga'jeeyh' hñi' ga'si' dsa':

—¿Hi' na' hi' ma'su' sa'hmi' kin'?

³¹ He'ja' ga'jah' discípulo kyaay':

—Che' sa' jëeh' jee' kih' jwëë' dsa' hääh', mah' jawah': "¿Hi' na' ma'su' jnä'?"

³² Pero cheh' bih' jëëy' lä'ku' lä'jii' jee' tääh' dsa', hi' na' hi' ma'jmeey' lä'ja'.³³ Hi' dsa'më' he' ñe' bih' he' ma'hlaay'. Goyh' hi' jlää' gyih' lä'ja', ngooy' na'juuyh' jney' cha'në' Jesús hi' ga'jmeeyh' juu' lä'koh' ga'la' kih'.³⁴ He'ja' ga'jah' Jesús siiyh' dsa'më' he':

—Gyuū kyaan̄, kih¹ hē mālǟdsoo' hoh' kin̄, mājä¹ ba' kyah¹.
Gwaah̄ ba' hnē llu¹, wa' jä¹ gōtē dsoo' kyah¹.

³⁵ Lǟ māchēh¹ ba' Jesús hlēeh̄, ma' gāllānǟ¹ dsā hī chaā kih¹
Jairo hī ma' laa¹ ta' kih¹ gwah̄ jee' jā. Hī he' ma' kyē juu¹, jäyh' siiyh̄
Jairo:

—Mājuū ba' gyuū mē' kyaah¹. Mōtō kwā ga' ta' kih¹ tājwoh¹ nā.

³⁶ Lǟchah' ma' gānuu' Jesús juu¹ jā, gājäyh' siiyh̄ hī laa¹ ta' kih¹
gwah̄ he':

—Tā kā hūdsē̄, jmeē' dsoo' hoh' ba'.

³⁷ Jā jiih¹ mōsō gākway' jwē¹ ma' dsānǟ¹ dsā kyaayh'. Gājäy¹
mālā Pee' ba', kyaah' Jacobo kyaah' Jwaa' øøyh'. ³⁸ Lǟ ma' gāllooy¹
jäh̄ jee' chih¹ hne¹ kih¹ hī laa¹ ta' kih¹ gwah̄ he', gānuuy' tääh' miih' kīhooh̄ dsā. ³⁹ Ma' gāhey¹ chāneh̄, gājäyh':

—¿Hēla¹ tooh' hnäh' miih' hē kīhooh' hnäh'? Sā nājuu' chih̄mē'
nā, hī nāgwiī ba' nā.

⁴⁰ Gāmīkwāh¹ ba' dsā kih¹ Jesús. Hējā gāhwēy¹ kāhnē lǟjēē'
dsā hī ma' tääh' jee' jā, mah¹ gāhey¹ jee' kyaa¹ chih̄mē' he' kyaah'
mālā chōjmiiȳ hī kyaah' discípulo kyaay¹ ba'. ⁴¹ Hī gāsooyh¹ goō
chih̄mē' he', gājäyh':

—Talita, cumi —juu¹ lā hnø̄¹ jäh̄: Chih̄mē', jnä' jwēehn̄ hnē noō.

⁴² Lǟchah' jā gānoō chih̄mē' he' hī gāløoy¹ ngēȳ. Peer̄ jēē'
dsah̄ dsā hī ma' tääh' jee' jā, kih¹ hē gāla¹ lǟjā. Chih̄mē' he' ma'
hǟä' gyāto' jīñē. ⁴³ Pero gātaayh̄ juu¹ mah¹ sā kooyh¹ juu¹ kyaah' nī
jaā dsā. Hī gāsiiyh̄ hē kwēȳh¹ hē kuh̄ chih̄mē' he'.

Gāllaah¹ Jesús jwiī Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

6 ¹ Yāhēē¹ Jesús kih¹ Jairo, jäyh¹ ta' jee' jwiī kiyh¹, hī discípulo
kyaay¹ gājmeē' kōjoh' kyaayh'. ² Jmiī hē teeh̄ dsā dsē' gāhey'
neh̄ gwah̄ mäh̄ hī gāløoy¹ kway' juu¹. Ma' gānuu' dsā hā lǟ
hlēeyh̄, gātaayh̄ jēē' dsayh̄, hējā ma' jäh' dsā kiyh¹:

—¿Hā māmītēē̄ hī nā, hē hlēeyh̄ lǟnā? ¿Hī kwā hūdsē̄
kiyh¹? ¿Hā ba' lǟ jmeeȳ la' lǟjē̄ hē juh̄gaā hē jmeeȳ nā? ³ ¿Che'
jā he' tē̄hmā nā? ¿Ja' he' joo' María nā? Hī hī nā, ¿ja' he' øøyh'
Jacobo, José, Juda, Simón, hī dsāmē' øøyh' hī tääh' kyaah' jne' jee'
la'?

Lǟjē̄ hē ma' jmeeȳ, gātoh' wii' kih¹ dsā he'. ⁴ Hējā gājäyh' Jesús
siiyh̄:

—Tih̄ ba' dsē' dsā hī ngēē̄ juu¹ kih¹ Dio hī gōnǟ' jee' jyoh'. Pero
hī chaā jee' jwiī kih¹, hī hī chaā chāneh̄ kih¹, sā hnǟ¹ dsih'.

⁵ Sā gāla¹ ma' jmeeȳ chāmiih̄ hē juh̄gaā jee' jā. Kōllaa'
dsādsaah' he' gākyeȳ gooȳ nē' kih¹ mah¹ gājä¹ kiyh¹. ⁶ Kih¹ hē sā

ga⁻lä⁻dsöo⁻ dsë⁻ dsa⁻gooy⁻, he⁻ja⁻ ga⁻lä⁻dsaa⁻ dsëy⁻ cha⁻miih⁻. Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ngooy⁻ lä⁻kaa⁻ jwii⁻ jee⁻ jäh⁻ na⁻kway⁻ juu⁻.

Ga⁻chee⁻ Jesús dsa⁻ kyaay⁻ mah⁻ kway⁻ ju⁻hmëë⁻

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Ga⁻tëeyh⁻ lä⁻jëë⁻ gya⁻tuu⁻ discípulo kyaay⁻ mah⁻ cheey⁻ ma⁻ uu⁻ ma⁻ uu⁻ lä⁻koo⁻ jee⁻ jwii⁻, hi⁻ ga⁻kwëeyh⁻ be⁻ mah⁻ jmeey⁻ hih⁻ hwëë⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ kih⁻ dsa⁻. ⁸ Ga⁻jmeey⁻ mada⁻ kiyh⁻, ga⁻jäyh⁻ lä⁻la⁻:

—Ta⁻ ka⁻ hnäh⁻ ni⁻ miih⁻ kih⁻ cha⁻jwë⁻. Ta⁻ ka⁻ hnäh⁻ hmih⁻tuh⁻, ni⁻ he⁻ñiih⁻, ni⁻ kuu⁻. Ma⁻la⁻ hma⁻hu⁻ ba⁻ kah⁻ hnäh⁻. ⁹ Ja⁻ heeh⁻ hnäh⁻ loo⁻ he⁻ hä⁻ tiih⁻ hnäh⁻ ba⁻, ta⁻ ka⁻ hnäh⁻ jyoh⁻ lëë⁻ hmiih⁻ kyah⁻ hnäh⁻.

¹⁰ Lä⁻koo⁻ jwii⁻ jee⁻ tëëh⁻ hnäh⁻, jäh⁻ hnäh⁻ koo⁻ cha⁻neh⁻ kih⁻ dsa⁻, lä⁻jiih⁻ hwëëh⁻ hnäh⁻ jee⁻ ja⁻. ¹¹ Pero cher⁻mah⁻ sa⁻ ga⁻heeh⁻ dsa⁻ hnäh⁻ jee⁻ lla⁻näh⁻ hnäh⁻, hi⁻ cher⁻mah⁻ sa⁻ ga⁻nuuy⁻ juu⁻ he⁻ kyeh⁻ hnäh⁻, ja⁻ hwëëh⁻ hnäh⁻ jee⁻ ja⁻. Ja⁻ hlah⁻ hnäh⁻ wa⁻hlø⁻ he⁻ na⁻beh⁻ tiih⁻ hnäh⁻. He⁻ ja⁻ jmee⁻ lii⁻ he⁻ ma⁻la⁻ kwaat⁻ kih⁻ bih⁻ ja⁻. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsöo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻lloo⁻ jmi⁻ jmee⁻ Dio jwiz⁻, jee⁻ jwii⁻ ja⁻ jëë⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ wii⁻ lä⁻koh⁻ ga⁻ he⁻ jëë⁻ jee⁻ jwii⁻ Sodoma kyaah⁻ Gomorra —ga⁻jäh⁻ Jesús siih⁻ discípulo kyaay⁻.

¹² Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻hwëë⁻ discípulo ga⁻näay⁻ kway⁻ juu⁻ mah⁻ wa⁻ dsa⁻jëeh⁻ dsa⁻ kyaah⁻ Dio. ¹³ Ga⁻hwëëy⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ hi⁻ ga⁻suy⁻ miih⁻ aceit dsa⁻dsaah⁻, lä⁻ja⁻ ga⁻mi⁻hläy⁻ jwëë⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻.

Jee⁻ la⁻ jäh⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻juu⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ga⁻lä⁻kaa⁻ ma⁻ cha⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús, he⁻ja⁻ ga⁻nuu⁻ rey Herode. Mah⁻ ga⁻jäyh⁻:

—Laan⁻ go⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻ ma⁻lä⁻jiih⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁻, he⁻ja⁻ ma⁻kyey⁻ cha⁻miih⁻ be⁻ he⁻ kyaah⁻ jmeey⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻.

¹⁵ Hi⁻ ko⁻llaa⁻ jäh⁻ Elía ba⁻ na⁻, hi⁻ lle⁻ kih⁻ jäh⁻. Hi⁻ jñah⁻ ma⁻ jäh⁻, jaa⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu⁻ kih⁻ Dio ba⁻ na⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ laa⁻ hi⁻ ma⁻ ngëë⁻ juu⁻ kih⁻ Dio llo⁻joo⁻. ¹⁶ Pero lä⁻ ma⁻ ga⁻nuu⁻ Herode ja⁻, ga⁻jäyh⁻:

—Hi⁻ he⁻ he⁻ Jwaa⁻, hi⁻ ga⁻jmeen⁻ mada⁻ ga⁻ku⁻ lle⁻, hi⁻ he⁻ na⁻ ma⁻lä⁻jiih⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁻.

¹⁷ He⁻ ba⁻ Herode ga⁻jmeey⁻ hih⁻ jää⁻, ga⁻saah⁻ dsa⁻ Jwaa⁻, ga⁻taayh⁻ neh⁻ñe⁻ dsöo⁻ kih⁻ Herodía. Herodía he⁻ ma⁻ laa⁻ më⁻ Felipe dsa⁻ñuuh⁻ øøh⁻ Herode. Pero ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻tëë⁻ Herode dsa⁻më⁻ he⁻, ga⁻jmäy⁻ lä⁻koh⁻ dsa⁻më⁻ kyaay⁻. ¹⁸ Sa⁻ ga⁻ ma⁻hää⁻ Jwaa⁻ neh⁻ñe⁻ ga⁻siiyh⁻ Herode:

—Sa⁻ lle⁻ kih⁻ he⁻ ma⁻kyaah⁻ më⁻ dsa⁻ñuuh⁻ øøh⁻.

¹⁹ He⁻ja⁻ ga⁻lä⁻høøh⁻ Herodía kih⁻ Jwaa⁻. Hnøoy⁻ ma⁻ juu⁻ Jwaa⁻, pero sa⁻ ga⁻kwa⁻ Herode jwë⁻. ²⁰ Jëëh⁻, Herode ma⁻ gah⁻ Jwaa⁻, ñe⁻ bih⁻ ma⁻

laay¹ jaa⁻ dsa⁻ñuu^h lluu¹ hi⁻ na⁻jngëe¹ kyaa¹ Dio. He⁻ja⁻ ga⁺hää¹ bih¹. Lä⁺koo⁻ ma⁺ nuuy⁻ juu¹ kih¹ Jwaa⁻, ma⁻nuu⁻ bih¹ lä⁺kaa⁻ tuh⁻dsëy¹ pero ma⁺ jmeey⁺ cha⁻miih⁻ huud^{së}. ²¹ Pero ga⁺na⁺ jwë¹ kih¹ Herodía jmeey¹ he⁻lla⁺ dsëy¹ lä⁺ ma⁺ ga⁺hya⁻ Herode jī⁻ñe⁻. Ga⁺jmeey⁺ koo⁻ jmiī⁺ juuh⁻ ga⁺kway⁺ he⁻ ga⁺kuh⁻ dsa⁻. Ga⁺tëeh¹ Herode lä⁺jëe⁺ dsa⁻ta⁺kaah⁺, lä⁺jëe⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁻ nē⁺ kih¹ hløø⁺ hi⁻ lä⁺jëe⁺ dsa⁻kaah⁺ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ Galilea. ²² Ma⁺ja⁻ ga⁺he¹ jo⁻mii⁺ Herodía jmeey⁺ ja⁺. Ga⁺tih¹ jwërte dsë¹ Herode hi⁻ ga⁺tih¹ dsë¹ lä⁺jëe⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jmiī⁺. He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Herode siiyh⁺ chih⁻më⁺ he⁺:

—Ngiī⁺ he⁻ hnooh⁻ kin⁺. ²³ Jnä⁺ bäähn⁺ hñiin⁺ kwëehn⁻ hne⁻ lä⁺jë⁺ he⁻ ngiih⁺ lä⁺jiih⁺ to⁺dsaah⁻ he⁻ cha⁻ kin⁺.

²⁴ He⁻ja⁻ ya⁺hëe¹ chih⁻më⁺ he⁺ na⁺ngiiy⁺ juu¹ kih¹ chooy¹:

—¿Hee⁻ llu¹ ngiin⁺ laah⁺? —jäyh⁺ siiyh⁺ chooy¹.

—Ngiī⁺ mi⁺lle⁺ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁺ choo⁻ jmiī⁻ ba⁺ —ga⁺jäh⁺ chooy¹.

²⁵ Chah⁺ ba⁺ ngooy¹ ga⁺hey¹ jee⁺ gya¹ rey:

—Kwëeh⁻ jnä⁺ na¹ ga⁻juh⁻ mi⁺lle⁺ Jwaa⁻ na⁻hä⁺ neh⁺ koo⁻ wii⁺. He⁻ na⁻ ba⁺ hnoon¹ —jäh⁺ chih⁻më⁺ he⁺ ga⁺siiyh⁺ rey.

²⁶ He⁻ja⁻ ga⁺lä⁺meeh⁺ dsë¹ Herode. Pero ga⁺täay⁻ hñiiy⁺ kway¹ he⁻ ga⁺jäyh⁺ to⁺lo⁺ nē⁺ jee⁺ lä⁺jëe⁺ hi⁻ ga⁺tëeyh¹ he⁺, he⁻ja⁻ ga⁺mi⁺tey¹ ba⁺ juu¹ kiyh¹. ²⁷ Lä⁺chah⁺ ja⁻, ga⁺jmeey⁺ hih⁺ kih¹ hløø⁺ kyaa¹ mah¹ na⁺kyey⁺ lle⁺ Jwaa⁻. ²⁸ Ngoo¹ hløø⁺ neh⁻ñe¹ na⁺kuy⁻ lle⁺ Jwaa⁻, hi⁻ ma⁺ kiiy¹ lle⁺ Jwaa⁻ na⁻hä⁺ neh⁺ wii⁺, jayh¹ ya⁺kwëeyh⁻ chih⁻më⁺ he⁺ mah¹ ga⁺ngëe¹ chih⁻më⁺ he⁺ kih¹ chooy¹.

²⁹ Ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁻kyaa^h Jwaa⁻ he⁻ ga⁺la¹ lä⁺ja⁻, na⁺näy¹ na⁺kiiy¹ hnoo¹ ja⁻, mah¹ na⁺hooy⁻.

Ga⁺ääh⁻ Jesús hñaa⁺ mil dsa⁻ñuu^h

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Ma⁺ ga⁺lla⁺nää⁻ apóstol kyaa¹ Jesús, ga⁺jmeeyh¹ juu¹ lä⁺jë⁺ he⁻ ga⁺jmeey⁺ hi⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺hlëeyh¹ dsa⁻ jee⁺ na⁺näy¹. ³¹ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús:

—Ya⁻nääh⁺ hnäh⁺ ma⁺nøøn¹ ma⁺teehn⁻ dsë¹ jne⁺ ko⁻hwëe⁺ ta⁺ jee⁺ sa⁺ chaa⁻ dsa⁻.

Jwëe⁺ dsa⁻ ma⁺ dsa⁻nää¹ jee⁺ ma⁺ täayh⁺ ja⁻, ni⁺ he⁻ ma⁺ kuyh⁺ sa⁺ ga⁺kwa⁺ jwë¹. Kih¹ he⁻ja⁻ ba⁺ ja⁻, ga⁺jäyh⁺ lä⁺ja⁻. ³² Ja⁻ga⁺ ga⁺taayh⁻ neh⁺ na⁺moo⁺ ga⁺näy¹ koo⁻ hwa¹ kii⁺ jee⁺ sa⁺ kwa⁺ ni⁺ miih⁻. ³³ Jwëe⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁺jëe¹ dsih⁺ häay⁺ neh⁺ na⁺moo⁺ hi⁺ ga⁺lä⁺kyuuy⁺. He⁻ja⁻ ga⁺nää¹ dsa⁻ jwë⁺ tiī⁺. Ma⁺ ga⁺ngëey⁺ lä⁺koo⁻ lä⁺koo⁻ jwiī⁻, ga⁺nää¹ dsa⁻ he⁺ kyaa¹ ka⁻läh⁺. Pero jää¹ ga⁺ dsa⁻ he⁺ ga⁺lla⁺nää¹ lä⁺koh⁺ ga⁺ Jesús. ³⁴ Ma⁺ ga⁺jñaa¹ Jesús neh⁺ na⁺moo⁺ ja⁻, ga⁺jëey¹ jwëe⁺ jwërte dsa⁻ hi⁻ ga⁺lla⁺nää¹ jee⁺ ja⁻ hi⁺ ga⁺lä⁺nih⁺ dsëy¹ kih¹. Jëeh⁺, dsa⁻ he⁺ laa¹ lä⁺koo⁻ borrego hi⁻ sa⁺ chaa⁻ juu⁺. He⁻ja⁻ ga⁺løøy¹ hlëeyh⁻ dsa⁻ kyaa^h cha⁻miih⁻ juu¹. ³⁵ Ma⁺ ga⁺hloo⁺ ja⁻, ga⁺ya⁺jäh⁺ discípulo kih¹ Jesús mah¹ ga⁺jäyh⁺ siiyh⁺:

—Ga^hloo^o ba^l la^l, hi^l sa^l cha^l ni^l miih^l he^l kuh^l dsa^l jee^l la^l. ³⁶ Chiih^l dsa^l wa^l lla^l naäy^l lä^lkaa^l jäh^l la^l, wa^l lla^lläy^l he^l kuyh^l —ga^ljäh^l discípulo siiyh^l Jesús.

³⁷ —Kwëeh^l hnäh^l dsa^l he^l kuyh^l —ga^ljäh^l Jesús.

—¿Ni^l sa^l lee^l to^l hña^lloo^l kuu^l he^l dsa^llä^l jnääh^l he^l kuh^l ga^llä^ljëë^l dsa^l na^l? —ga^ljäh^l discípulo.

³⁸ —Jëë^l da^l koo^l ¿Joh^l he^lñiih^l kye^lh^l hnäh^l? —ga^ljäh^l Jesús.

Ma^l ga^ljëë^l discípulo, mah^l ga^ljmeeyh^l juu^l:

—Hña^l ba^l he^lñiih^l kye^l jnääh^l kyaah^l uu^l hmooh^l —ga^ljäyh^l.

³⁹ He^l ja^l ga^ljmeey^l Jesús mada^l kiyh^l:

—Chiih^l dsa^l na^l wa^l dsa^ltaah^l ma^l koo^l nää^l ma^l koo^l nää^l në^l ya^lmooh^l na^l.

⁴⁰ He^l ja^l ga^ltaah^l dsa^l ma^l hña^lläa^l hi^l ma^l to^llo^lgyaa^l. ⁴¹ Hi^l ga^lka^l Jesús lä^ljëë^l hña^l he^lñiih^l ja^l kyaah^l lä^luu^l hmooh^l he^l, ga^ljëëy^l ta^l gyuu^lh^l ga^lkway^l ti^lhmaah^l kih^l Dio. Ja^l ga^l ga^lllaay^l he^lñiih^l ja^l, ga^lkwëëy^l discípulo mah^l ga^lti^l ga^lllooyh^l kih^l lä^ljëë^l dsa^l he^l. Hi^l lä^lja^l ga^ljmeey^l kih^l hmooh^l he^l ka^lläh^l. ⁴² Lä^ljëë^l dsa^l ga^lkuh^l lä^ljiih^l ga^lkëëy^l. ⁴³ Jwi^l he^lñiih^l he^l ga^lchaa^l ja^l, ga^lkah^l gya^lto^l sa^lmiih^l kyaah^l hmooh^l he^l. ⁴⁴ Jee^l lä^ljëë^l ma^lla^l dsa^lñuu^l hi^l ga^lkuh^l he^l tee^l koo^l hña^l mil dsa^l.

Ga^lngë^l Jesús në^l jmi^l

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Lä^lchah^l ja^l ga^ljäh^l Jesús siih^l discípulo kyaay^l:

—Ta^lko^ljiih^l hihn^l juu^l kih^l dsa^l la^l, go^lnää^l hnäh^l ga^ljüh^l kyaah^l na^lmooy^l ta^l hngaah^l Betsaida. Ja^l ga^l niin^l hñiin^l.

⁴⁶ Ma^lngëë^l ma^lhiyh^l juu^l kih^l lä^ljëë^l dsa^l hi^l ma^l tääh^l jee^l ja^l, ja^l ga^l ngooy^l ta^l lle^lkoh^l na^lngiiy^l kiyh^l kih^l Dio. ⁴⁷ Ngoo^l ga^lñuu^l ba^l ja^l, hi^l na^lmooy^l to^ldsaah^l jmi^l ba^l ma^llloo^l. Pero cheh^l ga^l Jesús hwa^l kii^l.

⁴⁸ Ga^ljëëy^l he^llii^l ba^lngë^l na^lmooy^l, jëëh^l ma^l gwa^l lle^l ta^l jee^l ngoo^l na^lmooy^l ja^l. Ta^lla^l ya^ljnä^l, ga^lløø^l Jesús ngë^l në^l jmi^l. Ma^l hnøoy^l ma^lngëëy^l jwë^l na^lmooy^l ja^l. ⁴⁹ Ma^l ga^ljëë^l discípulo ngëy^l në^l jmi^l, ma^l laay^l, dsa^l lle^l ba^l na^lngë^l në^l jmi^l he^lja^l ga^lhooyh^l ki^lgaa^l. ⁵⁰ Lä^ljëë^l bih^l ga^ljëëy^l, he^lja^l ga^ljwaayh^l jwërte. Pero chah^l ba^l ga^lhlëeh^l Jesús kyaayh^l:

—Ta^l wa^l gah^l hnäh^l, jnä^l ba^l la^l —ga^ljäyh^l.

⁵¹ Lä^l ma^l ga^lhey^l neh^l na^lmooy^l, ga^lhna^l go^lte^l lle^l. Peer^l ga^llä^ldsaa^l dsë^l discípulo kyaay^l, mah^l ga^ltaayh^l jëë^l dsayh^l. ⁵² Jëëh^l, ma^l na^ljlë^l huudsë^l kiyh^l, he^lja^l sa^l ga^llä^lngëëy^l ha^l lä^l ga^ljmeey^l Jesús kih^l he^lñiih^l ja^l.

Ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús jwëë⁺ dsa⁻dsaah⁺ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ hwa⁺ Genesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Ma⁺ ga⁻lla⁻nää⁺ ta⁺ hngaah⁻ jee⁺ chee⁻ Genesaret, jee⁺ ja⁻ ga⁻hiiy⁺ na⁺moo⁺ kiyh⁺. ⁵⁴ Ma⁺ ga⁻hwëëy⁻ neh⁺ na⁺moo⁺ ja⁻, chah⁺ ba⁺ ga⁻lä⁻kyuu⁺ dsih⁺. ⁵⁵ Hi⁺ ga⁻nää⁺ dsa⁻ he⁺ lä⁻kaa⁻ hwa⁺ ja⁻. Lä⁻kaa⁻ jee⁺ ja⁻ ga⁻løoy⁺ na⁺jääy⁻ dsa⁻dsaah⁺ kyaay⁺ kyaah⁺ jii⁺ kiyh⁺ ta⁺ jee⁺ ma⁺ ngë⁺ Jesús.

⁵⁶ Lä⁻kaa⁻ jee⁺ ma⁺ ngë⁺ Jesús, jwii⁻ mäh⁻, ma⁻ke⁺ jwii⁻ juuh⁻, na⁻ ma⁻hii⁺ dsa⁻jää⁺ dsa⁻ dsa⁻dsaah⁺ kyaa⁺ cha⁺jwë⁺ jee⁺ ma⁺ dsa⁻ngëëy⁺. Ma⁺ chuu⁺ dsa⁻ kyaay⁺ mah⁺ ma⁺ kway⁺ su⁺ miih⁻ cha⁺gooy⁻ cha⁺hee⁺ hmiih⁻ kiyh⁺. Hi⁺ lä⁻jëë⁺ hi⁻ ga⁻tëë⁺ ga⁻su⁺ miih⁻ mi⁻cha⁺gooy⁻ hmiih⁻ kih⁺ Jesús ma⁺ dsa⁻hlääy⁺ go⁻te⁻.

Lä⁻jë⁺ he⁻ mi⁻sah⁺ dsa⁻

(Mt. 15:1-20)

7 ¹ Ga⁻lla⁻nää⁺ fariseo hi⁻ ma⁺ chaa⁻ Jerusalén hi⁺ ga⁻lla⁻nää⁺ ko⁻llaa⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaa⁺ ley ka⁻läh⁺ jee⁺ ma⁺ ngë⁺ Jesús. ² Ma⁺ ga⁻jëë⁺ dsa⁻ he⁺, lä⁺ ma⁻soh⁺ ja⁻ba⁺ goo⁻ discípulo kyaa⁺ Jesús ma⁺ täay⁺ kuyh⁻, ga⁻hlëëyh⁺ wii⁺ kiyh⁺. ³ (Jëeh⁺, dsa⁻ fariseo ma⁺ mi⁻teh⁺ he⁻ ma⁺ tëë⁺ jmee⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaay⁺, sa⁺ kuh⁻hiyh⁻ cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁻gyiyh⁺ gooy⁻ lä⁻koö⁻ tëë⁺ jmee⁺ lä⁻jëë⁺ dsa⁻ judiu. ⁴ Hi⁺ wa⁻ra⁻ ya⁻nääy⁻ je⁻hmoo⁺, sa⁺ kuyh⁺ cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁻mi⁻tey⁺ he⁻ tëë⁺ dsa⁻ jmee⁺. Hi⁺ cha⁻ ga⁺ jyoh⁺ he⁻ tëë⁺ dsa⁻ høø⁺, he⁻ gyiyh⁻ lä⁻jë⁺ he⁻ jmääy⁻ ta⁺ o⁻je⁻, lä⁻kye⁻ jii⁺ jee⁺ gwiiy⁻.) ⁵ He⁻ja⁻ ga⁻ngii⁺ fariseo kyaah⁺ ta⁻jwoh⁺ he⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús:

—¿He⁻la⁺ sa⁺ gyih⁻ discípulo kyaah⁺ goo⁻ jää⁺ ja⁻ ga⁺ kuyh⁺, lä⁻ nøø⁺ kih⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁺?

⁶ —Peer⁺ ta⁻ juuh⁺ hnäh⁺ —ga⁻jäh⁺ Jesús—. Lä⁻koö⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ na⁻, jeeh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ he⁻ ga⁻hlëeh⁺ Isaía llo⁺joo⁺, jee⁺ na⁻sii⁻ lä⁻la⁻:

Dsa⁻ la⁻, koö⁻ jäh⁺ bih⁺ hnääy⁺ jnä⁺.

Pero ta⁺ jee⁺ jyoh⁺ ba⁺ hä⁺ huudsë⁻ kiyh⁺.

⁷ Sa⁺ jmää⁺ ni⁺ miih⁻ he⁻ jmeey⁺ hnääy⁺ jnä⁺.

Lä⁻jë⁺ nuuh⁺ he⁻ kway⁺, la⁺ mada⁺ kih⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺ ba⁺, ga⁻jäh⁺

Isaía.

⁸ Jmeeh⁻ hnäh⁺ ta⁺ koo⁺ nuuh⁺ kih⁺ Dio mah⁺ høøh⁻ hnäh⁺ ma⁻la⁺ he⁻ tëëh⁺ hnäh⁺ ba⁺. Gyih⁺ hnäh⁺ kyah⁺wii⁺ jee⁺ kuh⁻huh⁺ hnäh⁺. Joh⁺ nëë⁺ he⁻ la⁺ lä⁻ja⁻ sa⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ —ga⁻jäh⁺ Jesús siiyh⁺ dsa⁻ he⁺—. ⁹ Peer⁺ tëëh⁻ hnäh⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ ta⁺ koo⁺ nuuh⁺ kih⁺ Dio mah⁺ høøh⁻ hnäh⁺ he⁻ tëëh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁻ ba⁺. ¹⁰ Lä⁻la⁻ ga⁻jäh⁺ Moisé llo⁺joo⁺ lä⁻hih⁺ ga⁻jmeey⁺ Dio: “Wa⁺ hnaah⁺ maa⁻ kyaah⁺, täa⁻ kyaah⁺. Hi⁻ hlëeh⁺ wii⁺ kih⁺ cho⁺jmii⁻, hi⁻ he⁺ wa⁺ juu⁺ go⁻te⁻”, ga⁻jäh⁺ Moisé. ¹¹ Pero hnäh⁺ fariseo, lä⁻la⁻ ba⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺. Kwah⁻ hnäh⁺ jwë⁺ kih⁺ dsa⁻ mah⁺ siiyh⁺ cho⁺jmiiy⁻ lä⁻la⁻: “Lä⁻jë⁺ he⁻ cha⁻ kin⁺ he⁻ kyaah⁺ ma⁺ jmeen⁻ be⁺ kyah⁺, he⁻ ja⁻ na⁻ la⁺ Corbán.” (He⁻ la⁻ hnøø⁺ jäh⁺: ma⁻kwëëhn⁺ Dio ba⁺ ja⁻.) ¹² He⁻ jmeeh⁻

hnäh' lä'ja, he hah hnäh' kih' hi jmee' be' kih' cho'jmii ba' ja.

¹³ Kih' he høøh hnäh' he ma'tëë' høø' dsa ma'gyuh kyaah' hnäh' na, he ja ma'jmeeh' hnäh' ta' koo' nuuh' kih' Dio. Joh' nëë' he la' lä'ja sa' jmeeh' hnäh'.

¹⁴ He ja ga'hlëëh' Jesús jee' lä'jëë' dsa he', ga'jäyh':

—Nuuh' da' hnäh' kwee' mah' lä'ngëëh' hnäh'. ¹⁵ Sa' dsa lä'sah' dsa kyaah' lä'jë' he tooyh' hooy'. Lä'jë' he hwëë' hooy', kyaah' he ja ba' dsa lä'sayh'. ¹⁶ Hi hnøø' heeh' juu' la, wa' heeyh' —ga'jäh' Jesús.

¹⁷ Ma' ga'hih' Jesús juu' kih' dsa, ga'hey' koo' cha'neh'. Jee' ja ga'ngii' discípulo juu' kiyh':

—He hnøø' jäh' juu' na hmää' he ma'hlëëh' na.

¹⁸ He ja ga'jäh' Jesús:

—¿Che' ni' hnäh' sa' ma'lä'ngëëh' hnäh'? ¿Che' sa' ngëëh' hnäh' sa' dsa lä'sah' dsa kyaah' lä'jë' he tooyh' hooy'? ¹⁹ Jëëh', ja' neh' tuh'dsë' dsa dsoo' he kuh'hiyh', neh' tu'jla' ba' dsa dsoo' he ja, ja' ga' hwëë' ka'läh' dsoo' ta' cha'sii' —ga'jäh' Jesús.

Kyaah' he ga'hlëëyh' lä'ja, ga'jmeey' na jngii' lä'jë' he kih'hih' jne'.

²⁰ Hi' ngoo' bih' jäyh':

—Lä'jë' he hwëë' hoo' dsa, he ja ba' kyaah' dsa lä'sayh'. ²¹ Jëëh', neh' tuh'dsë' ba' dsa gwa' lä'jë' huud'së' hliih', hi' lä'ja ka'läh' gwa' he kaayh' hi sa' laa' kyaay', kaayh' wa' hi cha' hi, hi' jngëëyh' dsa.

²² Neh' tuh'dsë' bih' gwa' he jmeey' hii, hee' dsëy' liyh' lä'jë' he ga' cha, jmeey' lä'jë' he hliih', mi' gaay' dsa, jmeey' he la' o'hih', wii' dsëy', hlëëyh' wii' kih' dsa, jmäy' hñii' kaah', hi sa' cha' nuuh' kiyh'.

²³ Lä'jë' he hliih' na gwa' neh' tuh'dsë' dsa. Kyaah' he na ba', mi'sah' dsa hñii' —ga'jäh' Jesús.

Jaa dsa-më' chaa uu' ga'heeh' kih' Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Ja' ga' ya'hëë' Jesús jee' ja, ngooy' jäh' kih' jee' jwii' Tiro kyaah' Sidón. Ma' ga'llooy' jee' ja, ga'hey' cha'neh'. Sa' ma' hnøøy' ma' lä'jnäy' chah', pero sa' ga'la'. ²⁵ Chah' ba' ga'nuu' jaa dsa-më' he ga'lloo' Jesús jee' ja. Dsa-më' he' ma' chaa jaa jo'miiy' hi ma' kye' jmi'le' hliih', he ja ngooy' jee' ma' gya' Jesús mah' ga'juuyh' jny' cha'ney'. ²⁶ Dsa-më' he' sa' ma' laay' judiu, dsa sirofenicia ba' he'. (Kih' dsa judiu, lä'koh' dsa he' laay' lä'koo' sa'dsii' ba'.) Ga'chuuy' kyaah' Jesús he dsa'lleey' jmi'le' hliih' hi ma' hää' neh' tuh'dsë' jo'miiy'.

²⁷ He ja ga'jäh' Jesús siiyh':

—Kwa' jwë' wa' kuh' da' chih'pih' jää'. Sa' llu' he jñuuhn' he kuh' chih' mah' kwëëhn' dsii'.

²⁸ He ja ga'jäh' dsa-më' he':

—Dsoo' ba' kyah', Dsa-joooh' kyaan'. Pero ma'ra' he' lih' ba' dsii' lä-jë' jwi' he' dsa-saa' kih' chih-pih'.

²⁹ He-ja- ga-jäh' Jesús ka-läh':

—Kih' he' llu' juu' kyah', he-ja- ma-ya-hëë' ba' jmi-llë' hliih' kih' chih-më' kyaah'. Gwaah- ba' hne' kyah'.

³⁰ Ma' ga-llaah' dsa-më' he' cha'neh' kiyh', ga-jëëy' na-kyaa' chih-më' kyaay' në' jii', ma-ya-hëë' jmi-llë' hliih' kiyh'.

Ga-mi-hlää' Jesús jaa- dsa- koo`

³¹ Ja-ga' ya-hëë' Jesús koo' jee' jwii- Tiro, ga-ngëëy' ta' jee' jwii- Sidón, hi' ga-ngëëy' ta' hwa' Decápoli. Ja-ga' ga-llaayh' ka-läh' ta' jee' hla- jmi-juuh- kih' Galilea. ³² Jee' ja- na-jää- dsa- jaa- dsa- koo` cha'në' Jesús, hi' dsa- hi- ma' jää- hi- koo` he' ga-chuuy' kyaah' Jesús mah' kyey- gooy- në' kih' hi- koo` he'. ³³ Hi' ga-llee- Jesús dsa- koo` he' kah' kih', mah' ga-täy' cha-gooy- lä-koo- lä-koo- to-gway', hi' ga-mi-gyuyh' na'siih' dsa- he' kyaah' jmi- tu-heyh'. ³⁴ Mah' ga-jëë' Jesús ta' gyuuh', ga-chaah' dsëy', hi' ga-jäyh' siiyh' dsa-nuuh- he':

—Efata —juu' la- hnø' jäh': Wa' nä- kyah'.

³⁵ Lä-cha' ja- ga-na' to-gwa' dsa- he' hi' ga-lii' na'siiyh', ga-hlëëyh' jëë-. ³⁶ Hi' ga-jmee' Jesús hih' kiyh' sa' wa' jmeeyh' juu' kih' ni' jaa- dsa-. Ma'ke- ga-jmeey' cha-mi- mada' lä-ja-, cha-ga-mi- ma' kooyh' juu'. ³⁷ Ga-lä-dsaa- jwërte dsë' dsa-. Ga-jäyh':

—Peer' ga-lä-jë' ba' lih' Jesús jmee'. Jmeey' hlëeh' hi- koo`, hi' jmeey' nuu- hi- gwii`.

Ga-ääh- Jesús kyee' mil dsa-

(Mt. 15:32-39)

8 ¹ Ta'ko-jiih' ga-lä-hëë' Jesús jee' ja-, jwëë' dsa- ga-lla-nää' ka-läh' hi' ni' mi- sa' cha- he- ma' kuyh' jee' ja-. He-ja- ga-tëëyh' discípulo kyaay' mah' ga-siiyh':

² —Peer' dsa-lä-nih' dsën' dsa- hi- tääh' kyaah' jne' jee' la-. Jëeh', ma-hya- hnë- jmi- tääyh' hi' sa' cha- ni' mi- he- kuyh-. ³ Cher'mah' ga-cheeh' jnih' kiyh' lä- ma-kyoyh' na-, hwaay' cha-jwë', jëeh' uu' ga- ya-nää' ko-llaa'.

⁴ He-ja- ga-jäh' discípulo kyaay':

—¿Ha- ba' jä- he- kuh' dsa- heh' hwa' kii- la'? Ha- koh' sa- hnø' mah' lee' kuh' hi- tääh' jee' la-.

⁵ He-ja- ga-ngii' Jesús juu' kiyh':

—¿Joh' he-niih' kyeh' hnäh'? —ga-jäyh'.

—Gyii' ba' —ga-jäh' discípulo.

⁶ He-ja- ga-jmee' Jesús mada' mah' dsa-taah' lä-jëë- dsa- hwa' hi' ga-kay' lä-jë- gyii' he-niih' ja-, ga-kway' ti-hmaah' kih' Dio. Ma-ngëë' ma-kway' ti-hmaah' kih' Dio, ga-llaay' he-niih' ja- hi' ga-kwëëyh'

discípulo mah' ga'tí' ga'llooyh' kih' lä'jää' dsa'. ⁷ Hi' ma' jääy' miih' hmoooh' ka'läh' hi' lä'ja' ga'kwa' Jesús ti'hmaah' kih' Dio. Ma'ngëë' he' ja', ga'jmeey' mada' mah' ti'llooyh' kih' lä'jää' dsa'. ⁸ Ga'kuh' dsa' lä'jiih' ga'këëy'. Ma' ga'la' kiyh', ga'kah' ga'gyii' sa'miih' jwi' he' ga'chaa' ja'. ⁹ Tee' koo' kyee' mil dsa' hi' ga'kuh' jee' ja'. Ma'ngëë' he' ja', ga'hiyh' juu' kih' dsa'. ¹⁰ Lä'chah' ja' ga'hey' neh' na'moo' kyaayh' discípulo kyaay', ngooy' ta' hwa' Dalmanuta.

Dsa' fariseo ma' hnøoy' ma' jmee' Jesús koo' he' juh'gaa'
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Ma' ga'lloo' Jesús jee' ja', ga'lla'nää' fariseo hi' ga'løoy' ti'chooy' juu' kyaah' Jesús. Ma' kay' dsë' Jesús, he'ja' ga'ngiiy' ma' jmee' Jesús koo' he' juh'gaa' he' ma' ja' gyuuh'. ¹² Ma' ga'nuu' Jesús lä'ja', ga'jii' lä' ga'të' neh' tuh'dsëy', mah' ga'jäyh':

—¿He'la' ngiih' hnäh' hi' chaa' na' jmeen' koo' he' juh'gaa'? Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', ni' koo' he' juh'gaa' sa' jëë' dsa' hi' chaa' na'.

¹³ Jee' ja' ga'beey' dsa' he', mah' ga'hey' ka'läh' neh' na'moo', ngooy' ta' jee' jyoh'.

Levadura kih' dsa' fariseo
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ni' sa' ga'lä'dsooh' dsë' discípulo ma' kay' he'ñiih', koo' lä'la' ba' he'ñiih' ma' kyey' neh' na'moo'. ¹⁵ He'ja' ga'mi'liih' Jesús dsë' discípulo, ga'jäyh':

—Leeh' hnäh' kyaah' levadura kih' fariseo hi' leeh' hnäh' kyaah' levadura kih' Herode ka'läh'.

¹⁶ He'ja' ga'taah' discípulo he' llay' juu' kyaah' dsa'kyaayh', ma' jäyh':

—Ma'hlëëyh' lä'na' kih' he' sa' ma' kye' jne' he'ñiih'.

¹⁷ Pero ga'lä'liih' Jesús kiyh' mah' ga'jäyh' siiyh':

—¿He'la' jmeeh' hnäh' cha'miih' huü'dsë' kih' he' sa' cha' he'ñiih'? ¿Che' sa' hii' kwa' kwaat' kyah' hnäh'? ¿Che' sa' hii' lä'ngëëh' hnäh'? ¿Che' lä' ma'na'jlë' ba' huü'dsë' kyah' hnäh'? ¹⁸ Hä' ba' mi'nëh' hnäh' mah' sa' jëëh' hnäh', he' ba' to'gwah' hnäh' mah' sa' nuuh' hnäh'. ¿Che' sa' dsooh' hoh' hnäh' ha' lä' ga'la' jää'? ¹⁹ Lä' ma' ga'tí' ga'lloohn' hña' he'ñiih' ja', jee' kih' lä'jää' hña' mil dsa' he', ¿joh' sa'miih' ga'të' jwi' he' ga'chaa' ja'? —ga'jäyh' Jesús siiyh'.

—Gya'to' sa'miih' —ga'jäyh' discípulo kyaay'.

²⁰ —¿Ha' ga' ma' ga'tí' ga'lloohn' gyii' he'ñiih' ja', joh' sa'miih' ga'chaa'? —ga'jäyh' Jesús.

—Ga'chaa' ga'gyii' sa'miih' —ga'jäyh' discípulo.

²¹ —¿Che' lä'jiih' na' sa' hii' lä'ngëëh' hnäh'? —ga'jäyh' Jesús.

Ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús jaa⁻ dsa⁻tuu⁺

²² Ga⁺lla⁺näy⁺ jee⁺ jwii⁻ Betsaida. Ma⁻ngëe⁺ he⁻ ja⁻, ya⁺jää⁺ dsa⁻ jaa⁻ hi⁻ tuu⁺ cha⁺në⁺ Jesús mah⁺ ga⁺chuuy⁺ kyaah⁺ Jesús he⁻ kyey⁺ gooy⁻ në⁺ kiyh⁺. ²³ He⁻ja⁻ ga⁺sooh⁺ Jesús goo⁻ dsa⁻ he⁺, ga⁺jää⁺ ta⁺ chuuh⁺ jwii⁻. Ga⁺mi⁺gyuyh⁺ mi⁺në⁺ dsa⁻ he⁺ kyaah⁺ jmi⁻ tu⁻heyh⁺ hi⁺ ga⁺kyey⁻ lä⁺to⁺ gooy⁻ në⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ mah⁺ ga⁺ngiiy⁺ juu⁺:

—¿Hee⁻ jëeh⁺ miih⁻? —ga⁺jäyh⁺.

²⁴ He⁻ja⁻ ga⁺løø⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺ jëe[~], hi⁺ ga⁺jäyh⁺:

—Jëen⁺ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ngëe⁺, pero jnäy⁺ lä⁺koh⁺ chaah⁺ hma⁻ ba⁺.

²⁵ Mah⁺ ga⁺kye⁻ Jesús ka⁻läh⁺ goo⁻ në⁺ kiyh⁺. Hi⁺ ga⁺siyh⁺ he⁻ jëey⁺ ka⁻läh⁺. Lä⁺chah⁺ ja⁻, ga⁺jä⁺ mi⁺nëy⁺. Ga⁻lä⁺jnä⁺ jëe⁻ go⁻te[~]. ²⁶ Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Gwaah⁻ ko⁻dsoo⁺ ta⁺ kyah⁺ ba⁺ hne⁻. Mo⁺to⁺ go⁻he⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁻ na⁻. Ni⁺ ta⁺ jwii⁺ ni⁺ jaa⁻.

Ga⁺jäh⁺ Pee⁺, Jesús laa⁺ Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Ngoo⁺ Jesús ka⁻läh⁺ kyaah⁺ discípulo kyaay⁺ ta⁺ jyoh⁺ jwii⁻ mäh⁻ he⁻ na⁻hee⁻ hwa⁺ Cesarea kih⁺ Filipino. Cha⁺jwë⁺ jee⁺ ga⁻näy⁺ ja⁻, ga⁻ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ discípulo:

—¿Ha⁻ lä⁺ jäh⁺ dsa⁻ kin⁺, hii⁻ jnä⁺ laay⁺? —ga⁺jäh⁺ Jesús.

²⁸ —Ko⁻llaa⁺ jäh⁺, Jwaa⁺ hi⁻ ma⁺ choo[~] jmi⁻ ba⁺ hne⁻. Ko⁻llaa⁺ jäh⁺ Elía ba⁺ hne⁻. Hi⁺ jñah⁺ ko⁻llaa⁺ jäh⁺, hne⁻ laah⁺ jaa⁻ hi⁻ ga⁻ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺ —ga⁺jäh⁺ discípulo kyaay⁺.

²⁹ Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús ka⁻läh⁺:

—¿Ha⁻ ga⁻ hnäh⁺, hee⁻ jwah⁺ hnäh⁺ kin⁺, hii⁻ ba⁺ jnä⁺ laah⁺ hnäh⁺?

He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Pee⁺ siyh⁺:

—Hne⁻ he⁺ Cristo.

³⁰ Pero ga⁻taah⁻ Jesús juu⁺ lä⁺jëe⁺ mah⁺ sa⁺ kooyh⁺ juu⁺ ja⁻ kyaah⁺ ni⁺ jaa⁻.

Ga⁺mi⁺jnää⁻ Jesús juu⁺ he⁻ juuy⁺

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Jmi⁺ ja⁻ ga⁻løø⁺ Jesús mi⁻jnää⁻ juu⁺ kih⁺ discípulo kyaay⁺, ga⁻jäyh⁺:

—Jmee⁺ bii⁺ kih⁺ Hi⁻ ga⁻lëe⁺ ngo⁺ la⁻ jëe⁺ cha⁻miih⁻ wi⁺. Dsa⁻gyuuh⁺ sa⁺ lä⁺hnää⁺ dsih⁺, lä⁺ja⁻ dsa⁻kaah⁺ kyaa⁺ jmi⁻ dsa⁻, kyaah⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaa⁺ ley sa⁺ lä⁺hnää⁺ dsih⁺. Hi⁺ jmee⁺ bii⁺ kiyh⁺ juuy⁺ mah⁺ lä⁺jiiyh⁺ ka⁻läh⁺ jee⁺ ga⁻të⁺ hnë⁻ jmi⁻ —ga⁺siyh⁺ discípulo kyaay⁺.

³² He⁻ na⁻ ga⁻hlëeyh⁺ jëe⁻ go⁻te[~], he⁻ja⁻ ga⁻jää⁺ Pee⁺ Jesús ta⁺ koo⁺, ga⁻løøy⁺ juuyh[~] kiyh⁺. ³³ Pero ga⁻jëeh⁻ Jesús hñii⁺ ga⁻jëey⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺ lä⁺jëe⁺ discípulo, mah⁺ ga⁻juuyh⁺ kih⁺ Pee⁺:

—Jñuuh' hne' kin' hi' sa'llu'. Sa' jmeeh' huudsë' lä'koh' jmee' Dio. Lä'koo' la' huudsë' kih' dsa' ba' la' huudsë' kyah'.

³⁴ Ja' ga' ga'tëy' lä'jëe' dsa' ko'joh' kyaah' discípulo kyaay' ga'jäyh':

—Cher'mah' hi' hnøø' jmee' ko'joh' kyaah' jnä', sa' wa' jmäy' hñiiy' kwaat', wa' jäy' cru' kyaay' mah' wa' jmeey' ko'joh' kyaah' jnä'.

³⁵ Jëeh', lä'jëe' hi' hää' hñii' mah' sa' juuy', hi' he' juu' ba'. Pero lä'jëe' hi' kwaa' hñii' juu' kwaat' kin' o kwaat' kih' ju'hmëe', hi' he' ba' lää'.

³⁶ ¿Hee' ya'jøø' ka' dsa' ma'ke' ga'liy' lä'jëe' he' cha' jmi'gyuu' la' mah' wa'ra' ga'juuy', sa' tëy' kih' Dio? ³⁷ ¿Hee' ba' kyaah' le' mi'hmaayh' mah' lääy'? ³⁸ He' ba' che' hlëeh' dsa' hi' chaa' jmi' na', jmeey' wa' la' cha' la'. Cher'mah' hi' jmee' na'hiih' kin', o kyaah' juu' kin' cha'në' dsa' hi' chaa' na', ja' ba' lä'ja' jmee' Hi' ga'lëe'ngo' na'hiih' kyaayh', wa'ra' ga'të' jee' jäyh' kyaah' be' kih' Tää' kyaay' kyaah' lä'jëe' ángele kyaay'.

9 ¹ Jesús koo' ka'läh' ga'siiyh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëeh' hnäh', chaa' ko'llaa' hi' tääh' jee' la' sa' juuy' jää' sa' ga' ma'jëy' ha' lä'koo' la' be' kih' Dio hi' jmee' hih'.

Ga'mi'sëe' Jesús hñii'

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Ma'ngëe' ga' jñii' jmi', ja' ga' ga'jäe' Jesús ma'la' Pee' kyaah' Jacobo hi' Jwaa' ba', ga'näy' kah' ta' moh' ñii'. Jee' ja' ga'lä'sëe' Jesús to'lo' në' hi' ma' jäy' he'. ³ Ga'lii' jih'gyeh' hmiih' kiyh', ga'tøø' jlëe' ñih' lä' tøø' hmoo'. Ni' jaa' sa' chaa' hwa' la' hi' lih' gyih' mah' jmeey' tøjläe' lä'ja'. ⁴ Jee' ja' ga'lä'jnää' Elía kyaah' Moisé ga'taayh' llay' juu' kyaah' Jesús. ⁵ He'ja' ga'jäh' Pee' siiyh' Jesús:

—Ta'jwoh', he' ba' che' llu' he' tøøh' jne' ko'joh' jee' la'. Jmee' jnääh' hnë' hne' kyaah' moo', koo' kyah', koo' kih' Moisé, hi' koo' kih' Elía.

⁶ Lä'jëy' ga'jwaayh', sa' ñey' he' ma' jäyh', he'ja' ba' ga'hlëeh' Pee' lä'ja'. ⁷ Hor' ja' ja' koo' jñii', ga'jmeey' hih' jee' ma' täayh' ja'. Jee' jñii' ja' ga'lä'nueh' ga'hlëeh' koo' juu' he' ma' jäh':

—Hi' la' na' gyuu' kyaan' hi' hnaan'. Nuu' hnäh' kiyh'.

⁸ Ma' ga'jëy' ka'läh', mo'so' chaa' ni' jaa', ma'la' hñii' ba' Jesús cheh'. ⁹ Jee' jñaa' Jesús moh' ja' ga'taayh' juu' hi' ma' kyaayh' he':

—Ta' jwii' hnäh' ni' jaa', lä'jëe' he' ma'jëeh' hnäh' la' ta'ko'jiih' sa' ma'lä'jiih' Hi' ga'lëe'ngo' la' jee' kih' hi' na' juu'.

¹⁰ Ga'høøy' juu' ja' neh' tuh'dsëy'. Pero ta' jyoh' ko'taa', lä'uu' hi' he' ma' ngiiy' juu' kih' dsa'kyaayh' hee' hnøø' jäh' he' lä'jiih' dsa' jee' kih' hi' ma'na' juu'. ¹¹ Hi' ga'ngiiy' ka'läh' juu' kih' Jesús:

—¿He'la' jäh' ta'jwoh' kyaa' ley, jmee' bii' jäh' Elía jää' ga' kih' Cristo?

¹² He'ja' ga'jäh' Jesús:

—Jābā dsoo' jāh' Elía tōnē', yāllaȳ llu' lä'jē' hē chā jee' lā. Hī hnäh', ÷hā lä' ngēeh' hnäh' hē nāsī lä'lā: jmee' bii' jēē' wii' Hī gālēē'ngo' lā hī sā lä'hnää' dsih' nī miih' ? ¹³ Pero jwēēhn̄ hnäh', mājah̄ ba' Elía, hī gājmee' dsā lä' tē' dsē' kiyh', lä'koō mānāsī kiyh' jāā'.

Gāmīhläā' Jesús jaā chih̄ hī ma' kyē jmīlle' hliih'

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Lä' ma' gālloo' Jesús jee' tääh' lä'jēē' ga' discípulo kyaay', gājēēy' jwēē' dsā ma' tääh' lä'ku' lä'jii' kiyh', hī ma' tääh' tājwoh' kyaā' ley tīchooy' juu' kyaayh'. ¹⁵ Ma' gājēē' lä'jēē' dsā he' yājäh' Jesús, gājēē' dsayh', chah' ba' gānäay' nājmeey' Dio kiyh'. ¹⁶ Mah' gāngii' Jesús juu' kih' dsā he':

—Hē juu' tīchooh̄ hnäh' kyaah' hī tääh' nā.

¹⁷ Mah' gāhlēeh' jaā dsā hī ma' häā' jee' jā, gājäyh':

—Tājwoh', jāān' jee' lā jaā chih̄ñuuh̄ kyaan', hī kyē jmīlle' hliih' hī jmee' kaay'. ¹⁸ Wa' hā chā hā jee' cheyh', wa'rā gāhii' dsoo' kiyh' jmee' jmīlle' hliih' nā, jmiiȳ baaȳ hñiiy' hwa', hwēē' peh' neh' tōhooy', juuȳ chājay' mah' dsālä'hwäayh'. Mājwiin' discípulo kyaah' hē lleey' jmīlle' hliih' nā pero sā māliyh̄.

¹⁹ Hējā gājäh' Jesús:

—¿Hēla' sā hii' lä'dsoo' hoh' hnäh' hī chaā na' ? ¿Lih' ba' llaā' hē gyan' kyaah' hnäh' ? Mōso' lä'be' dsēn' gya' ga' jnä' kyaah' hnäh'. Yājää' da' chih̄ nā ta' la'.

²⁰ Mah' nājää' dsā chih̄ he' chānē' Jesús. Ma' gājēē' jmīlle' hliih' he' Jesús, gāsooyh' kih' chih̄ he' wii' jwēte. Gākī gābäaȳ hwa', lä'jiih' gāhwēē' peh' neh' tōhooy'. ²¹ Jāga' gāngii' Jesús juu' kih' jmī chih̄ he':

—¿Hā koh' jiih' mālä'hī la' lä'nā kiyh' ?

—Hē laay' lä' ma' piyh' nā —gājäh' jmī chih̄ —. ²² Jā hē koō jiih̄ mātaayh̄ chājē hī mātaayh̄ chājmī hē jngiih' kiyh'. Cher'mah' leh' miih' kwa' be' kin', wa' lä'ñih' hoh' jnääh'.

²³ Hējā gājäh' Jesús:

—iHā lä'jā jwah' cher'mah' leh' miih' ! Lä'jē' ba' le' kih' hī jmee' dsoo' dsē'.

²⁴ Lä'chah' jā gāhlēeh' jmī chih̄ he' kyaah' chāmiih' be', gājäyh':

—Laa' ba' jnä' dsoo', kwa' be' kin' mah' lä'dsoo' dsēn' chāgāmiih̄.

²⁵ Ma' gājēē' Jesús ngoo' dsākuh' jwēē' dsā, gājuuyh' kih' jmīlle' hliih' he', gāsiyh':

—Hnē jmīlle' koo', jnä' jmeen' hih' gōhēē' kih' chih̄ nā, mōto' jmee' gājwīh' kiyh'.

²⁶ Hējā nāhøø' ga' ga'hooh' jmīlle' hliih' he', mah' koō ga' koō hä' ga'sooyh' wi' jwërte kih' chih' he', jāga' ya'hëëy' ngaayh'. Ga'jä' chih' he' lä'koh' he' nājuuy'. Jwëë' dsa' ma' jäh':

—Mānājuu' ba' nā.

²⁷ Pero ga'sooh' Jesús gooy, ga'chaayh, chah' ba' ga'nooy. ²⁸ Lä' ma' ga'he' Jesús koō cha'neh', ga'ngii' discípulo kyaay' juu' kiyh' jee' sa' nuu' dsa':

—¿He'la' sa' ma'lä'këh' jnääh' jmi' ma' lleë' jnääh' jmi'lle' hliih' he'?

²⁹ Hējā ga'jä' Jesús siiyh':

—Hīh' jmi'lle' hliih' lä'nā, sa' hwëë' cher'mah' sa' ga'tu' dsa' kuh'hih' mah' chuuy' kyaah' Dio.

Koō ka'läh' ga'mi'jnää' Jesús juu' he' juuy'

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Ma' ga'hwëëy' jee' ma' täayh' jā, ga'näy` ta' Galilea. Sa' hnøø' Jesús ma' lä'ne' dsa' ha' ta' ngëy'. ³¹ Jëeh', ma' hlëëyh' discípulo kyaay', ma' jäh':

—Hī ga'lëë'ngo' la' ngëë' dsih' ja'goo' dsa' hña' dsë' mah' jngëëyh'. Ga' ma'hya' hnë' jmi' nājuuy', lä'jiiyh' ka'läh'.

³² Pero discípulo kyaay' sa' ga'lä'ngëëy' juu' jā, hi' ma' goyh' ma' ngiiy' juu' kih' Jesús.

Hī na' lee' jøøh' jee' jmee' Dio hih'

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Jāga' ga'lla'näy` jee' jwi' Capernaum. Lä' ma' ga'taah' discípulo cha'neh' kyaah' Jesús, ga'ngii' Jesús juu' kiyh':

—¿Hee' juu' na' ti'chooh' hnäh' lä' hä' jwë' jee' ma'ya'nøø' jne'?

³⁴ Ti'sih' go'te' ba' ga'taayh, kih' he' ma' ti'chooy' juu' kyaah' dsa'kyaayh' lä' hä' jwë', hī na' lee' jøøh' kih' jee' lä'jëëy'. ³⁵ Hējā ga'gya' Jesús mah' ga'hlëëyh' lä'jëë' gya'tuu' discípulo he', ga'siyyh':

—Cher'mah' hī hnøø' lee' jøøh', ta' wa' jmäy' hñiyy' jøøh', wa' jmeey' ta'he' kih' lä'jëë' ba'.

³⁶ Hi' lä'chah' jā ga'tëëyh' jaa' gyuu, ga'cheeyh' jee' kiyh' jā. Jāga' ga'ëey', mah' ga'jäyh':

³⁷ —Hī jmee' he' kih' jaa' gyuu' lä'la' kwaat' kin', jnä' he' hī jmäy' he'. Hi' hī jmäy' jnä' he', jmeey' he' kih' Dio hī ga'chee' jnä'.

Hī sa' na'høøh' jnän` laay' dsa'kyaah' jne'

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Ga'jmeeh' Jwaa' juu' kih' Jesús:

—Ta'jwoh', ma'jëë' jnääh' jaa' hī hwëë' jmi'lle' hliih' lä'hih' kyah', hējā ga'ha' jnääh' kiyh', jëeh' sa' ngëy' kyaah' jnääh'.

³⁹ Pero Jesús ga'siyyh' lä'la':

—Ta⁺ ha⁻ hnäh^ʹ kiyh^ʹ. Jëeh^ʹ, ni⁺ jaa⁻ sa⁺ chaa⁻ hi⁻ jmee⁺ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ lä⁻ hih⁺ kin⁺, mah^ʹ chah^ʹ ba^ʹ hlëëyh⁺ wii^ʹ kin⁺. ⁴⁰ Hi⁻ sa⁺ hnee⁻ kyaah^ʹ jne^ʹ, dsa⁻ kyaah^ʹ ba^ʹ jne^ʹ he^ʹ. ⁴¹ Wa^ʹ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ kwëeh[~] hnäh^ʹ koo⁻ vas jmi⁻ dsë⁻, kih^ʹ he⁻ laah^ʹ hnäh^ʹ kyaa^ʹ Cristo, ma⁻ ra⁺ ju⁻ dsoo^ʹ jwëehn[~] hnäh^ʹ, lä⁻ hmaah^ʹ ba^ʹ jñeey^ʹ.

Goo⁻ la^ʹ kih^ʹ hi⁻ jmee⁺ tëh^ʹ dsa⁻ kyaah^ʹ

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Wa^ʹ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jmee⁺ tëh^ʹ jaa⁻ hi⁻ mäh^ʹ la⁻ hi⁻ ma⁻ lä⁻ dsoo^ʹ dsë⁻ kin⁺, llu^ʹ ga^ʹ la^ʹ kiyh^ʹ wa⁻ ra⁻ jah^ʹ kih^ʹ hñuu^ʹ dsa⁻ luuy^ʹ koo⁻ cha^ʹ too^ʹ kih^ʹ molii^ʹ mah^ʹ hmääh^ʹ dsih^ʹ cha^ʹ jmi⁻ ñeeh⁻. ⁴³ He⁻ ja⁻ cher^ʹ mah^ʹ ma⁻ gooh⁻ ga⁻ jmee^ʹ täh⁺ kyaah^ʹ dso⁻ kye⁻, hnä^ʹ go⁻ te⁻ ba^ʹ. Llu^ʹ ga^ʹ kyah^ʹ gwaah^ʹ jee^ʹ tääh^ʹ hi⁻ na⁻ jiih⁺, tuuh^ʹ ma⁻ gooh⁻, lä⁻ koh^ʹ ga^ʹ he⁻ goh^ʹ cha⁻ je⁻ kyaah^ʹ lä⁻ to^ʹ ma⁻ gooh⁻ jee^ʹ mo⁻ so⁻ uu⁺ jih^ʹ koh^ʹ. ⁴⁴ Jee^ʹ ja⁻ sa⁺ juu^ʹ jah^ʹ hi⁺ ni⁺ sa⁺ uu⁺ je⁻ jih^ʹ koh^ʹ jih^ʹ lih^ʹ. ⁴⁵ Hi⁺ lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh^ʹ cher^ʹ mah^ʹ ma⁻ tiih^ʹ ga⁻ jmee^ʹ täh⁺ kyaah^ʹ dso⁻ kye⁻, hnä^ʹ go⁻ te⁻ ba^ʹ. Llu^ʹ ga^ʹ kyah^ʹ gwaah^ʹ jee^ʹ tääh^ʹ hi⁻ na⁻ jiih⁺, tuuh^ʹ ma⁻ tiih^ʹ, lä⁻ koh^ʹ ga^ʹ he⁻ goh^ʹ cha⁻ je⁻ kyaah^ʹ lä⁻ to^ʹ ma⁻ tiih^ʹ jee^ʹ mo⁻ so⁻ uu⁺ jih^ʹ koh^ʹ. ⁴⁶ Jee^ʹ ja⁻ sa⁺ juu^ʹ jah^ʹ hi⁺ ni⁺ sa⁺ uu⁺ je⁻ jih^ʹ koh^ʹ jih^ʹ lih^ʹ. ⁴⁷ Hi⁺ cher^ʹ mah^ʹ mi⁻ ñeh^ʹ ga⁻ jmee^ʹ täh⁺ kyaah^ʹ dso⁻ kye⁻, lle^ʹ go⁻ te⁻ ba^ʹ. Llu^ʹ ga^ʹ kyah^ʹ gwaah^ʹ jee^ʹ tääh^ʹ hi⁻ na⁻ jiih⁺ kyaah^ʹ koo⁻ mii^ʹ mi⁻ ñeh^ʹ lä⁻ koh^ʹ ga^ʹ he⁻ goh^ʹ kyaah^ʹ lä⁻ to^ʹ mii^ʹ mi⁻ ñeh^ʹ cha⁻ je⁻. ⁴⁸ Jee^ʹ ja⁻ sa⁺ juu^ʹ jah^ʹ, hi⁺ ni⁺ sa⁺ uu⁺ je⁻ jih^ʹ koh^ʹ jih^ʹ lih^ʹ. ⁴⁹ Lä⁻ jëë⁺ dsa⁻ lä⁻ ñee⁻ kyaah^ʹ je⁻, hi⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ kwëeh[~] dsa⁻ Dio ñe⁻ na⁻ hyoo^ʹ, kyaah^ʹ ñe⁻ ba^ʹ lä⁻ ñii⁻. ⁵⁰ Llu^ʹ ba^ʹ ñe⁻ pero wa^ʹ ga⁻ dsaa^ʹ he⁻ ñii⁻ kih^ʹ, ha⁻ lä⁻ lii⁺ ka⁻ läh^ʹ ñii⁻. Wa^ʹ cha⁻ ba^ʹ ñe⁻ kyah^ʹ hnäh^ʹ mah^ʹ go⁻ taah^ʹ hnäh^ʹ llu^ʹ kyaah^ʹ dsa⁻ kyaah^ʹ.

Ga⁻ jäh^ʹ Jesús ha⁻ lä⁺ la^ʹ he⁻ bee⁻ dsa⁻ øøh⁻

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

10 ¹ Ya⁻ hëë⁻ Jesús jee^ʹ jwii⁻ Capernaum ja⁻, ngooy^ʹ ta⁺ hwa^ʹ Judea, hi⁺ ñeey^ʹ ta⁺ hngaah⁻ jmi⁻ Jordán. Koo⁻ ka⁻ läh^ʹ jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻ lla⁻ ñää^ʹ ma^ʹ ga⁻ llooy^ʹ jee^ʹ ja⁻, hi⁺ lä⁻ chah^ʹ ja⁻ ga⁻ løoy^ʹ hlëëyh⁻ dsa⁻ lä⁻ koo⁻ tëëy^ʹ jmeey⁺ lä⁻ jë⁻ jiih[~]. ² Jee^ʹ ja⁻ ga⁻ lla⁻ ñää^ʹ koo^ʹ kiyh^ʹ ko⁻ llaa^ʹ fariseo he⁻ ma^ʹ kay[~] dsëy^ʹ, ga⁻ ngiiy^ʹ juu^ʹ kiyh^ʹ:

—¿Che^ʹ cha⁻ jwë^ʹ bee^ʹ dsa⁻ dsa⁻ më^ʹ kyaa^ʹ?

³ He⁻ ja⁻ ga⁻ jëeh⁻ Jesús juu^ʹ kiyh^ʹ:

—¿Ha⁻ lä⁻ jäh^ʹ nuuh⁻ he⁻ ga⁻ kwëeh^ʹ Moisé jne^ʹ?

⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh^ʹ fariseo:

—Ga⁻ kwa^ʹ ba^ʹ Moisé jwë^ʹ he⁻ bee^ʹ dsa⁻ øøh⁻ pero chooyh^ʹ koo⁻ mo⁻ je⁻ jee^ʹ beey^ʹ øøyh⁻.

⁵ He⁻ ja⁻ ga⁻ jëeh⁻ Jesús juu^ʹ kiyh^ʹ:

—Kih^ʹ he⁻ chaah⁻ hnäh^ʹ, he⁻ ja⁻ ba^ʹ ja⁻ ga⁻ jäh^ʹ Moisé lä⁻ ja⁻. ⁶ Pero lä⁻ ma^ʹ to⁻ ñe⁻ ma^ʹ ga⁻ jmee^ʹ Dio jmi⁻ gyuu⁺ la⁻, “ga⁻ jmää^ʹ Dio hi⁻ më^ʹ hi⁻ ñuuuh⁻.” ⁷ “He⁻ ja⁻ ba^ʹ bee^ʹ dsa⁻ ñuuuh⁻ cho⁻ jmi⁻ mah^ʹ gyay⁺ kyaah^ʹ dsa⁻ më^ʹ”

kyaay'. ⁸ Jee' lä' uuy' laay' jaa' ba'." Lä' ja' mo' so' laay' uuy', jaa' ba' ma' laay'. ⁹ Heh' lä' ja', hi' ma' laa' jaa' kaah' Dio, sa' lle' kih' llaay' —ga' jah' Jesús.

¹⁰ Lä' koo' ma' tääh' discípulo kyaay' cha' neh', koo' ka' läh' ga' ngiiy' juu' kih' Jesús ha' lä' la' he' bee' dsa' më'. ¹¹ Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kih':

—Cher'mah' hi' ga' bee' dsa' më' kyaa' mah' kaay' jñah', he' ma' jmeey' dso' kye' ba' ja' kih' hi' to' në'. ¹² Hi' cher'mah' dsa' më' ga' bii' kih' dsa' ñuuh' kyaay' mah' kaay' jñah', he' ma' jmeey' dso' kye' ba' ja' —ga' jah' Jesús.

Ga' mi' jää' Jesús gyuu'

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Ma' dsa' nää' dsa' dsa' jää' gyuu' kyaa' cha' në' Jesús mah' kyey' gooy' në' kih', pero discípulo ga' juuh' kih' dsa' he'. ¹⁴ Ma' ga' jee' Jesús ha' lä' jmeey' discípulo, sa' ga' tih' dsëy', he' ja' ga' jäh':

—Kwa' jwë' ya' nää' gyuu' ta' la' kin'. Ta' ha' hnäh' kih', jëh' hi' laa' lä' koo' gyuu', hi' he' ba' jää' Dio lä' hih' kih'. ¹⁵ Ma' ra' ju' dsoo' jwëhn' hnäh', hi' sa' heeh' jää' Dio lä' hih' kih' lä' koo' heeh' jaa' gyuu', sa' heyh' jee' jmeey' Dio hih' —ga' jah' Jesús.

¹⁶ Ja' ga' ga' eey' ma' jaa' ma' jaa' gyuu', ga' kyey' gooy' në' kih', mah' ga' mi' jääy'.

Jaa' dsa' kwaa' hi' cha' kuu' ga' hlëh' kyaah' Jesús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Ma' ga' he' Jesús jwë' ngoo', ja' jaa' dsa' ko' chih', ga' juuh' jnë' cha' nëy' mah' ga' ngiiy' juu' kih' Jesús, ga' jäh':

—Hne' hi' laa' Ta' jwoh' lluu', ¿hee' hnøø' jmeen' mah' tëhn' jee' mo' so' juun'?

¹⁸ Mah' ga' jah' Jesús ga' siyh':

—¿Che' ñeh' hne' he' laan' lluuun'? Jëh' ni' jaa' hi' lluu' sa' chaa', jaa' Dio ba' hi' lluu'. ¹⁹ Ma' kyuuuh' ba' hne' lä' jë' mada' kih' Dio: “Ta' kaah' hi' laa' kyaa' jñah', ta' jngëeh' dsa', ta' hii' kih' dsa', ta' jmeey' dsoo' kih' juu' ta' juu', ni' ta' mi' gaa' dsa'. Wa' hnaah' maa' kyaah' tää' kyaah'.”

²⁰ He' ja' ga' jah' dsa' he' siyh':

—Ta' jwoh', lä' jë' he' na' ma' mi' ten' lä' jiih' ma' mahn'.

²¹ Peer' ga' tih' dsë' Jesús ga' jëy' dsa' he', mah' ga' siyh' ka' läh':

—Hnøø' ga' koo' he' jmeey'. Gwaah' go' hni' lä' jë' he' cha' kyah' mah' go' kwëh' lä' jë' hi' tä' në'. Lä' ja' ba' lä' cha' cha' miih' kyah' gyuuh' jmi' gyuu'. Ma' ngëe' he' ja', ja' ga' na' ñeeh', jääh' cru' kyaah' mah' jmeen' ko' jøh' —ga' jah' Jesús.

²² Ma' ga'nuu' dsa' he' juu' ja', ga'hee' dsëy' go'te. Mah' ngaayh' ti'meeh' dsëy' kih' he' ma' chay' cha'miih' kuu'. ²³ He'ja' ga'jëë' Jesús dsa' hi' ma' tääh' lä'ku' lä'jii' jee' ma' cheyh' ja', ga'jäyh':

—Ha' koh' sa' jwëeh' la' kih' dsa' cha' kuu' heyh' jee' jmee' Dio hih'.

²⁴ Ma' ga'nuu' discípulo kyaay' lä'ja', ga'taayh' jëë' dsayh'. Hi' ga'jäyh' Jesús ka'läh':

—Gyuu' kyaan'. Jaa' dsa' hi' kye' o'joh' dsë' kih' kuu' kiyh', ha' koh' sa' jwëeh' la' kiyh' heyh' jee' jmee' Dio hih'. ²⁵ Sa' ga' jwëeh' la' kih' jaa' camey' ngëë' to'gwa' koo' hma'kuu' lä'koh' ga' he' heh' jaa' dsa' cha' kuu' jee' jmee' Dio hih'.

²⁶ Cha'ga'miih' ga'lä'dsaa' dsë' discípulo ma' ga'nuuy' juu' ja', he'ja' ga'hlëeyh' dsa'kyaayh' ga'jäyh':

—¿Hii' ba' lää' ja'?

²⁷ He'ja' ga'jëë' Jesús jee' täayh' ja', mah' ga'jäyh':

—He' sa' lä'keh' dsa' jmi' jmee', sa' la' lä'na' kih' Dio. Jëeh' ga'lä'jë' ba' liyh' jmeey'.

²⁸ He'ja' ga'løø' Pee' siiyh':

—Ma'jä' ba' lä'jë' he' cha' kya' jnääh' mah' jmee' jnääh' ko'joh' kyaah' hne'.

²⁹ He'ja' ga'jëeh' Jesús juu' kiyh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh'. Lä'jëë' hi' ma'tuu' dsë' ma'hwëë' cha'neh' kih', ma'beey' dsa'më' øøyh' dsa'nüuh' øøyh', ma'beey' cho'jmiiy', ma'beey' dsa'më' kyaay', ma'beey' chih' kyaay', o ma'bey' hwa' kiyh' kwaat' kin' hi' kih' ju'hmëë', ³⁰ hi' he' hyoh' hña'loo' ga' lä'na' lä'koh' ga' he' ga'jä' kiyh' jmi'gyuu' la'. Hyoyh' hne', jëey' dsa'më' øøyh' dsa'nüuh' øøyh', jëey' chooy', jëey' chih' kyaay', hyoyh' hwa', hi' jëey' wii' jmi'gyuu' la'. Hi' jmi'gyuu' he' na' ga' lä'jä', tëey' jee' mo'so' juuy'. ³¹ Pero, jwëë' hi' laa' kwaat' jee' kyah' hnäh' na', hi' he' lee' mäh' ga' ma'ja'. Hi' hi' sa' laa' kwaat' jee' kyah' hnäh' na', hi' he' lee' jøøh'.

Ngoo' hnë' jiih' jmeeh' Jesús juu' he' juuy'

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Lä' ma'hää' bih' jwë' ngooy' ta' Jerusalén, hi' kaah' kiyh' ga'nää' lä'jëë' hi' ga'jmeë' ko'joh' kyaayh'. Pero jëë' dsayh' hi' ma' goyh' ma' chaay' kaah'.

Ja'ga' ga'tëë' Jesús kah' lä'jëë' gya'tuu' discípulo, ga'løøy' jmeeyh' juu' ha' lä' dsa'ngëëy' ta' cha'në':

³³ —Na' dsa'nøø' jne' ta' Jerusalén, jee' oo' ngëë' dsa' Hi' ga'lëë' ngo' la' kih' jmi' dsa' kaah', hi' ngëëy' kih' ta'jwoh' kya' ley. Hi' he' bääh' jnä' dsoo' mah' jngëeh' dsa' jnä'. Ja'ga' ngëëy' jnä' ja'goo' dsa' hi' sa' laa' judiu. ³⁴ Mi'kwayh' jnä', jmi'baay' jnä', ti'hney' jnä', ja'ga' jngëeyh' jnä'. Pero lä'jiihn' ka'läh' ga' ma'hya' hnë' jmi'.

Jacobo kyaah' Jwaa' ga'ngiiy' he' gyay' jwoo' kih' Jesús

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Ma'ngëë' he' ja-, Jacobo kyaah' Jwaa' joo' Zebedeo ga'näy' chuh' kih' Jesús mah' ga'jäyh':

—Ta'jwoh', hnøø' jnääh' jmeeh' he' ngii' jnääh' la-.

³⁶ —¿Hee' hnooh' hnäh' jmeen' kyah' hnäh'? —ga'jäh' Jesús.

³⁷ —Kwa' jwë' dsa'tooh' jnääh' jwoo' kyah' jee' nah' jøøh' he' jmeeh' hih', jaa' jwoo' ra'lluu' hi' jaa' jwoo' ra'këh' kyah' —ga'jäyh' siiyh' Jesús.

³⁸ He'ja- ga'jäh' Jesús siiyh':

—Sa' ñeh' hnäh' he' na' ngiih' hnäh'. ¿Che' tääh' hnäh' jëeh' hnäh' lli'wii' he' na' ga' jëen'? ¿Che' lä'be' hoh' hnäh' dsa'ngëeh' hnäh' he' wii' he' na' ga' dsa'ngëen'?

³⁹ He'ja- ga'jäyh':

—Tää' ba' jnääh'.

Mah' ga'jäh' Jesús:

—Ma'ra' he' jëeh' ba' hnäh' lli'wii' he' na' ga' jëen', hi' dsa'ngëeh' hnäh' he' wii' he' na' ga' dsa'ngëen'. ⁴⁰ Pero he' nah' hnäh' jwoo' ra'lluu' o jwoo' ra'këh' kin', sa' ga'tëen' kwan'. He'ja- hyoh' hi' na'llëeh' kyaa' Tää' kyaan' ba' ja-.

⁴¹ Jee' lä'jëë' gyaa' discípulo ga'lälëë' ma' ga'nuuy' hlëeh' Jwaa' kyaah' Jacobo lä'ja-.

⁴² He'ja- ga'hlëeh' Jesús lä'jëë' discípulo, ga'jäyh':

—Ñeh' ba' hnäh' lä'koo' jmee' dsa'ta' hi' jmee' hih' kih' dsa'gooy', kaayh' lä'lla' dsëy'. Dsa'kaah' he' lä' tē dsëy' kaayh' dsa'gooy'. ⁴³ Pero jee' kyah' hnäh' sa' cha' he' kih' jmeeh' hnäh' lä'ja-. Hi' hnøø' lee' jøøh' ga' kih' lä'jëë' hnäh', hi' he' tēë' jmee' ta'he' kih' lä'jëë' ba'. ⁴⁴ Hi' hnøø' ka' nē' kih' jee' lä'jëë', hi' he' tēë' jmeey' ta'he' kih' lä'jëë' ba'. ⁴⁵ Jëeh', Hi' ga'lëë'ngo' la' sa' ma'jay' mah' jmee' dsa'ta'he' kiyh', ma'jay' mah' jmeey' ta'he' kih' dsa' ba'. Ma'jay' mah' kwaay' hñii' juuy', he'ja- këë' mah' lää' jwëë' dsa-.

Ga'mi'hlääh' Jesús Bartimeo hi' ma' tuu'

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Ma'ngëë' he' ja-, ga'lla'näy' jwii' Jericó. Lä' ma' ya'hëë' Jesús Jericó kyaayh' discípulo, hi' kyaah' jwëë' dsa-, ga'ngëëy' jee' ma' gya' jaa' dsa'tuu' hi' ma' ngii' kuu' kih' dsa'. Dsa'tuu' he' ma' chee' Bartimeo, joo' Timeo. ⁴⁷ Ma' ga'nuuy' ngoo' ya'jäh' Jesús dsa' chaa' Nazaret, ga'løøy' hlëëyh' ki'gaa-, ma' jäyh':

—Jesús, hne' hi' laa' sa'ju- kih' David, wa' lä'ñih' hoh' ki' jnä'.

⁴⁸ Jwëë' dsa- ga'juuh' kiyh', mah' sa' tooyh' miih'. Pero dsa- he' cha'ga'miuh' miih' ma' tooyh':

—Hne' hi' laa' sa'ju- kih' David, wa' lä'ñih' hoh' ki' jnä'.

⁴⁹ Jā gā gā noō Jesús, gā jmeeȳ madā hē dsā kyaā dsih̄. Hē jā nā kyaā dsih̄, mah̄ gā jäh̄ dsā siiyh̄:

—Tā kā hū dsē̄, noō tēȳ hnē.

⁵⁰ Lǟ chah̄ jā gā jnuuyh̄ hmīh̄ hē mā nā bääȳh̄, gā nooȳ kō chih̄, ngooȳ jeē cheh̄ Jesús. ⁵¹ Mah̄ gā jäh̄ Jesús siiyh̄:

—¿Heē hnooh̄ jmeen̄ kyah̄?

Hē jā gā jäh̄ dsā tuū hē:

—Tā jwoh̄, hnoon̄ lǟ jnǟ mī nēn̄.

⁵² Mah̄ gā jäh̄ Jesús siiyh̄:

—Gwaah̄ bā hnē kyah̄. Kyaā hē mā dsoō hoh̄ nā, mā jäh̄ bā kyah̄.

Hī lǟ chah̄ jā gā lǟ jnǟ mī nēȳ hī ngooȳ kyaā Jesús.

Gā hē Jesús nā dsē̄ burr̄ jwī Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

11 ¹ Jā gā tēȳ Jerusalén gā näȳ chuuh̄ jwī Betfagé kyaā Betania. Hī jäh̄ bā nøø̄ jwī jā kih̄ moh̄ Olivo. Jeē jwī jā gā cheē Jesús uū discípulo. ² Gā siiyh̄:

—Gō nǟ hnäh̄ tā jeē jwī hē nøø̄ tā chā nē̄. Wā rā gā tē̄h̄ hnäh̄ jeē oō, jnǟh̄ hnäh̄ jā burr̄ mäh̄ hī nā hñuuh̄, hī sā gā mā wī dsā. Jā cheeh̄ hnäh̄ mah̄ yā jäh̄ hnäh̄ tā lā. ³ Cher̄ mah̄ chaā hī ngī juū kyah̄ hnäh̄, hē lā jmeeh̄ hnäh̄ lǟ nā, jā jwīh̄ hnih̄: “Jmeē bī kih̄ Dsā jøø̄h̄ kyaā jnǟh̄ bā lā, chah̄ bā yā jäh̄ jnǟh̄ kā lǟh̄.”

⁴ Hē jā gā näȳ hī gā jnǟh̄ bī burr̄ hē mā cheh̄ chā jwē̄, nā hñuuh̄ chūh̄ kih̄ koō hō haah̄, mah̄ gā løø̄ cheeyh̄ burr̄ hē.

⁵ Pero dsā hī mā tǟh̄ jeē jā, gā ngīȳ juū:

—¿Heē jmeeh̄ hnäh̄, hē lā cheeh̄ hnäh̄ burr̄ nā?

⁶ Hē jā gā siiyh̄ lǟ koō gā jäh̄ Jesús. Jā gā gā kwā dsā hē jwē̄.

⁷ Hī nā jäh̄ jeē cheh̄ Jesús mah̄ gā kyē dsā hmīh̄ kih̄ kā luū burr̄ hē. Jā gā gā wī Jesús ngoō. ⁸ Jwē̄ dsā gā jā hmīh̄ kih̄ chā jwē̄ jeē ngooȳ jā hī jñah̄ gā hnäh̄ nīh̄ hmā gā jaȳ chā jwē̄. ⁹ Dsā hī chaā kaah̄, kyaā hī gā nǟ jäh̄ mā tooyh̄ chā mīh̄ mīh̄ mā jäh̄:

—iHosanna! iHē bā chē jøø̄h̄ hī jā nā lǟ hī kih̄ Dsā jøø̄h̄ jnän̄!

¹⁰ iDio kyaā hī nā gā jmeē hī lǟ koō gā jmeē dsā jøø̄h̄ jnän̄ David! iPeer̄ jøø̄h̄ hī gyā gyuūh̄!

¹¹ Jā gā gā hē Jesús jeē jwī Jerusalén, ngooȳ tā jeē chih̄ gwah̄ juuh̄. Mā ngē̄ mā jēȳ lǟ kū lǟ jiī jeē chih̄ gwah̄ jā, yā hēȳ ngaayh̄ tā Betania kyaāh̄ lǟ jē̄ gyā tuū dsā kyaā. Jē̄h̄ mā ngoō gā hloō jmī jā.

Ga'jwä' Jesús dso'jwii' kih' chaah' higo

(Mt. 21:18-19)

¹² Ma' ga'jnä' jyoh' jmií, ga'hwëëy' ka'läh' jee' jwii' Betania, ja' kyoh' Jesús. ¹³ Ʋh' ga' ga'jëë' Jesús koo' chaah' hma' higo mah' ngooy' na'jëëy' che' hii' mii'. Ma' ga'llooy' jee' chih' chaah' hma' ja', ma'la' moo' jmah' ba' ma' choo'. Jëeh', ja' jii' kih' ja'. ¹⁴ He'ja' ga'jah' Jesús siih' chaah' hma' ja':

—Ni' koo' mii' kyah' mo'so' kuh' dsa' ka'läh' jih'koh' jih'lih'.
Hi' ga'nuu' discípulo kyaay'.

Ga'hwëë' Jesús dsa' hi' ma' tääh' hnií' jee' chih' gwah'

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Ma'ngëë' he' ja', ga'lla'näy' Jerusalén, ja'ga' ga'lloo' Jesús ho'hne' kih' gwah' juuh', hi' ga'løoy' hëëy' kih' lä'jëë' dsa' hi' ma' lla' hmooh'. Ga'saa' ga'jaay' na'mes' kih' dsa' hi' ma' mi'sii' kuu', hi' ga'saa' ga'jaay' lä'jëë' he' la' kih' hi' ma' hnëë' juu'.

¹⁶ Mo'so' ga'kway' jwë' ma' ngëë' dsa' jee' ja' kyaah' løø' kih' mah' ma' llay' hmooh'.

¹⁷ Hi' ga'hlëëy' dsa' ga'siiyh':

—¿Che' sa' na'sii' lä'la' juu' kih' Dio? “Hne' kin' la' lä'chee' hne' jee' ngii' lä'jëë' dsa' jmi'gyuu' kiyh' kih' Dio.” Pero hnäh', ma'jmeeh' hnäh' lä'koo' too' jee' dsa'taah' dsa'hií' ba'.

¹⁸ Ga'nuu' ta'jwoh' kyaa' ley hi' lä'ja' dsa'kaah' kyaa' jmi'dsa' ka'läh' ha' lä' ga'jmeë' Jesús. He'ja' ma' hnooyh' ha' lä' jwë' jee' ma' jngëëy', pero ma' gayh' Jesús. Jëeh' jwëë' dsa' ma' tääh' ma' jëë' dsah' ha' lä' la' nuuh' kiyh'. ¹⁹ Ta' ga'hloo' ja', ya'hëë' Jesús jee' jwii' ja', ngaayh'.

Ga'lä'kii' chaah' hma' higo

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Ta'la' høø' jyoh' jmií ja', ga'ngëëy' ka'läh' jee' ma' chih' chaah' hma' higo. Ga'jëë' discípulo kyaa' Jesús ma'lä'kii' go'te' chaah' hma' ja'. ²¹ He'ja' ga'lä'dsooh' dsë' Pee', ga'jäyh':

—Jëë' da' Ta'jwoh', ma'lä'kii' hma' higo he' ga'jwäh' dso'jwii' kih' lloo'.

²² Hi' ga'jëeh' Jesús juu' kiyh', ga'siiyh':

—Wa' lä'dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio. ²³ Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', cher'mah' hi' ga'jah' siih' moh' la': “Jñuuh' jee' na', jwää' hñah' cha'jmi'neeh'”, hi' cher'mah' lä'kaa' tuh'dsëy' ga'ngiiy', hi' cher'mah' ga'jmeey' dsoo' le', ma'ra' he' le' ba' he' ma'ngiiy' ja'. ²⁴ He'ja' jwëëhn' hnäh', lä'jëë' he' ngiih' hnäh' kih' Dio, jmeë' hnäh' dsoo' ma'hñah' hnäh', hi' lä'ja' ba' hñah' hnäh'. ²⁵ Hi' jee' tääh' hnäh' ngiih' hnäh' kih' Dio, jmeë' jøh' hoh' hnäh' cher'mah' hi' kyaah' hä' hoh', mah' lä'ja'

Tää` jnän` hī gya¹ gyuuḥ¹ jmee¹ jøh̄ dsē¹ kih¹ lä`jē⁺ dso¹kyē kyah¹ hnäh̄.
 26 Jēeh̄, cher¹mah¹ sa⁺ jmeeh̄ hnäh̄ jøh̄ hoh̄ hnäh̄ kih¹ dsa⁺, ni⁺ lä`jā
 Tää` jnän` hī gya¹ gyuuḥ¹ sa⁺ jmee¹ jøh̄ dsē¹ kih¹ dso¹kyē kyah¹ hnäh̄.

Hē ja¹ gyuuḥ¹ ba¹ hih⁺ hē jmee⁺ Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Ga¹lloo¹ Jesús ka¹läh̄ Jerusalén kyaah̄ discípulo. Ga¹ngēȳ ta⁺ jee⁺
 chih¹ gwah⁺. Jee⁺ jā ga¹lla⁺näa¹ dsa¹kaah̄ kyaa¹ jmi¹dsā, kyaah̄ ta¹jwoh¹
 kyaa¹ ley, hi⁺ lä`jēē⁺ dsa¹gyuuḥ¹. 28 Hi⁺ ga¹jäh̄ dsā he⁺ siyh⁺:

—¿Che⁺ chā jwē¹ kyah¹ hē jmeeh̄ lä`jē⁺ hē na⁺? ¿Hī kih¹ hih⁺ hē
 jmeeh̄ lä`na⁺?

29 Hē jā ga¹jēeh̄ Jesús juu¹ kiyh¹, ga¹siyh⁺:

—Ngiin̄ koō mi¹juu¹ kyah¹ hnäh̄ ka¹läh̄. Jēeh̄ da⁺ hnäh̄ kin⁺ jāā¹,
 jā ga¹jwahn̄ hī kih¹ hih⁺ hē jmeen⁺ lä`lā. 30 ¿Hī ga¹jmeē⁺ hih⁺ hē
 ga¹chaa¹ Jwaa¹ dsā jmī, che⁺ Dio o che⁺ dsāñuuḥ̄? Jmeeh̄ da⁺ hnäh̄
 juu¹ kin⁺ —ga¹jäh̄ Jesús.

31 Jee⁺ tääyh̄ jā ma¹ llay⁺ juu¹ kyaah̄ dsa¹kyaayh̄, ma¹ jāyh̄:

—Cher¹mah¹ ga¹jäh̄ jne⁺, hih⁺ kih¹ Dio ba¹ jā, Jesús jāh̄: “¿Hē la¹ sa⁺
 ga¹lä`dsoo⁺ hoh̄ hnäh̄ kiyh¹ gā jā?” 32 Hi⁺ cher¹mah¹ ga¹jäh̄ jne⁺, ja¹
 hih⁺ kih¹ dsā ba¹ jā, lä`llee⁺ dsa¹jwī —ma¹ jāh̄ dsa¹kaah̄ he⁺.

Cha¹mīh̄ ma¹ gayh⁺ dsa¹gooy¹, jēeh̄ lä`jēē⁺ dsā ma¹ jmäǟ kwaat̄
 Jwaa¹ ma¹ra⁺ hē ma¹ laa¹ jaā hī ma¹ ngēē̄ juu¹ kih¹ Dio.

33 Hē jā ga¹jäh̄ dsa¹kaah̄ he⁺ ga¹siyh⁺ Jesús:

—Sa⁺ ñe⁺ jnääh¹.

Mah¹ ga¹jēeh̄ Jesús juu¹ ka¹läh̄, ga¹siyh⁺:

—Ni⁺ jnä⁺ sa⁺ jmeehn̄ juu¹ hī ga¹jmeē⁺ hih⁺ hē jmeen⁺ hē lā.

Juu¹ na¹hmäǟ lä`koō la¹ kih¹ dsā hī ga¹høø⁺ ta¹ kih¹ jñah̄

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

12 1 Jee⁺ jā ga¹løø¹ Jesús hlēēyh̄ dsā he⁺ kyaah̄ juu¹ na¹hmäǟ,
 ga¹jāyh̄:

—Ga¹täā¹ jaā dsāñuuḥ̄ koō näa¹ chaah¹ wī jēh¹ hi⁺ ga¹jney⁺ lä`ku⁺
 lä`jii¹ hi⁺ ga¹mi¹lluy¹ jee⁺ ma¹ hwēȳ jmī mi¹jēh¹. Ga¹chih̄ koō
 na¹hyah̄ hē ñii⁺ jee⁺ ga¹wii⁺ dsā hī ga¹taah̄ ga¹høø⁺ jee⁺ na¹jnäǟ chaah¹
 jēh¹. Ma¹ ga¹la¹ hē jā, ga¹tooyh̄ goō dsā hē høøy¹ ma¹ to¹dsaah̄.
 Jā ga¹ ya¹hēȳ ngooy¹ uū. 2 Ma¹ ga¹lloo¹ jiī kih¹ mi¹jēh¹ jā, ga¹cheey¹
 jaā moz̄ kyaay¹ jee⁺ ma¹ tääh̄ dsā høø⁺ ta¹ kiyh¹ mah¹ ma¹ kooy⁺ heey¹
 hē ma¹ tēȳ. 3 Ma¹ ga¹lloo¹ moz̄ he⁺ jee⁺ na¹jnäǟ chaah¹ jēh¹ kih¹
 dsājuuy¹, dsā hī ma¹ tääh̄ høø⁺ he⁺ ga¹saah¹ dsih̄, ga¹kway⁺ kih¹ hi⁺
 ga¹hēȳ kih¹ ta¹jmah¹. 4 Jā ga¹ ga¹cheey¹ jñah̄ ka¹läh̄ moz̄ kyaay¹ jee⁺
 ma¹ tääh̄ hī ma¹ høø⁺ ta¹ kiyh¹. Lä`jā ga¹tey¹ kuū kih¹ hī he⁺, lä`jiih¹
 ga¹la¹ dsoo¹ lley¹ mah¹ ga¹hēȳ kih¹ kyaah̄ o¹hih⁺. 5 Koō ka¹läh̄ ga¹chee¹
 dsājuū he⁺ jñah̄ dsā kyaay¹. Hī he⁺ ga¹jngēȳh¹. Hi⁺ ngoo¹ bih¹ cheey¹

dsa- lä'ja-. Ko-llaa' hi- he' ga'hii' hi- ko-llaa' hi- he' ga'jngëeyh' go-te~.
 6 Ma' ga'dsaa' lä'jëë- moz~ kyaay', ma' chaa- ga'jaa- chih- kyaay' hi-
 hnäy' cha-miih-. Hi- he' ga'cheey' jee' ga'dsaa'. Ma' jmeey- huudsë:
 "Go- jmee' ga' dsa- oo- he' kih' chih- kyaan- la-." 7 Ma' ga'jëë- dsa- hi-
 ma' høø- chaah' jëh' ja-, ja' chih- he', ga'taayh` ga'llay' juu' kyaah'
 dsa-kyaayh': "Hi- oo- na-, hi- jä' kyaah' ta' jnän` la-. Wa' jngëeh' jnih'
 mah' jän' kyaah' heey' he- ma' tëey-." 8 He-ja- ga'saayh' chih- he' mah'
 ga'jngëeyh'. Ja-ga' na'beey- ta' ka'hne' jee' ma' na'jnää' chaah' jëh' ja-.
 9 ¿Ha- lä' jmee' dsa-juu' laah' hnäh'? —ga'jäh' Jesús—. Lloo~ dsa-juu'
 jëh' mah' mi'llaay' hi- jmee' ta' ja- mah' tooyh' goo- jñah' dsa- hi- jmee'
 ta' kiyh'. 10 ¿Che' sa- ma-heh- hnäh' juu' kih' Dio jee' na-sii- lä-la'?

Ja-ba' kuu' he- sa- ga'tih' dsë' të-hyah',
 he- ja- ba' ga'jä' lä'koo- mi'kuu' he- kye- dsa- to-në' kih' koo- hne'
 juuh-.

11 He- la- ga'jmeey' hñii' Dio,
 he-ja- dsaa~ dsë' jne', ga'jäh' Jesús.

12 He-ja- ma' hnøø' dsa-kaah' he' ma' saayh' Jesús. Jëeh', ga'tah' dsëy'
 he- ga'hleëh' Jesús kiyh' kyaah' juu' he- na'hmäa' ja-. Pero ma' goyh'
 kyaah' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, he-ja- sa- ga'la' ma' saayh' Jesús,
 ga'nää' bih'.

Kwaat~ kih' ku'sih-

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Ga'taah` dsa- fariseo juu' kwee- kyaah' dsa- kyaa' Herode, mah'
 ga'cheey' dsa- hi- ko-taa' ga' ga'jmeey', ha- lä' jee' ma' kaah' juu' kih'
 Jesús. 14 Ma' ga'lla-näy' jee' ma' cheh' Jesús, ga'jäyh':

—Ta-jwoh', ñe' ba' jnääh', hne- hleëh' ju'dsoo' jmah' ba'. Sa- gah'
 kyaah' ni- jaa-. Jëeh', sa- cha- kwaat~ kyeh' ha- lä' laa' lä'jaa- lä'jaa-
 dsa-, hi- kyaah' ju'dsoo' ba' hleëh' dsa- ha- lä' la' jwë' kih' Dio. ¿Ha- lä'
 laah' hne-, che' llu' mi'hmaah' jne' ku'sih- kih' dsa-ta' César o sa- llu'?
 ¿Che' jmee' bii' mi'hmaah' jne' o sa' jmee' bii'?

15 Pero ñe- ba' Jesús ha- lä' la' huudsë- kiyh' he- ta-juuy' ba' ja-,
 he-ja- ga'jäh' Jesús siiyh':

—¿He-la' kah- hnäh' dsën'? Kye- da' koo- kuu' mah' jëen'.

16 He-ja- na'kyey' koo- kuu', mah' ga'jäh' Jesús:

—¿Hii- kih' heeh' too' la-, hii- kih' jmi- na-sii- la'?

He-ja- ga'jäh' dsa- he':

—Kih' César ba' na-.

17 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh' ka-läh':

—He- la' kih' César, kwëeh` ba' César. He- la' kih' Dio, kwëeh` ba' Dio
 he- la' kih'.

He-ja- ga'taayh` jëë- dsayh' kih' Jesús.

Ga'ngii' dsa juu ha lä le' wa'ra ga'te' jee lä'jiih hi na juu'

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Ja ga' ga'lla nää' saduceo ka läh' jee' ma' cheh' Jesús. Dsa he' na, sa' ma' jmeey' dsoo' he' lä'jiih' dsa hi' ma na juu'. Mah' ga'ngiiy' juu' kih' Jesús, ga'jäyh':

¹⁹ —Ta jwoh', ga'sii' Moisé jnän` kyaah' juu' la. Wa'ra ga'juu' jaa' dsa nnuh hi' sa' chaa' joo', dsa nnuh' øøh' hlii' he', lle' kih' tēy' dsa me' mah' lä' chaa' joo' siiyh' hi' lee' kwaan' kya' hlii' øøyh'.

²⁰ Ga'lä' chaa' gyee' dsa nnuh' jaa' ba' cho'jmiy'. Hi' to nē' he' ga'kaa' dsa me'. Pero chah' ba' ga'juuy', sa' chaa' jooy' ga'lä' chaa'. ²¹ He ja' jee' ga'te' uu' dsa nnuh' øøyh' ga'kaa' dsa me' hni' he'. Ja' ba' lä' ja' ga'juuy', sa' ga'lä' chaa' jooy'. Jnah' ka läh' dsa nnuh' øøh' hlii' he' ga'tēy' dsa me' he'. Jee' ja' ga'te' uu' dsa nnuh'. Hi' koo' ka läh' ga'juu' hi' he', sa' ga'lä' chaa' jooy'. ²² Ja' ba' lä' ja', lä' jēē' gyee' dsa nnuh' ga'kaa' dsa me' he' hi' ga'juu' lä' jēē' gyee' dsa nnuh' he'. Ni' jaa' sa' ga'lä' chaa' joo'. Jee' ga'dsaa' ga'juu' hni' dsa me' he'. ²³ Wa'ra ga'te' jee' lä' jiih' dsa hi' na juu', ÷hii' kih' jee' lä' jēē' gyee' lee' kya' dsa me' he'? Jēeh', ga'lä' jēē' gyee' ba' ga'lä' kyaayh' —ga'jah' dsa saduceo siiyh' Jesús.

²⁴ He ja' ga'jeeh' Jesús juu' kiyh', ga'siiyh':

—Na hee' hoh' ba' hnäh' na, jēeh', sa' kyeh' hnäh' kwaan' ha' lä' jah' juu' kih' Dio, ni' ha' lä' la' be' kiyh'. ²⁵ Wa'ra ga'te' jee' lä' jiih' hi' ma na juu', ni' jaa' dsa me' dsa nnuh' mo' so' jee' goo'. Ma' ja' leey' lä' koo' laa' ángele hi' tääh' gyuu' ba'. ²⁶ Pero he' lä' jiih' dsa hi' ma na juu', ÷che' sa' ma' heh' hnäh' juu' he' ga'sii' Moisé lä' koo' ga'la' kiyh' jee' koo' chaah' too' ja'? Jee' ja' ga'hlēeh' Dio kyaayh', ga'siiyh': “Jnä' laan' Dio kya' Abraham, laan' Dio kya' Isaac, laan' Dio kya' Jacob.” ²⁷ He' ga'jäyh' lä' ja', sa' na juu' dsa ma' gyuh' jnän' he' kih' Dio. Jēeh' Dio jnän' laay' Dio kya' hi' na jiih' ba'. He' ja' na hee' hoh' hnäh' he' laah' hnäh' sa' lä' jiih' dsa.

Nnuh' he' kyeē' ga' kih' jee' lä' jē'

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Jee' ja' ma' hää' jaa' ta jwoh' kya' ley. Ma' ga'nuuy' ti' choo' dsa juu' kyaah' Jesús, ga'jēy' jeeh' ba' Jesús kwee' juu' kih' dsa. He' ja' na'ngiiy' juu' kih' Jesús:

—÷Hee' koo' jee' lä' jē' he' lle' nē' ley kyeē' ga' miih'?

²⁹ Mah' ga'jah' Jesús:

—He' la' ba' nnuh' he' kyeē' ga' kih' jee' lä' jē': “Nnu' hnäh' dsa Israel. Jaa' ba' Dio chaa' jnän'. ³⁰ Wa' hnaah' Dio kyaah' lä' kaa' tuh' hoh', kyaah' lä' jē' hu' dsē' kyah', kyaah' lä' jē' be' kyah'.” He' la' ba' ja' nnuh' he' kyeē' ga' kih' jee' lä' jē'. ³¹ Hi' ja' ba' lä' ja' la' jee' ga'te'

to¹ nuuh⁻: “Wa¹ hnaah⁺ dsa⁻kyaa^h lä⁻koh[’] hnaah⁺ hñaah¹.” Sa⁻ cha⁻ ga¹ jyoh[’] nuuh⁻ he⁻ kyee[’] ga¹ lä⁻koh[’] ga¹ he⁻ la⁻ —ga⁺jäh[’] Jesús.

³² He⁻ja⁻ ga⁺jäh[’] ta⁻jwoh¹ kyaa¹ ley:

—Llu¹ ba¹ jwah[’], Ta⁻jwoh¹. Ju¹dsoo[’] ba¹ ma⁻hlëeh[’], sa⁺ chaa⁻ jñah[’] Dio, jaa⁻ ba¹ Dio laa¹. ³³ Hi⁺ cher[’]mah¹ hnää⁺ jne[’] Dio lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsë⁻ jne[’] kyaah[’] lä⁻jë⁻ huu[’]dsë⁻ jnän[’], hi⁺ kyaah[’] lä⁻jë⁻ be[’] jnän[’], hi⁺ cher[’]mah¹ hnää⁺ jne[’] dsa⁻kyaa^h lä⁺ hnää⁺ jne[’] hñaan¹, kyee[’] ga¹ he⁻ na⁻ lä⁻koh[’] ga¹ he⁻ kaa⁻ jah[’] o he⁻ ga¹ jyoh[’] he⁻ jee⁻ jne[’] në[’] na[’]hyoo[’].

³⁴ Ma¹ ga⁻nuu[’] Jesús ga⁻jëeh⁻ bih¹ kyaah[’] huu[’]dsë⁻ llu¹, mah¹ ga⁺jäh[’] Jesús siiyh⁺:

—Miih⁻ ga¹ jmee⁺ heeh⁻ he⁻ jää¹ Dio hne⁻ lä⁻hih⁺ kih¹.

Ja⁻ jiih¹ ni⁺ jaa⁻ mo⁺so⁺ ga⁻tuu⁻ dsëy¹ ma¹ ngii¹ gyih¹ jyoh[’] juu¹ kih¹ Jesús.

Hii⁻ kih¹ ja¹ hi⁻ laa¹ Cristo

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Lä⁺ ma⁻chëh¹ ba¹ Jesús koo[’] gwah⁺ ja⁻, hlëëyh[~] dsa⁻, mah¹ ga⁺siiyh⁺ dsa⁻:

—¿Ha⁻ lä⁺ la¹ he⁻ jäh[’] ta⁻jwoh¹ kyaa¹ ley, Cristo laa¹ sa¹ju⁻ kih¹ David?

³⁶ He[’] ba¹ hñii[’] David ga⁺sii[’] juu¹ la⁻ lä⁻koö⁻ ma¹ jøø⁺ Jmi⁻lle[’] kiyh¹, he⁻ ga⁺siiy[’] lä⁻la⁻:

Ga⁺jäh[’] Dio ga⁺siiyh⁺ Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁺:

“Na[’] jwoo¹ ra⁻llu¹ kin⁺ la⁻,

lä⁻jiih¹ lloo[~] jmi[’] llaan⁻ huu[’] tiih[’] lä⁻jëë⁻ hi⁻ na⁻høøh[’] kyah¹.”

³⁷ ¿Ha⁻ lä⁺ja⁻ laa¹ Cristo sa¹ju⁻ kih¹ David ga⁻ja⁻, cher[’]mah¹ hñii[’] David jäh[’] kih¹ Cristo: “Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁺?”

Lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma¹ tääh[’] jee[’] ja⁻ ga⁻tih¹ ba¹ dsë¹ lä⁻koö⁻ ga⁻hlëeh[’] Jesús.

Ga⁺juuh¹ Jesús kih¹ ta⁻jwoh¹ kyaa¹ ley

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Hi⁺ ga⁻løøy¹ ga⁻kway[’] juu¹, ga⁻mi⁻tëëy⁻ dsa⁻:

—Leeh⁻ hnäh[’] kyaah[’] ta⁻jwoh¹ kyaa¹ ley, tih[~] dsëy¹ ngëy⁺ kyeyh[’] hmiih⁻ kyoo⁻ jee[’] kih¹ dsa⁺ hi⁺ hnøøy¹ jmee¹ dsa⁻ Dio kiyh¹ cha¹jwë¹ juuh⁻.

³⁹ Hi⁺ tih[~] dsëy¹ gyay¹ to⁻në[’] hma⁻sii[~] neh⁺ gwah⁺ mäh⁻, hi⁺ lä⁻ja⁻ ka⁻läh[’] jee[’] dsa⁻taah[’] dsa⁻ kuh⁻. ⁴⁰ Hwëëy[~] dsa⁻më[’] hñii[’] cha[’]neh⁺ kih¹, ko⁻taa[’] ga¹ jmeey⁺ hlëëyh⁺ cha⁻miih⁻ kyaah[’] Dio ha⁻ jee[’] jëë¹ dsa⁻ kiyh¹.

Cha⁻ga[’]miih⁻ wi[’] heeh¹ Dio dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ lä⁻ja⁻.

Na[’]ka⁻ dsa⁻më[’] hñii[’] kuu[’] cha[’]në[’] Dio

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Ma¹ chëh¹ Jesús jëë[~] ha⁻ lä⁺ ma¹ jmee⁺ dsa⁻ tooyh⁻ kuu[’] neh⁺ wi[’] kih¹ gwah⁺. Hi⁺ ma¹ jëëy[~] jwëë[’] dsa⁻ cha⁻ kuu[’] ma¹ tooyh⁻ cha⁻miih⁻ kuu[’] jee[’]

jā. ⁴² Jā ga' ga' lloo' jaa' dsa-më' hñi' hī tä-nee' go-te'. Ga-tooyh- to' ñe' nøø' he- sa' kyee' ni' miih-. ⁴³ He-ja- ga-hlëeh' Jesús kyaah' discípulo kyaay', ga-jäyh':

—Ma-ra' ju'dsoo' jwëehn- hnäh', dsa-më' hñi' la-, ma-kway' cha-ga'miih- lä-koh' ga' jee' lä-jëë- dsa- hi- ma-tooh- jää'. ⁴⁴ Jëeh' lä-jëë- hi- cha- kuu', ma-kway' miih- he- ma-chaa- kiyh' ba', pero dsa-më' hñi' la-, ma-ke' tä-nee'y', ma-kway' lä-koh' te' kuu' he- ma' cha- kiyh' he- kyaah' ma' lay' he- jmee- bii' kiyh' —ga-jäh' Jesús.

Lloo' koo- jmi' hla' gwah- juuh-

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

13 ¹ Ma-ngëë' he- ja-, ya-hëë' Jesús koo' gwah- jee' ma' gyay' ja-, ja-ga' ga-jäh' jaa' discípulo kyaay' ga-siiyh-:

—Ta-jwoh', jëë- da', he- ba' che- kah'gaa- kuu' he- kyaah' ga-jä' na'hñaah' hne' na-.

² He-ja- ga-jëeh- Jesús juu' kiyh':

—Lä-jë- hne' kaah' he- jëeh' hnäh' na-, lloo' koo- jmi' ni- koo- mi'kuu' na-, sa' jä' na-chuh- në' kih' øøh-, lä-jë- ba' soh'hla'.

Jää' ja-ga' llaa' jmi-gyuu-, joh' nëë' sa' jmee' lii-

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ma-ngëë' he- ja-, ga-näy' ta' në' moh' Olivo ta' cha-në' gwah- ja-. Jee' ja- ga-gya- Jesús. Hi- Pee', Jacobo, Jwaa-, kyaah' André' ga-ngii' juu' kiyh' ta'ko-jiih' ma' täy' kah' kih', ga-jäyh':

⁴ —Chiih' jñäh' lih' le' lä-jë- he- ma-jäh', hee- lii- jmee' wa-ra- ya-jäh- lä-te' juu' na-.

⁵ He-ja- ga-løø' Jesús jmeeyh- juu':

—Hnøø' leeh- hnäh' mah' ni- jaa- sa' mi-gaa- hnäh'. ⁶ Jëeh', jwëë' dsa- ya-nää' hi- ka' në' kin-, mah' jäyh': “Jnä' he' laan' Cristo hi- ma-chee' Dio.” Jwëë' dsa- mi-gaay-.

⁷ 'Ga' ma-nuuh- hnäh' kih' hñi- hi- lä-cha- juu' kih' hñi- ta' la- ta' jnø-, ta' jøøh- hnäh' hñaah'. Jëeh' lä-ja- lle- kih' le', pero ja- lä-cha' ja- llaa- jmi-gyuu-. ⁸ Tee' dsa- hi- chaa- koo- hwa' kyaah' jyoh' hwa', hi- tee' dsa-ta' kyaah' jñah' dsa-ta'. Ja- he- koo- jee' jwii- jee' jeh' wii' hwa', ja- he- koo- jee' jwii- jee' jëë' dsa- hoo' hi- chí-jwaa' dsa-. Heh' lä-ja- koo- ma-løø' ba' jëë- dsa- wii'.

⁹ 'Leeh- hnäh', ngëë' dsa- hnäh' kih' dsa-ta', kwa' dsa- kyah' hnäh' neh- gwah- kih' dsa- judiu, dsa-jääy- hnäh' cha-në' dsa-ta' kaah' kwaat- kin-. Jee' ja- kwah' hnäh' ju'dsoo' kin-. ¹⁰ Jmee- bii' kwa' dsa- ju'hmëë' kih' lä-jëë- dsa- jmi-gyuu-, jää' ja-ga' llaa' jmi-gyuu-. ¹¹ Ta' jmee- hnäh' huudsë- ha- lä- jwah' hnäh' wa-ra- ga-taah- dsa- hnäh' ja-goo- dsa-ta'. Ta- ka- hnäh' huudsë- ni- miih-. Hor' ja-, Dio ba' kwa- huudsë- ha- lä- hlëeh' hnäh'. Ja- he' hñaah' hnäh' hlëeh', Jmi-llë' Na-jngii' ba' hlëeh'.

¹² Ngëe' dsa- øøh' kih' dsa-ta' mah' jngëeh' dsih'. Ja-ba' lä-ja- jmee' dsa- kih' joo', hi- lä-ja- ka-läh' jmee' dsa- kih' cho'jmiiy- mah' jngëeh' dsih'.

¹³ Lä-jëe' dsa- jmee' na-høøh' kyah' hnäh' kwaat~ kin+. Pero hi- kwëeh' dsë' lä-jiih' llaa+, hi- he' ba' lää'.

¹⁴ Wa-ra- ga-lloo' jmií' jëeh' hnäh' cheh' jah' hi- laa' na-høø' ngëe' jee' sa' ga-tëe' nooy+, lä-koo- ga-jäh' Daniel hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio. (Hi- hë- juu' la-, wa' lä-ngëe'.) Ma-ja-, hnäh' hi- tääh' hwa' Judea kyuu' hnäh' ta' moh'. ¹⁵ Hi- tääh' jee' ga-të' to' jwëe' hne', wa' jñaay' mah' wa' kyuu' bih', sa' wa' kyey' he- cha- cha'neh+. ¹⁶ Ja-ba' lä-ja- hi- tääh' jee' nuu- kih', ta' wa' lla-näay' kiyh' he- dsa-kyey' sa'hmiih-. ¹⁷ Peer+ jwií- dsa-më' hi- kyaa- gyuu- ma-ja-, hi- lä-ja- dsa-më' hi- jää+ gyuu- gyuu- ka-läh'. ¹⁸ Ngii' hnäh' kih' Dio mah' sa' la' jii- gyuu' wa-ra- ga-të' jee' kyuu' hnäh'. ¹⁹ Ma-ja- jëe' dsa- wii' jwërte he- sa' ma-jëe' dsa- lä- ma' ga-nøø' jmi-gyuu- lä-jiih' na'. Ja- jiih' mo+so+ jëe' gyih' jih'koh'. ²⁰ Wa-ra- jäh' kih' jøø' ga' Dio cha-ga-miih- jmií' jëe' dsa- wii', ni- jaa- dsa- sa' jä' jiih+. Pero ta-la' kih' hi- na-lleeh' kyaay', chah' ba' mi-llaay+ jmií' he- jëe' dsa- wii'.

²¹ Ma-ja- cher'mah' chaa- ko-llaa' dsa- jäh': "Hi- Cristo cheh' la-", o "Hi- Cristo cheh' jee' oo+", ta' wa' heeh' hnäh' kiyh'. ²² Jwëe' dsa- hi- ta-juu' ya-nää' jäyh+: "Jnä' he' laan' Cristo, jnä' ngëen' juu' kih' Dio." Ja- he- koo- nëe' he- juh-gaa- jmeey', lä-jwë' jee' mi-gaay+ dsa-, lä-jiih' hi- na-lleeh' kyaa' Dio mi-gaay+ cher'mah' ga-la'. ²³ He-ja- leeh- hnäh'. Ma-jwah' ba' jnä' jää' ha- lä- le'.

Wa-ra- ga-të' jee' jäh' Hi-ga-lëe'ngo'

(Mt. 24:29-35, 42, 44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Ma-ngëe' ma-jëe' dsa- lä-jë' he- wii' ja-, ja- jiih' mo+so+ lä-jnä' jmëe' hyoo-, ni- jmëe' kih' sih- sa' lä-jnä'. ²⁵ Lä-jëe' nuu' hi- hëe' gyuu' lä-sii' høø' hi- lä-jë' ga' he- cha- gyuu' sa'jeh'. ²⁶ Ja-ga' jëe' dsa- Hi-ga-lëe'ngo' la- hi- jäh' gyuu' jee' jnií' kyaah' cha-miih- be', laay' jøøh'. ²⁷ Ja-ga' cheey' ángele kyaay', jøøyh+ lä-jëe' hi- na-lleeh' kyaay' hi- tääh' lä-jë' kye' kiih' jmi-gyuu+, ta' ko-taa- lä- ga-të' jyoh' ko-taa-.

²⁸ Jëe' da' hnäh' ha- lä- dsoo~ juu' kih' chaah' higo mah' mi-tëe' hnäh' hñaah'. Wa-ra- ga-hyo' sih'jñoh' sa'jih' kih', løø~ dsa-hyo+ moo- kih', ma-nëh' ba' hnäh' ma-ngoo' ga-të' jii- jma' ba' ja-. ²⁹ Lä-ja- hnäh' ka-läh', wa-ra- ga-jëeh' hnäh' dsa-la' lä-jë' he- ma-jwahn' la-, wa' lä-nëh' hnäh' he- ma-chehn' ho'haah' kyaah' he- jähn' ba' ja-. ³⁰ Ma-ra' ju'dsoo' jwëehn~ hnäh', sa' llaa+ dsa- hi- tääh' na' ta'ko-jiih' sa' ga' ma-lä-te' lä-jë' he- ma-jwahn' la-. ³¹ Ngëe' ba' lä-jë' he- cha- gyuu' hwa', pero juu' kin+ lä- ma-cha- ja-ba'.

³² Pero ni- jaa- sa' ñe- hee- jmií' ja-, hee- hor~ ja-, ni- ángele hi- tääh' gyuu' sa' ñe-, ni- Joo' Dio sa' ñe-. Hñii' ba' Tää' kyaan+ ñe-.

³³ Hää` hnäh` hñaaħ¹, mi`jnøø` hnäh` mi`neh´, ngii` hnäh` kyah¹ kih¹ Dio, jëeh´ sa´ ñeh´ hnäh´ lih´ lloo~ jmií ja´. ³⁴ Kwee- ba´ la¹ kyah¹ hnäh´ lä´ la¹ kih¹ jaa- dsa- hi- ya`hëë¹ ngoo¹ uu´. Ga`jä´ hne¹ kiyh¹, mah¹ lä´koo- lä´koo- ta´ kiyh¹ ga´tooyh- goo- dsa- kyaay¹. Hi´ ga´siyh´ dsa- hi- høø´ ho`haah: “Høø´ kwee-, ta´ gwii-.” ³⁵ Ja-ba´ lä´ja- hnäh´, ta´ gwii- hnäh´, jëeh´ sa´ ñeh´ hnäh´ lih´ jäh´ dsa`juu´ hne¹. Sa´ ñeh´ hnäh´ che´ ta´ ga`nuu- jäyh´, o che´ lla`nuu¹, o che´ koo- hooħ` chaah´ dsoo¹, o ta´la´ høø-. ³⁶ Ni´ sa´ lii~ ga´ wa´ra- jayh¹, hnøø¹ ma-na`lluuh` hnäh´ mah¹ sa´ tääh´ hnäh´ na-gwiih- hnäh´ ma`ja- . ³⁷ Lä`jë- he- jwahn´ la-, jwahn´ kih¹ lä`jëë- ba´. Hnøø¹ ma-na`lluuh` hnäh´.

Ma´ hnooh- dsa- ha- lä´ jee´ ma´ saayh¹ Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

14 ¹ Lä´ hyu¹ ga´ të¹ jmií he- kuh- dsa- judiu borrego mäh¹, hi´ kuyh- he`ñiih- he- sa´ kyaah´ levadura, jmií ja- ma´ hnooh- jmi-dsa- kaah´ kyaah´ lä`jëë- ta`jwoh¹ kyaa¹ ley ha- lä´ ma´ saayh~ Jesús kyaah´ juu¹ ta´ juu¹, mah¹ jngëëyh¹. ² Ma´ jäyh´:

—Sa´ wa´ kaah´ jnih´ jee´ jmií la-, mah¹ sa´ dsa-tooh` miih´ jee´ jwii-.

Jaa- dsa-më´ ga`huu¹ jmií mi`jwii- lle´ Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Ma´ gya¹ Jesús ka-läh´ jee´ jwii- Betania cha`neh´ kih¹ Simón hi- ma´ dsaah´ dsoo´ hmih¹ høø¹. Jee´ ja- gyay¹ kuh`hiyh~, ma´ ga`lloo¹ jaa- dsa-më´ ma´ kyey- koo- së¹ he- ma´ haa´ jmií mi`jwii- he- chee- nardo, he- kyee´ hmooh¹. Ga`jøøy¹ luu´ së¹ ja-, mah¹ ga`huuy¹ lle´ Jesús. ⁴ Pero ga`lä`lleë´ ko`llaa´ dsa- hi- ma´ tääh´ kyaayh´ he´, ga`jäyh´:

—¿He`la¹ ma`hee¹ dsa-më´ na- jmií mi`jwii- na? ⁵ Llu¹ ga´ wa´ra- jäh´ kih¹ ga`hñiiy´ mah¹ ma´ liyh´ lä´koh´ lih¹ dsa- koo- ji- ñe- jmií ta´. Mah¹ kuu´ ja-, ma´ kwëëyh¹ hi- tä`ñee´.

He`ja- ga`hlëëyh´ wií´ kih¹ dsa-më´ he´. ⁶ Mah¹ ga`jäh´ Jesús:

—Ta´ hlëëh` hnih´. Ta´ chu- hnäh´ kyaah´ dsa-më´ la-. Llu¹ ba´ he- ma`jmeey´ lä`la- kin´. ⁷ Jëeh´ lä´ ma-tääh´ na- ba´ hi- tä`ñee´ kyaah´ hnäh´, le´ kwah¹ be´ kiyh¹ jyoh´ jiih~. Pero jnä´, mo´so´ jän` ki`wëë´ jee´ kyah¹ hnäh´. ⁸ Dsa-më´ la- ma`jmeey´ lä´koo- te¹ le´ ba´. Kyaah´ he- ma`huuy- jnä´ jmií mi`jwii-, he- ma-mi`lluuy¹ jnä´ jää¹ ba´ la-, ja-ga´ haa¹ dsa- jnä´. ⁹ Ma´ra- ju`dsoo´ jwëëhn~ hnäh´, lä´kaa- jmi-gyuu´ jee´ kwa¹ dsa- ju`hmëë´ kin´, lä´cha- juu¹ ha- lä´koo- ma`jmeë´ dsa-më´ la-, mah¹ lä`ja- lä`dsooh~ dsë¹ dsa- kiyh¹.

Juda ga`ngëë¹ Jesús

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Ma`ngëë´ he- ja-, jaa- jee´ lä`jëë- gya`tuu´ discípulo hi- chee- Juda Iscariote ngooy¹ kih¹ dsa-kaah´ kyaa¹ jmi-dsa- na`hnëëy´ Jesús. ¹¹ Ma´

ga⁺nuu⁺ dsa⁻ he⁺, ga⁺tih⁺ dsëy⁺ jwërte hi⁺ ga⁺bääh⁻ hñiiy⁺ kway⁺ kuu⁺.
He⁻ja⁻ ga⁺hnooh⁻ Juda ha⁻ lä⁺ jmeey⁺ mah⁺ ngëëy⁺ Jesús ja⁺goo⁻ dsa⁻ he⁺.

Ga⁺jmeey⁺ Dsa⁻jòòh⁺ jnän⁻ ma⁻nüü⁺ kyaah⁺ ga⁻hiyh⁺ juu⁺

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² To⁻në⁺ jmi⁺ he⁻ ga⁻løø⁺ dsa⁻taah⁻ dsa⁻ jmeey⁺ jmi⁺ kuyh⁻ he⁻niih⁻ he⁻ sa⁺ kyaah⁺ levadura, ja⁻ba⁺ jmi⁺ ja⁻ ma⁺ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh⁺.
He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ discípulo siiyh⁺ Jesús:

—¿Ha⁻ jwah⁺ mi⁺llu⁻ jnääh⁺ jee⁺ kih⁺ ma⁻nüü⁺?

¹³ He⁻ja⁻ ga⁺jmeey⁺ mada⁺ kih⁺ uu⁺ discípulo kyaay⁺ mah⁺ ga⁺siiyh⁺:

—Go⁻nää⁺ hnäh⁺ ta⁺ jee⁺ jwi⁺ jüüh⁻. Cha⁺jwë⁺ ja⁻, jeeh⁺ hnäh⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ kii⁺ koo⁻ mi⁺dsuu⁺ jmi⁺, ja⁻ lla⁻lleh⁻ hnäh⁺ kaah⁻ kiyh⁺. ¹⁴ Ha⁻ jee⁺ dsa⁻hey⁺, ja⁻ jwi⁺ dsa⁻jüü⁺ hne⁺: “Lä⁻la⁻ jäh⁺ Ta⁻jwoh⁺ kya⁺ jnääh⁺. ¿Na⁻ jee⁺ hne⁺ jee⁺ le⁺ kyeh⁺ jnääh⁺ borrego mäh⁺ kyaah⁺ discípulo kyaan⁺?”
jwi⁺ dsa⁻ he⁺. ¹⁵ Hi⁻ he⁺ heeh⁺ hnäh⁺ jee⁺ ga⁻të⁺ to⁺ jwëë⁺ hne⁺ jee⁺ cha⁻ koo⁻ jee⁺ he⁻ ma⁻na⁻llu⁻. Jee⁺ ja⁻ mi⁺llu⁻ hnäh⁺ ma⁻nüü⁺ jnän⁻.

¹⁶ Ga⁻lla⁻nää⁺ ba⁺ discípulo he⁺ ta⁺ jee⁺ jwi⁺ jüüh⁻. Hi⁺ ga⁻la⁺ ba⁺ lä⁻koo⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁻mi⁻lluy⁺ jee⁺ kuyh⁺ ma⁻nüü⁺.

¹⁷ Ta⁺ ga⁻nüü⁻ jmi⁺ ja⁻ ngoo⁺ Jesús kyaah⁺ lä⁻jëë⁺ gya⁻tuu⁺ discípulo kyaay⁺. ¹⁸ Ma⁺ ga⁻lla⁻nääy⁺ jee⁺ ja⁻ ga⁻taayh⁻ kuyh⁻ ma⁻nüü⁺. Ta⁺ko⁻jiih⁺ jmeey⁺ ma⁻nüü⁺, ga⁺jäh⁺ Jesús:

—Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn⁻ hnäh⁺, jaa⁻ jee⁺ lä⁻jëë⁺ hi⁻ kuh⁻ kyaah⁺ jnä⁺ ngëëy⁺ jnä⁺.

¹⁹ Ma⁺ ga⁻nuu⁺ discípulo lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻meeh⁺ dsëy⁺, ga⁻ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús ma⁺ jaa⁻ ma⁺ jaa⁻, ma⁺ jäh⁺:

—¿Che⁺ jnä⁺ na⁻ ta⁻jwoh⁺?

²⁰ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Laa⁺ jaa⁻ jee⁺ lä⁻jëë⁺ gya⁻tuu⁺ hnäh⁺ hi⁻ tä⁻ goo⁻ kyaah⁺ jnä⁺ neh⁺ wi⁺ la⁻. ²¹ Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo⁺, Hi⁻ ga⁻lëë⁺ngo⁺ la⁻ le⁺ kiyh⁺ lä⁻koh⁺ ma⁻na⁻si⁻. Pero jwi⁺ dsa⁻ hi⁻ ngëë⁺ Hi⁻ ga⁻lëë⁺ngo⁺ la⁻. Llu⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ dsa⁻nüüh⁻ he⁺ wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺ sa⁺ ga⁻lä⁻chaay⁺ go⁻te⁻ ba⁺.

²² Ta⁺ko⁻jiih⁺ tääh⁺ discípulo kuh⁻, ga⁻ka⁺ Jesús he⁻niih⁻ mah⁺ ga⁻kway⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio. Ma⁻ngëë⁺ ma⁻kway⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio ga⁻llaay⁺ he⁻niih⁻ ja⁻, mah⁺ ga⁻kwëëyh⁺ lä⁻jëë⁺ discípulo kyaay⁺ ga⁺siiyh⁺:

—Kye⁻ hnäh⁺, he⁻ la⁻ na⁻ jmi⁺ ngo⁺ kin⁺.

²³ Lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁺ ga⁻kay⁺ wa⁺kyaah⁺, ga⁻kway⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio mah⁺ ga⁻kwëëyh⁺ discípulo kyaay⁺, hi⁺ ga⁻hiyh⁺ lä⁻jëëy⁺. ²⁴ Mah⁺ ga⁺jäh⁺ ka⁻läh⁺:

—He⁻ la⁻ na⁻ jma⁻ kin⁺ he⁻ tüü⁺ kih⁺ jwëë⁺ dsa⁻ hi⁺ kyaah⁺ jma⁻ kin⁺ jmee⁺ Dio koo⁻ hmooh⁺ hmëë⁺. ²⁵ Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn⁻ hnäh⁺, mo⁻so⁻ huhn⁻ ka⁻läh⁺ jmi⁺ mi⁺jëh⁺ ma⁻ää⁻, lä⁻jiih⁺ lloo⁻ jmi⁺ huhn⁻ ka⁻läh⁺ lä⁻hmëë⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺.

Ga⁺hmä⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuy⁺ Jesús
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ma⁻ngëë⁺ ma⁻häy⁺ kih⁺ Dio, ga⁻näy⁺ ta⁺ nē⁺ moh⁺ Olivo. ²⁷ Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús:

—Ga⁻lä⁺jëë⁺ hnäh⁺ beeh⁺ jnä⁺ na⁺ hwë⁺. Lä⁺ja⁻ na⁻si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Jmeen⁻ dsoo⁺ kih⁺ hi⁻ hää[~] lä⁺jëë⁺ borrego, hi⁺ lä⁺jëë⁺ borrego kyaay⁺ sa⁻jnee⁺.” ²⁸ Pero ga⁺ ma⁻lä⁻jiihn⁻ ka⁻läh⁺, hii⁻ jnä⁺ niin⁻ na⁻jään⁻ hnäh⁺ ta⁺ Galilea.

²⁹ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Pee⁺:

—Ma⁻ke⁺ lä⁺jëë⁺ ga⁻bee⁺ hne⁻, pero jnä⁺ sa⁺ been⁻ hne⁻.

³⁰ He⁻ja⁻ jäh⁺ Jesús siyh⁺ Pee⁺:

—Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn[~] hne⁻, na⁺ hwë⁺, jää⁺ ja⁻ga⁺ të⁺ to⁺ jiih[~] hoo⁺ chaah⁺ dsoo⁺, hne⁻ ma⁻të⁺ hnë⁻ jiih[~] ma⁻hmäh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuy⁺ jnä⁺.

³¹ Pero ma⁺ kwa⁺ Pee⁺ be⁺ jäh⁺:

—Ma⁻ke⁺ ga⁺juun⁺ kyaah⁺ hne⁻ sa⁺ jwahn⁻ lä⁺na⁻.

Lä⁺ja⁻ kwee⁻ ba⁺ ga⁺jäh⁺ lä⁺jëë⁺.

Ñee⁺ Jesús Getsemaní na⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ngoo⁺ Jesús koo⁻ jee⁺ chee⁻ Getsemaní kyaah⁺ discípulo kyaay⁺. Ma⁺ ga⁻lla⁺näy⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁺siyh⁺ lä⁺jëë⁺:

—Jee⁺ la⁻ ba⁺ go⁻taah⁺ hnäh⁺ ta⁺ko⁻jiih⁺ na⁺chuun⁺ kyaah⁺ Dio.

³³ Ga⁺jäy⁺ ma⁻la⁺ Pee⁺, Jacobo kyaah⁺ Jwaa⁻ ba⁺. Chah⁺ ba⁺ ja⁺ meeh⁻ dsëy⁺ hi⁺ chaay⁻ cha⁻miih⁻ huudsë⁻. ³⁴ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Peer⁺ meeh⁻ dsën⁺, lä⁻jiih⁺ juun⁺ go⁻te[~] la⁺ kin⁺. Jee⁺ la⁻ ba⁺ jää⁺ jnä⁺. Kwëeh⁻ hoh⁺ hnäh⁺, ta⁺ gwii⁻ hnäh⁺.

³⁵ Ja⁻ga⁺ ngoo⁺ Jesús miih⁻ ga⁺ ta⁺ cha⁻në⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺juuyh⁺ jnëy⁺ mah⁺ ga⁻jluy⁺ lley⁺ lä⁺ ga⁻të⁺ hwa⁺, ga⁻chuuy⁺ kyaah⁺ Dio, ma⁺ hnøoy⁺ sa⁺ ma⁺ jëëy⁺ wi⁺, wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺ ma⁻le⁺ ba⁺. ³⁶ Ma⁺ jäh⁺:

—Tää⁻ kyaan⁺, ga⁻lä⁺jë⁺ ba⁺ le⁺ kyah⁺. Lää⁻ jnä⁺ kih⁺ he⁻ wi⁺ he⁻ jëen⁻ na⁺. Pero sa⁺ wa⁺ la⁺ lä⁺ hnoon⁺ hñiin⁺, wa⁻ le⁺ lä⁺ hnooh⁻ hñaah⁺ ba⁺.

³⁷ Ma⁺ jah⁺ Jesús ka⁻läh⁺, ga⁺jëëy⁺ ma⁻na⁻gwii⁻ discípulo. He⁻ja⁻ ga⁺siyh⁺ Pee⁺:

—Simón, ¿che⁺ na⁻gwiih⁻, che⁺ ni⁺ koo⁻ hor[~] sa⁺ ma⁻lä⁻be⁺ hoh⁺ he⁻ ma⁻nah⁺ na⁻nëh⁺? ³⁸ Wa⁺ na⁻nëh⁺ hnäh⁺, ngii⁺ hnäh⁺ kyah⁺ kih⁺ Dio mah⁺ sa⁺ leh⁺ he⁻ hliih⁺ hnäh⁺. Jmi⁻lle⁺ jnän⁻ kwa⁺ ba⁺ be⁺. Pero jmi⁻ngo⁺ jnän⁻ sa⁺ beë⁺.

³⁹ Ngooy⁺ ka⁻läh⁺ na⁺chuuy⁺ kyaah⁺ Dio, kyaah⁺ ja⁻ba⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻hlëëy⁺ to⁻në⁺. ⁴⁰ Ma⁺ jäh⁺ ka⁻läh⁺, ga⁺jëëy⁺ lä⁺jëë⁺ ba⁺ ma⁻na⁻gwiiy⁻. Kih⁺ he⁻ lä⁻gwiiy⁺ jwërte, he⁻ja⁻ sa⁺ ñey⁻ hee⁻ na⁻ ma⁺ hlëëy⁺ kyaah⁺ Jesús. ⁴¹ Ñee⁺ Jesús ka⁻läh⁺ jee⁺ ga⁻të⁺ hnë⁻ jiih[~] hi⁺ ma⁺ jäh⁺ ka⁻läh⁺ ga⁺jäh⁺:

—Gwiī ba' hnäh', teeh` hnäh' hoh', ma_leē ba' ko_na. Ma_lloo' hor' jaa' Hi_ga_llēngo' la, ngëe' dsih' goo_dsa_hnaa' dsë'. ⁴² Noo_hnäh' mah' maan. Ma_ngoo' ya_jäh' hi_ ngëe' jnä'.

Ga^saayh' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Lla' gyih' juu' ja_ ma' ja' Juda, he' ba' jaa' jee' lä_jëe' gya_tuu' discípulo kyaay'. Jay' kyaah' koo_ nää' dsa_ hi_ ma' kye_ ñe', hi_ kye_ hma, lä_hih' kih' ta_jwoh' kyaa' ley kyaah' dsa_kaah' kyaa' jmi_dsa, kyaah' dsa_gyuu'. ⁴⁴ Ga_taa_ Juda dsa_ he' juu' jää', ga_jäyh':

—Hi_ chuhn` kih', hi_ he' he', ja_ saah' hnäh', ta_ lää`.

⁴⁵ Ma' ga_llooy', चाह' ba' ngooy' koo' kih' Jesús:

—Ta_jwoh' —ga_jäyh'.

Na_ ma_hii' ga_chuyh' kih' Jesús. ⁴⁶ Lä_chah' ja_ ga_saah' dsih'.

⁴⁷ Pero jaa_ discípulo kyaa' Jesús, ga_sëeyh' ñe', ga_kuy' lo_gwa' jaa_ moz_ kyaa' jmi_dsa_ jøøh'. ⁴⁸ He_ja_ ga_jäh' Jesús:

—¿Che' dsa_hii_ jnä', he_la' ma_ya_nääh' hnäh' kyaah' hma, kyaah' ñe', mah' saah' jnä'? ⁴⁹ Lä_jë_ jmi' ma_hään' jee' kyah' hnäh' ma' kwan' juu' koo' gwah' mah' sa_ ga_chaah' jnä'. Pero ko_na_ le' ba' mah' lä_te' lä_koo_ na_sii_ juu' kih' Dio.

⁵⁰ Lä_jëe' discípulo he' ga_bey' mah' ga_kyuy'. ⁵¹ Jaa_ chih' ba' ga_lla_lle' kaah' kih' Jesús, na_bäayh_ koo_ ta_jmaah`. Hi_ ga_saayh' chih' he'. ⁵² Ma' ga_saah' dsih' ga_bey' ta_jmaah` kiyh' mah' ga_kyuy' to_lo_kwayh'.

Na_jäay_ Jesús cha_në' dsa_ta_ kaah' kyaa' dsa_ judiu

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Ga_jäay' Jesús cha_në' jmi_dsa_ hi_ kye_ në'. Ga_kuh' lä_jëe' jmi_dsa_ kaah' kyaah' ta_jwoh' kyaa' ley, hi_ kyaah' dsa_gyuu'. ⁵⁴ Pero Pee' uu' ba' ngooy' lleey_ kaah' kih' Jesús, lä_ ga_të' ho_hne' në'ta' kih' jmi_dsa_ jøøh' he'. Lä_koo_ ga_lloo' ba' Pee' jee' ja_, ga_gyay_ llooyh_ je_ kyaah' poo_ hi_ ma' tääh' llooh_ je_.

⁵⁵ Jee' lä_jëe' dsa_kaah' he', ma' hnaayh_ dsa_ hi_ ma' bääh' Jesús dsoo' lä_jwë' jee' ma' jngëeyh', pero sa_ ga_jmäa' ni_ miih_ juu' kih' hi_ he'. ⁵⁶ Jëh', jwëë' dsa_ ma' bääh_ dsih' kyaah' juu' ta_juu', pero ni_ jaa_ sa_ ga_jä' koo_ ba' juu' kih'. ⁵⁷ Ga_hwëë_ ga_jaa_ uu' dsa_ hi_ ga_kwa' juu' ta_juu', ga_jäyh':

⁵⁸ —Ga_nuu' jnääh' ga_jäyh': “Jnä' hlan' gwah' chih' la_ he_ ga_la' kyaah' goo_ dsa_, pero jnä' jmeen' jyoh' kyaah' hnë_ jmi' hi_ ni_ sa_ tän' goon'.”

⁵⁹ Ni_ lä_ja_ sa_ ga_lä_dsoo' juu' kiyh'.

⁶⁰ He_ja_ ga_noo_ jmi_dsa_ hi_ kye_ në' to_dsaah' jee' ja_, mah' ga_ngiiy' juu' kih' Jesús:

—¿Heē jawah' hnē, hē mājäh' hī nā kyah'ⁱ? ¿Hē-la' sā hlëeh' nī miih'?

⁶¹ Pero Jesús gānoō tii' gōtē, mōsō gāngiiy' nī miih'. Koō kāläh' gāngii' jmīdsā jøøh' he' juu' kiyh'ⁱ:

—¿Che' hnē he' Cristo Joo' Dio Jøøh'?

⁶² Hējā gājäh' Jesús siiyh'ⁱ:

—Jnä' he'. Hī lloō koō jmī jëeh' hnäh' Hīgālëe'ngo' lā gya' jwoo' rālluu' kih' hī chā be' kih', hī lǟjā jëeh' hnäh' jäyh' kāläh' jee' jnī' hii' gyuuuh'.

⁶³ Hējā lǟ mākyeh' jā jmīdsā jøøh' he' hmiih' kih' gāgiiy', gājäyh'ⁱ:

—¿Hiī ga' jwaah' jne' jñah' hī jmee' ju'dsoo'ⁱ? ⁶⁴ Jee' nā mānuuh' hnäh' hē māmīkwayh' Dio. ¿Heē jawah' hnäh'ⁱ? —gājäh' dsājøøh' he'.

Gālǟjëē ba' dsā gābäȳh' dsoo', gājäyh'ⁱ:

—Äǟ jmī juuy'.

⁶⁵ Lǟchah' jā gāløø' kōllaa' tīhñeȳ kih' Jesús. Gāløøy' mōnë' Jesús, gākway' kih' mah' ma' siiyh'ⁱ:

—Jäh' da', ¿hiī nā mākwa' kyah'ⁱ?

Hī lǟjā gākwa' poō kiyh' kāläh'.

Gāhmä' Pee' juu' hē sā kyuyy' Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Lǟ ma' gya' Pee' ho'hne' jā, ja' jaā dsāmë' hī ma' jmee' ta' kih' jmīdsā jøøh' he'. ⁶⁷ Ma' gājëe' gya' Pee' llooh' jē, gājäyh'ⁱ:

—Hnē kāläh' ma' ngëh' kyaah' Jesús hī chā Nazaret.

⁶⁸ —Jah̄ha', sā man' hī kih' nā hlëeh', sā kyuyun' dsā nā —gājäh' Pee'.

Yāhëey' nānooȳ lǟ gātë' ho'haah' jee' dsātaah' dsā. Hī gāhoo'h' chaah' dsoo'. ⁶⁹ Ma' gājëe' dsāmë' he' kāläh' cheh' Pee' jee' jā, gāsiiyh' dsā hī ma' tääh' jee' jā:

—Go' he' ba' dsākyaah' Jesús nā.

⁷⁰ Koō kāläh' gāhmä' Pee' juu' hē sā kyuyy' Jesús. Kōhwëe' ga' jā gājäh' dsā hī ma' tääh' jee' jā, gāsiiyh' Pee' kāläh'ⁱ:

—Māra' ju'dsoo', sā nāhee', hnē he' dsākyaah' hī oo'. He' ba' hī chā Galilea hnē. Kweē ba' hlëeh' kyaayh'.

⁷¹ Hējā gāløø' Pee' hlëeh' kyaah' dsōjwī' hī gātäȳ Dio.

—Māra' ju'dsoo', sā kyuyun' dsānuuh' hī hlëeh' kih' nā —gājäyh'.

⁷² Hor̄ jā gātë' to' jiih' hoo'h' chaah' dsoo', jee' jā gālǟdsooh' dsë' Pee' juu' hē gājäh' Jesús gāsiiyh' jää': "Jää' jāga' të' to' jiih' hoo'h' chaah' dsoo', hnē mātë' hnë̄ jiih' māhmäh' juu' hē sā kyuyh' jnä'."

Ma' gālǟdsooh' dsë' Pee' hā lǟ gājäh' Jesús, gāhooyh' lǟjiih' llā dsëy'.

Ga⁺jääy¹ Jesús cha⁺nē⁺ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

15 ¹ Tiih[~] ga⁺ ma⁺ ga⁺ jnä¹, ga⁺ kuh¹ dsa⁻ kaah¹ kya⁺ jmi⁻ dsa⁻, kyaah¹ dsa⁻ gyuu^h, kyaah¹ ta⁻ jwoh¹ kya⁺ ley, hi⁺ lä⁺ jëë⁺ ga⁺ dsa⁻ hi⁻ laa¹ ta⁺. Hi⁻ he⁺ ga⁺ hñuu^h Jesús mah¹ na⁺ tääyh⁻ goo⁻ Pilato hi⁻ ma⁺ laa¹ lle⁺ moh⁺. ² Ma⁺ ga⁺ lloo¹ Jesús cha⁺nē⁺ Pilato, ga⁺ ngii⁺ Pilato juu¹ kiyh¹:
—¿Che⁺ hne⁻ he⁺ dsa⁻ jøø^h kya⁺ dsa⁻ judiu?

He⁻ ja⁻ ga⁺ jeeh⁻ Jesús juu¹ kiyh¹:

—Ma⁻ jäh⁺ ba⁺ hne⁻.

³ Pero dsa⁻ kaah¹ he⁺ cha⁻ ga⁺ miih⁻ ga⁺ hñiy¹ kih¹ Jesús. ⁴ Koo⁻ ka⁻ läh⁺ ga⁺ jäh⁺ Pilato:

—¿Che⁺ ni⁺ miih⁻ juu¹ sa⁺ jiih⁺ kih¹ dsa⁺? Jëë⁻ da⁺ joh⁺ he⁻ sa⁺ bääh⁻ dsa⁻ hne⁻.

⁵ Pero ni⁺ lä⁻ ja⁻ sa⁺ ga⁺ jiih¹ Jesús juu¹, he⁻ ja⁻ ma⁺ jëë⁻ dsah⁺ Pilato.

Ga⁺jä⁺ juu¹ jngiih¹ dsa⁻ kih¹ Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Lä⁺ jë⁺ jiih[~] ma⁺ tē⁻ jmi⁺ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh¹, ma⁺ lää⁻ Pilato jaa⁻ jee⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ ma⁺ tääh¹ neh⁻ ñe¹ hi⁻ ma⁺ tih[~] dsē¹ dsa⁻ ba⁺.

⁷ Ma⁺ hää⁺ jaa⁻ hi⁻ chee⁻ Barrabá neh⁻ ñe¹ kyaah¹ jñah⁺ dsa⁻ kyaayh¹ hi⁻ ga⁺ jngëeh¹ dsa⁻ ma⁺ ga⁺ hnooy⁺ juu¹ kih¹ dsa⁻ ta⁺. ⁸ Ga⁺ lla⁺ nää¹ ga⁺ jwëë⁺ dsa⁻ ma⁺ ngiiy⁺ kih¹ Pilato mah¹ wa⁺ jmeey⁺ lä⁺ koo⁻ ma⁺ jmeey⁺ jää¹.

⁹ He⁻ ja⁻ ga⁺ jeeh⁻ Pilato juu¹ kiyh¹:

—¿Che⁺ hnooh⁻ hnäh⁺ lään⁺ hi⁻ laa¹ rey kya⁺ dsa⁻ judiu? —ga⁺ jäh⁺ Pilato siiyh⁺ dsa⁻ judiu he⁺.

¹⁰ Jëeh⁺, lä⁻ la⁻ ba⁺ ma⁺ ñey⁻ he⁻ ma⁺ na⁻ høø^h jmi⁻ dsa⁻ kaah¹ he⁺ kih¹ Jesús, he⁻ ja⁻ ba⁺ ja⁻ heh¹ ga⁺ taah⁻ dsih⁺ gooy⁻. ¹¹ Pero jmi⁻ dsa⁻ kaah¹ he⁺ ga⁺ taayh⁻ juu¹ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ he⁻ ngiiy¹ he⁻ lää⁺ Barrabá ba⁺. ¹² Koo⁻ ka⁻ läh⁺ ga⁺ jäh⁺ Pilato ga⁺ siiyh⁺ dsa⁻ he⁺:

—¿Hee⁻ hnooh⁻ hnäh⁺ jmeen⁻ kih¹ hi⁻ jwah⁺ hnäh⁺ laa¹ rey kya⁺ dsa⁻ judiu?

¹³ Lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ ga⁻ løø¹ tooh[~] miih⁺:

—Tääy⁻ dsø⁺ hma⁻ cru⁺.

¹⁴ He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Pilato:

—¿Hee⁻ hliih¹ ma⁻ jmee⁺ dsa⁻ la⁻?

Pero dsa⁻ he⁺, cha⁻ ga⁺ miih⁻ kii⁻ ga⁺ tooyh¹ miih⁺:

—Tääy⁻ dsø⁺ hma⁻ cru⁺.

¹⁵ Lä⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ hnøø¹ Pilato he⁻ ga⁺ jây⁺ llu¹ kyaah¹ dsa⁻ he⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺ lääy¹ Barrabá ba⁺. Mah¹ ga⁺ jmeey⁺ hih⁺ ga⁺ jmi⁺ ga⁺ baa¹ dsa⁻ Jesús. Ma⁻ ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ ngëëy¹ Jesús ja⁺ goo⁻ hløø⁺ mah¹ dsa⁻ tääy⁻ dsø⁺ hma⁻ cru⁺. ¹⁶ Mah¹ ga⁺ tēē⁻ hløø⁺ ta⁺ cha⁺ neh⁺ ga⁺ kih¹ nē⁺ ta⁺ ja⁻. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ kuh¹ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ kyaayh¹. ¹⁷ Ga⁺ kyeh⁻ dsih⁺ koo⁻ hmiih⁻ gyuu⁺ läh⁻ (he⁻

ma' kēh̄ rey), ga' kay' wiī too' ga' jmeey' koō he' lih̄ mah' ga' tooyh̄ lle' Jesús lla' coron. ¹⁸ Ga' l̄øø' hl̄øø' he' mi' kwayh' Jesús ma' jmeey' Dio kiyh', ma' jäh':

—Peer' j̄øøh' dsa' ta' kyaa' dsa' judiu.

¹⁹ Ga' bay' lle' Jesús kyaah' hmā. Ga' ti' ga' hñe' dsih', ga' juuyh' jney' cha' nē' Jesús ga' jmäy' j̄øøh'. ²⁰ Ma' ngēē' ma' mi' kwah' dsih', ga' lleē' dsa' hmīh' gyuu' he' ga' kyeyh' ja', mah' ga' kyeyh' ka' läh' hmīh' kiyh', ja' ga' ga' jäy' na' täy' dsoh' hma' cru'.

Ga' täy' Jesús dsoh' hma' cru'

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Hor' ja' ga' ngēē' jaa' dsa' chaa' Cirene hi' jah' jee' nuu' kih'. Dsa' he' ma' chee' Simón, jmī Leja' kyaah' Rufo. Ga' jmeey' hl̄øø' bii' ga' jäy' dsa' he' hma' cru' kyaa' Jesús. ²² Ga' jäy' Jesús lä' ga' tē' jee' chee' Gólgota, he' hn̄øø' jäh': Moo' Lle' Hlī. ²³ Jee' ja' ga' kwēh' dsih' jmī jiih' he' na' kaah' mē' chee' mirra, pero sa' ga' h̄iyh'. ²⁴ Ma' taay' dsoh' hma' cru', ga' ti' ga' llooyh' hmīh' he' ma' kyeh' Jesús. Ga' kooyh' suert, ma' jēy' hi' jaa' jee' lä' jēy' tēy' hmīh' nää' he' llu' ga'.

²⁵ Ko' hi' ñu' ta' la' h̄øø' ga' täy' Jesús dsoh' hma' cru'. ²⁶ Jee' taay' ja' ga' t̄øø' dsa' koō hwēh' he' jäh' ha' lä' la' dsoo' he' b̄ääh' dsih': "Hi' la' na' rey kyaa' dsa' judiu." ²⁷ Ga' täy' dsa' ka' läh' nē' hma' cru' jñah' ga' uu' dsa' h̄iī, jaa' jwoo' ra' lluu', hi' jaa' jwoo' ra' kēh' kiyh'. ²⁸ Jee' ja' ga' lä' te' lä' koō na' sī kiyh': "Ga' jmeey' dsa' kwaan' laay' lä' koō hi' ää' dsoo'."

²⁹ Lä' jēē' hi' ma' dsa' ngēē' ta' ja', ma' jiiyh' lley' hi' ma' mi' kwayh' kih' Jesús, ma' jäh':

—Hne' na' hi' ma' hla' gwah' kih' Dio mah' ma' jmeeh' kyaah' hnē' jmī, ³⁰ lää' hñah' jee' taah' na' mah' jñaa' dsoh' hma' cru' na' —ga' jäh'.

³¹ Ja' ba' lä' ja' ga' mi' kwah' jmi' dsa' kaah' ka' läh' llay' juu' kyaah' dsa' kyaayh' hi' kyaah' ta' jwoh' kyaa' ley, ma' jäh':

—Ga' lih' bih' ga' läy' dsa', mah' na' sa' liyh' läy' hñiiy'. ³² Hi' laa' Cristo, rey jnā' jne' judiu, wa' jñay' jee' taay' dsoh' hma' cru' na', mah' jēē' koō, ja' ga' lä' heeh' jne' kiyh' —ga' jäh'.

Ja' ba' lä' ja' ga' mi' kwah' hi' ma' taa' jyoh' hma' cru' koo' kiyh'.

Ga' juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Ma' ga' tē' llā' hyoo', lä' kaa' jmi' gyuu' ga' nuu' lä' jiih' ga' tē' ko' hi' hnē' ta' ga' hloo'. ³⁴ Ma' ngoo' ga' tē' ko' hi' hnē' ja', ga' hlēh' Jesús koō ki' gaa', ga' jäh':

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —he' la' hn̄øø' jäh': Dio kyaan', Dio kyaan', ¿he' la' ma' beeh' jnā'?

³⁵ Ko-llaa' dsa- hi- ma' tääh' jäh' ga-nuu' he- ga-hlëeyh', he-ja- ga-jäyh':

—Jëë' da', tëeyh' Elía.

³⁶ He-ja- ngoo' jaa- dsa- ko-chih', ga-kay' koo- wa'joo-, ga-mi-gyuyh' joo- kyaah' jmi- jih-, ga-lla-lley' lle' hma- mah' ga-chooy' ma' hih' Jesús, hi- ga-siiyh' dsa-kyaayh':

—Tää' ba' kih'. Wa' jëë' da' jne' che' jä' Elía mah' jñaay'.

³⁷ Lä'-chah' ja- ga-hooh' Jesús koo- ki-gaa-, ja-ga' ga-juuy'. ³⁸ Hor- ja- ga-gii- hmi- he- ma' na-jnë- llah' gwah', ga-løø' ta- gyuuh' lä- ga-të' hwa'. ³⁹ Ma' cheh' juu' hløø' romano cha-në' Jesús jee' taay' dsoh' hma-cru' ja-. Ma' ga-jëey' he- ga-hooh' Jesús hi- ha- lä- ga-juuy', he-ja- ga-jäyh':

—Ma'-ra' ju'dsoo', dsa-nuuh- na- ma' laa' Joo' Dio.

⁴⁰ Uu' ga' miih- ma' tääh' ko-llaa' dsa-më' jëë' he- jmee' dsa- kih' Jesús. Jee' ja- ma' hää' María Magdalena, kyaah' María choo' José, ja-ba' chooy' kyaah' Jacobo mäh', kyaah' jñah' dsa-më' hi- chee- Salomé. ⁴¹ Dsa-më' he' ma' jmee' ko-jøh' kyaah' Jesús hi- ma' jmeey' be' kiyh' lä'-koo- ma' täayh' hwa' Galilea hi- ma' chaa- ga' jñah' dsa-më' hi- ga-jmee' ko-jøh' kyaayh' lä'-koo- ma' ga-näay' ta' Jerusalén.

Ga-haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Ta- ga-hloo' jmi- he- mi-llu- dsa- hñii', ga-haay' Jesús ja-ga' dsa-taayh' jmi- he- teeh- dsa- dsë'. ⁴³ José, hi- chaa- Arimatea, ma' laa' jaa- dsa-kyaah' dsa-ta' kaah', hi- he' ka-läh' ma' jøø- ma' jëë' jnä'hä' he- jmee' Dio hih' kih' dsa-. Jää' ja-ga' dsa-taayh' jmi- he- teeh- dsa- dsë', ga-tuu- dsë' José ga-hey' në'ta' kih' Pilato na-ngiiy' jyooy' jmi-ngo' kih' Jesús dsoh' hma-cru-. ⁴⁴ Peer- ga-jëë' dsah' Pilato ma' ga-nuuy' ga-juu' Jesús. He-ja- ga-tëeyh' juu' hløø', mah' ga-ngiiy' juu' kiyh' che' dsoo' ma-juu- Jesús. ⁴⁵ Ma' ga-tëeyh' juu', ja-ga' ga-kway' jwë' na'jyoo' José jmi-ngo' kih' Jesús. ⁴⁶ Ma-ngëë' he- ja-, ga-la' José koo- ta-jmaah' wi- he-, he- ja- chee- lino. Ga-jñaay' Jesús, ga-läay- kyaah' ta-jmaah' ja- mah' na-täayh- neh' koo- to-høø- he- ma' na-hë- në' ku- hloo-. Ma-ngëë' he- ja-, ga-bäy' koo- mi-kuu' juu- mah' ga-jlëy' ho-too- ja-. ⁴⁷ Hi- ma' jëë- María Magdalena kyaah' María choo' José, ha- jee' ga-kyaa- dsa- he' Jesús.

Ga⁺lä⁺jiih` Jesús*(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

16 ¹ Lä⁺ ma⁺ ga⁺goh⁺ jmi⁺i he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁺, María Magdalena hi⁺ María choo⁺ Jacobo kyaah⁺ dsa⁻më⁺ hi⁻ chee⁻ Salomé ga⁻lay⁺ jmi⁻ mi⁻ jwi⁻ he⁻ ma⁺ dsa⁻ huuy⁻ Jesús. ² Ti⁻ih⁻ go⁻ te⁻ to⁻ nē⁻ jmi⁺i kih⁺ seman[~] ga⁻näy⁺ ta⁺ jee⁺ ga⁻kyaa⁻ dsa⁻ Jesús. Koo⁻ ma⁻hya⁻ ba⁻ hyoo⁻ ga⁻lla⁻nää⁺ dsa⁻më⁺ he⁺ jee⁺ ja⁻. ³ Ma⁺ llay⁺ juu⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaayh⁺:
—¿Hi⁻ kwa⁺ be⁺ jnän⁻ mah⁺ bän⁺ ku⁺u he⁻ na⁻jlē⁻ ho⁻too⁻ ja⁻?

⁴ Pero ma⁺ ga⁻jëy⁺ hoo⁺ to⁻høø⁻, mo⁺ so⁺ cha⁻ na⁻jlē⁻ kyaah⁺ ku⁺u juuh⁻ ja⁻. ⁵ Ma⁺ ga⁻taayh⁻ neh⁻ to⁻høø⁻ ja⁻, ga⁻jëy⁺ ta⁺ jee⁺ ma⁺ kyaa⁺ Jesús. Jwoo⁺ ra⁻llu⁺u⁺ kiyh⁺ ja⁻, ga⁻jëy⁺ ma⁺ gya⁺ jaa⁻ chih⁻ kwa⁻ hi⁻ ma⁺ kyeh⁻ koo⁻ hmi⁻h⁻ tøø⁻ kyoo⁻. Peer⁺ ga⁻jwaah⁺ jwërte dsa⁻më⁺ he⁺ ma⁺ ga⁻jëy⁺ hi⁻ he⁺. ⁶ He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ gya⁺ he⁺:

—Ta⁺ wa⁺ gah⁺ hnäh⁺. Jesús dsa⁻ chaa⁻ Nazaret hi⁻ ga⁻tää⁻ dsa⁻ dsöh⁺ hma⁻cru⁺ hi⁻ hnaah⁺ hnäh⁺ mo⁺ so⁺ chaa⁻ jee⁺ la⁻. Hi⁻ ma⁻lä⁻jiih⁻. Jëe⁻ da⁺ hnäh⁺ jee⁺ ga⁻kyaa⁻ dsih⁺. ⁷ Go⁻nää⁺ hnäh⁺ go⁻jmeeh⁻ juu⁺ kih⁺ Pee⁺ kyaah⁺ lä⁻jëe⁻ discípulo kyaay⁺, dsoo⁺ Jesús dsa⁻jää⁻ hnäh⁺ ta⁺ Galilea. Jee⁺ oo⁻ jëeh⁺ hnih⁺ lä⁻koo⁻ ga⁻jäyh⁺ jää⁻ —ga⁻jäh⁺ dsa⁻ he⁺.

⁸ Ko⁻chih⁺ ga⁻hwëe⁻ dsa⁻më⁺ he⁺ hoo⁺ to⁻høø⁻ ja⁻, jlääy⁺ ga⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻näy⁺, ga⁻jwaayh⁺ jwërte. Sa⁺ cha⁻ juu⁺ ga⁻jmeeyh⁺ kih⁺ ni⁺ jaa⁻ kih⁺ he⁻ goyh⁺.

Ga⁺mi⁻jnää⁻ Jesús hñii⁺ kih⁺ María Magdalena*(Jn. 20:11-18)*

⁹ Ti⁻ih⁻ to⁻ nē⁻ jmi⁺i kih⁺ seman[~] ga⁻lä⁻jiih⁻ Jesús. Hi⁺ ga⁻mi⁻jnääy⁻ hñiiy⁺ to⁻ nē⁻ kih⁺ María Magdalena. Kih⁺ dsa⁻më⁺ he⁺ ga⁻hwëe⁻ Jesús gyee⁻ hi⁻sa⁻llu⁺ jää⁺. ¹⁰ Nee⁺ dsa⁻më⁺ he⁺ na⁻jmeeyh⁺ juu⁺ kih⁺ lä⁻jëe⁻ discípulo kyaay⁺ Jesús jee⁺ täayh⁺ ki⁻hooyh[~] meeh⁻ dsëy⁺. ¹¹ Ga⁻jäyh⁺:

—Chaa⁻ ba⁺ Jesús, ma⁻jëe⁻ jnih⁺.

Ma⁺ ga⁻nuu⁺ discípulo juu⁺ kih⁺ María, sa⁺ ga⁻jmeey⁺ dsoo⁺ juu⁺ ja⁻.

Ga⁺mi⁻jnää⁻ Jesús hñii⁺ kih⁺ uu⁺ discípulo kyaay⁺*(Lc. 24:13-35)*

¹² Jyoh⁺ jmi⁺i ja⁻, ga⁻mi⁻jnää⁻ Jesús hñii⁺ kih⁺ uu⁺ discípulo cha⁻jwë⁻ jee⁺ ga⁻näy⁺ ja⁻, pero kah⁺ ba⁺ laay⁺. ¹³ Hi⁺ ga⁻nää⁻ discípulo he⁺, na⁻jmeeyh⁺ juu⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁻jëe⁻ ga⁻ dsa⁻kyaayh⁺. Ni⁺ kih⁺ hi⁻ he⁺ sa⁺ ga⁻jmeey⁺ dsoo⁺ ka⁻läh⁺.

Ga⁺jmeey⁺ Jesús mada⁻ kih⁺ apóstole kyaay⁺*(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁴ Jee⁺ ga⁻dsaa⁺, ga⁻mi⁻jnää⁻ Jesús hñii⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺ gya⁻kaa⁻ discípulo nē⁻ mes[~] kuh⁻hñ[~]. Jee⁺ ja⁻ ga⁻juuyh⁺ kih⁺ discípulo kyaay⁺, kih⁺

he- sa- ma- dsoo- dsëy-. Ma- hweh- dsëy-, he- ja- sa- ma- jmeey- dsoo- juu- kih- hi- ga- jah- ga- jëë- Jesús ma- ngëë- ma- lä- jiiyh-. ¹⁵ Hi- ga- jah- Jesús siiyh-:

—Go- nää- hnäh- lä- kaa- lä- juh- jmi- gyuu- go- kwa- hnäh- ju- hmëë- kin- kih- lä- jëë- dsa-. ¹⁶ Lä- jëë- hi- lä- dsoo- dsë- hi- ga- heeyh- saay- jmi- hi- he- ba- lää-. Pero hi- sa- lä- dsoo- dsë- kin-, hi- he- jä- kyaah- dso- jwi-.

¹⁷ Hi- jmeey- dsoo- dsë- kin-, cha- miih- he- juh- gaa- jmeey-. Kyaah- hih- kin- hwëëy- hi- sa- llu- kih- dsa-, hlëëy- ma- lih- koh- jyoh- juu-.

¹⁸ Cher- mah- he- ga- jmeey- miih- kiyh-, sa- cha- he- le- kiyh- ni- miih-, hi- cher- mah- ga- heeh- dsih- venen, sa- hnoo- dsoo- kiyh-. Hi- mi- hläëy- dsa- dsaah-, wa- ra- ga- kyey- gooy- në- kiyh-.

Ngaah- Jesús gyuu-

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Ma- ngëë- ma- hlëeh- Jesús lä- ja- kyaah- discípulo kyaay-, ja- ga- ngaayh- ta- gyuu-, ga- gyay- jwoo- ra- lluu- kih- Dio. ²⁰ Ja- ga- ga- nää- discípulo lä- kaa- lä- juh- kyaah- be- kih- Dio na- kay- ju- hmëë- kih- dsa-. Hi- ga- mi- jnää- Dio la- dsoo- juu- he- kyey-, kyaah- lä- jë- he- juh- gaa- he- ga- jmeey-. Wa- la- lä- ja-.